RELECTIO
NON MODO TENEBROSI,
SED ET TENEBRICOSI

Cap. accepta. de restit. spoliat. composita, & pronunciata, anno 1547. coram frequentissimo, eruditissimo, ac longe illustri auditorio, in inclyta Lusitaniæ Conimbricensi Academia,

PER MARTINUM AB AZPILCUETA DOCTOREM Nauarrum tunc eius in sacra canonum facultate primariæ functionis gymnastam, qui ante nouem annos fuerat eiusdem functionis in præclarissima Salmanticensi.

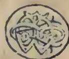
NUNC AUTEM ROMÆ RECOGNITA, EMENDATA, & aucta per eundem ante vigintiquinque annos rude donatum, siue iubilatum; & in præsentia in Romana Curia S. D. N. Sixti V. Sacræque eius in foro conscientiæ Pœnitentiariæ obsequijs inseruientem.

Ad eundem S. D. N. Sixtum V. Pont. Opt. Max.

Pertinet ad locum Sancti francisci de Urbe

R 15

PERMISSU SUPERIORUM.

ROMÆ

Ex Officina Iacobi Tornerij, & Iacobi Berichiæ,

M. D. LXXXV.

Inſignis forma, doctrina inſignior vnus:
At ſuperat ſummi cultus vtrunque Dei.

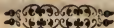

AVTHORIS INSIGNIA GENTILICIA.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO SIXTO QVINTO PONT. OPT. MAX.

Martinus ab Azpilcueta Doctor Nauarrus in ista iam canissima,& mira pietate perpetuam perseuerantiam.

NONNVLLA sunt, Beatissime pater, quibus mihi videor excusatum iri ab ausu nimio, quo vereor isti sanctitatis tuæ sublimitati, quæ post diuinam, in terris est prima, offerre hos duos humiles commentarios. Primo, quod sicut ipse multis nominibus totus sum Ecclesiæ sacrosanctæ Apostolicæ Romanæ mancipium, & omnia opera mea, quæ ope diuina facio sunt sua, & Sanctitati V. vti eius summo, eidemque optimo, ac sapientissimo agonothetæ debita; ita debeo frequenter id corde puro, & pleno ore fateri. Deinde, quod licèt sint humiles sublimius tamē, quàm vnquam hactenus enucleant duo insignia capitula Sanctitatis V. sacrosancti iuris pontificij, quorum alterum non solum tenebrosum, sed etiam tenebricosum est, quod incipit accepta. de restitutio. spoliat. à paucis, ni fallor, satis intellectum, & alterum ita quorundam, de Iudæ. à multis parum christianè seruatum, quæ authoritate tua illustrata, & aucta clarius intelligentur, & religiosius suspicientur, custodienturque. Postremo, quod cum à multis variarū gentium magnatibus mihi suspiciendis dominis iuberer, & à quàm plurimis amicis verbo & scriptis rogarer, vt omnia opera mea in aliquot tomos digesta de more aliorum scriptorum simul ederem, respondi non ferre quidem iam ætatem meam iustam recognitionem omnium eo-

rum, quæ quadraginta circiter annos in varijs variorum regnorum academijs dictaui, præsertim grauissime occupatam responsis innumerarum quæstionum (quæ quia gratis expedio, passim ad me transferuntur) satagerem tamen denuo recognoscere saltem ea, quæ fuerunt iam typis excusa, & eadem singulatim noue recognita sacrosanctæ Sedi Apostolicæ offerre vti summæ, & sincerrimæ omnium magistræ, quò eius authoritate aucta gratiora forent, & vtiliora. Quare sicut ea, quæ licuit recognoscere regnantibus Sanctitatis tuæ præcessoribus iã obtuli, ita me oportet tibi eis pari, quæ te fœlicissime regnante recognouero singulariter dicare; & consequenter quia hi duo commentarij te sanctissime Sedem istã moderante sunt recogniti, emendati, & typis excusi, debeo illos tui nominis protectioni commendare, simul & quàm humillime tuæ præfatæ sublimitati supplicare, vt toto corde supplico, quo eos maxima serenitate animi, ac benignitate, qua cætera huiusmodi pusilla solet, excipiat, ob amorẽ D. N. Iesu Christi, qui Sanctitatem tuam Ecclesiæ suæ sanctæ adeo necessariam quam diutissime seruet in terris sua maxima gratia incolumen, donaturus postea olim pari gloria cum primis in cælis. Amen.

AD

AD AVDITORES CONIMBRICAE ix. Annis superioribus habitos.

CVm ab hinc quinque annis feruentissimi, ijdemq; genere illustri, clara virtute ac eruditione ornatissimi auditores commentaria in tres de pœnitentia distinctiones posteriores, ederemus; in epistola scripta ibi ad auditores antiquos; quos primum Tholosę, ac Cathurci in Gallijs; deinde Salmanticæ in Hispanijs habui deuotissimos; è quibus non pauci, virtute duce, comite fortuna, eruditione, ac dignitate longe etiamnũ me præcellebant, multa excusaui, cur vsque ad tam multã ætatem ab edendis in ius Pontificium commentarijs ordinarijs me abstinuissem: & rursus non pauca, cur id facere incipiebam. Quorum litteris addito calcare totus eram in præstandis ibidem promissis: eum quædam, malum, lis, quam fugere rei diuinę caussa non licuit, exercere me cœpit, quantum vidistis & indoluistis; reuocauitq. ad alia extraordinaria; quę licet tempore breui, ac paruo: longa tamen, & magna intentione animi, nec citra sudorem composita, visa sunt multis perdoctis. Qui etiam è longinquo gratias egerunt ob plurima, & quotidiana, quæ in eis inuenerunt noue decisa illustrata, resoluta, praxi, vsuive applicata, etiam in his, quæ vulgari sermone minime vulgaria enuncianr. Iam præstaturus ordinaria, quia his saturnalibus non potuerunt emendari tota commentaria in tit. de restitu. spoliat. ante triennium scripta, decreui edere saltem hanc relactionem, nuncium veluti eorum. Quæ eodem stylo, quo pronunciata vobis placuit, editur; non quidem ornato & presso: sed apto, distincto, & ob perspicuitatem deiecto; sed qua parte licuit casto. Extrarijs similibus, historijs, dicterijs superficiarijs, & allegationibus superuacaneis; quorũ tędere solet ingeniosos, leuato: texto tamen filo illi Adriadnes simili, quo lector in nouas fontium venas, & nouos fontes; & inde in riuulos extremos quosque: ac rursus ab his in illa tute duci, ac reduci per labirintheos flexus, possit. Accipite igitur eam, quo vobis traditur animo; nempe candido, & beneuolentissimo: simul & precibus vestris, quæ vestra charitas fuerit, iuuate apud Deum Opt. Max. hunc peregrinum vsui vestro iampridem deditissimũ, quo vobis ea, quæ in hunc, & Decretorum librum commentus est, emendet, & edat in gloriam eius, qui nos ad vnum omnes sua, quæ immensa est, misericordia, tandem in regiam illam cæli empyrei amplissimam inducat ouantes; quos in hanc Conimbricæ satis amplam sæpesępius introduxit ex animo militantes. Amen. Bene valete.

GRE-

GREGORIVS XIII.

AD FVTVRAM Rei Memoriam. Cum à fœl. record. Pio Papa Quinto prędecessore nostro emanauerint literæ tenoris subsequentis. Dilecto filio Martino ab Azpilcueta Decretorum Doctori Pius Papa Quintus. Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Dudum à fœl. record. Paulo Papa Tertio prædecessore nostro emanarunt literę tenoris subsequentis. Dilecto filio Martino ab Azpilcueta Decretorum Doctori, primariam cathedram Iuris Canonici in vniuersitate studij Conimbricensis actu regenti, Paulus Papa Tertius. Dilecte fili salutem & apostolicam benedictionem. Cum sicut nobis exponi fecisti, vt alijs iuxta traditum tibi à Deo talentum prodesse posses, nonnullas lecturas super voluminibus Decreti, & Decretalium non sine maximis laboribus & vigilijs ad laudẽ diuini nominis, cuius ope literarię rei, & Christianæ Reipublicæ cõsuluisse, & profecisse credis, scribendo composueris, & compilaueris, eásque de proximo tuis proprijs expensis in lucem edere, & imprimi facere intendas: pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, vt tibi, quòd lecturæ huiusmodi absque tuo consensu imprimi non possint, vt tuarum vigiliarum effectu lętaris, concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos volentes te specialis gratiæ fauore prosequi huiusmodi supplicationibus inclinati tibi, quòd ad septenniũ à die, quo tu lecturas prædictas imprimi feceris computandum, nullus alius per vniuersum orbem Christianum constitutus lecturas ipsas, vel illarum partem aliquam imprimere, seu imprimi facere, vel impressas in sua domo, aut alibi habere, & tenere, nec illas vendere, seu mutuo, aut ex dono, vel aliàs donare possit auctoritate Apostolica tenore præsentium de speciali gratia indulgemus: districte inhibentes in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna eoipso si contrafactum fuerit incurrenda, omnibus & singulis, cuiuscunq; status, gradus, ordinis & conditionis existentibus, & quauis Apostolica authoritate, aut facultate fungentibus per vniuersum orbem constitutis, ne lecturas huiusmodi vel earum partem aliquam absque tuo expresso consensu, & licentia septennio prædicto duntaxat durante imprimere, seu imprimi facere, aut uendere, seu donare præsumat. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, ac quarumcunque prouinciarum & locorum statutis, & consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, nec non priuilegijs, indultis, & literis apostolicis quibusuis prouincijs, & illarum personis, ac vniuersitatibus, & collegijs, etiã per nos, & Sedem Apostolicam sub quibuscunque tenoribus, & formis ac cum quibusuis clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatorijs, vel aliàs quomodolibet concessis, confirmatis, ac etiam iteratis vicibus: innouatis. Quibus omnibus, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausu-

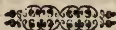
clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut exquisita forma ad hoc seruanda foret tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro expressis, ac de uerbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus; cæterisque contrarijs quibuscunque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris die viij. Ianuarij, M.D.XLIIII. Pōtificatus nostri anno nono. & deinde. Cum sicut nobis nuper tu exponi fecisti, sicut asseris, rogeris à multis, vt opera tua tam prius edita, quàm nondum edita, quæ super iure Pontificio, & ad declarationē illius pertinentibus habes composita, typis excudi faceres, idque facere proponas vita comite, & Deo iuuante impensis tuis, & te pręsente, quo correctiora auctiora, & picutiora prodeāt, nobis humiliter supplicari fecisti, vt in pręmissis opportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos te amplioris gratiæ fauore prosequi volentes, huiusmodi supplicationibus inclinati Apostolica authoritate tenore præsentium declaramus, intentionem nostram esse, vt prędicti Pauli prædecessoris nostri litterę, & quę de lecturis loquuntur, habeant etiam locum in alijs Commentarijs, libris, & tractatibus, quos tu edideris super ijs, quę pertinent ad prędicti iuris pontificij declarationem. Non obstantibus omnibus supradictis, quæ idem Paulus prædecessor in dictis pręinsertis litteris voluit non obstare. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris die xviij. Maij. M. D. LXX. Pontificatus nostri anno sexto. At cum post modum, videlicet nonis Nouembris, Pōtificatus nostri anno primo, eundem Martinum specialibus fauoribus & gratijs prosequi volentes statuerimus, prædictoque Martino concesserimus literas fæl. record. Pauli iij. & Pij V. prædecessorum nostrorum pręinsertas locum habere, & se extendi in his, quæ de lecturis, & alijs loquuntur in quibuscūque Cōmentarijs, & tractatibus, quę idem Martinus ediderit, super prędicti iuris Canonici declaratione, & interpretatione, & pręsertim super Manuali Confeßariorum, ab eo prius lingua Hispanica edito, nunc recognito, aucto, latinitateque donato. Cum autē, vt accepimus, in obsequium Dei, sacrosanctęq; Sedis Apostolicę non sine magno labore duobus annis proxime pręteritis idem Martinus intenderit, & in præsentia intendat recognitioni operum suorum tam editorum, quàm non editorum, quò emendatiora, desęcatiora, auctiora, & vtiliora effecta typis excudantur. Nos eundem Martinum amplioribus fauoribus & gratijs prosequi volentes, Motu proprio, non ad dicti Martini, aut alterius pro nobis desuper oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa nostra scientia, indultum, inhibitionem, declarationem, decretum, derogationem, aliaque omnia in pręinsertis litteris apostolicis, & earum singulis contenta ad decem annos à Data præsentiū computandos, ita vt quis ea, vel illorum partem aliquam sine suo expresso ad id in scriptis consensu imprimere, vel alibi impressa dicto decennio durante vēdere, aut venalia tenere, donare, aut permutare non posset Apostolica auctoritate tenore pręsentium prorogamus, extendimus, & ampliamus, & quemlibet

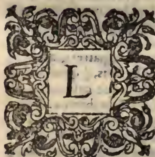
libet contrauenientem censuras, & pœnas in præinsertis litteris contentas eo ipso, & absque alia declaratione incurrere. Sicq; per quoscunq: Iudices, & Cōmissarios quauis auctoritate fungentes, sublata eis & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate vbique iudicari, & definiri debere: irritum quoque & inane decernimus, si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus pręmissis, ac omnibus illis, quæ in omnibus supradictis litteris concessum est non obstare, cęterisque contrarijs quibuscunque. Insuper quia difficile foret, præsentes litteras ad quæcunque loca deferri, volumus, & dicta auctoritate decernimus ipsarum transumptis, & exemplis, & in eisdem exemplis, lecturis, Commentarijs Manuali, & alijs operibus huiusmodi impressis plenam, & eandem prorsus fidem vbique in iudicio & extra adhiberi, quę originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die xxij. Nouembris, Pontificatus nostri Anno Nono.

Cæ. Glorierius.

CumPriuilegijs amplissimis Regum Christianiss. & Catholici Neapoleos, Senatus Veneti, & omnium fere Potentatuum Italiæ.

PRAEFATIO ET PROPOSITIO DICENDORVM.

1

Iceat mihi, Rector integerrime, Patres Conscripti, & viri cuiusque ordinis ornatissimi, primum gratias agere Præsuli nostro Reuerendissimo, eidemque Comiti longe illustri, ac viro musis, & gratijs, præsertim ecclesiastæ Illustrissimo; quod sua præsentia amplissima hanc sui cantoris relectionem obscuram alioqui, & humilem illustrare dignatur & sublimare. Liceat item præfari, quod multa me ab actione hac publica retrahebant. Quorum de numero est famæ, ac gloriæ [a] periculum, sine vlla spe augmenti earum. Lassa iam ætas actiones eiusmodi ægre ferēs. Timor æstuariæ Fortunæ, [b] neque mihi in sexcentis, quę de me spectaculis exhibui, tum in Hispanijs, tum in Gallijs tempore, & ætate varijs, arrisit; nunc iure, ac more suo irrideat. Opinio item nonnullorum iu-

2 dicantium, me debere iam alijs, quod aiunt, lampada tradere. [c] Plura vero eademq; firmiora in contrariam me flexerunt sentētiam; nempe, quod dominus apud Matthæum [d] admonet; solum eum coronandum, qui in finem vsque perseuerauerit, & quod illa Illustris Ezechielis [e] animalia pennata minime reuertebantur. & quod Alexander huius nominis tertius respondisse, traditur [f] episcopo Londoniensi: Curas & labores pastorales deponere ob senectutem percupienti, indecens esse, prius soluere militiæ vinculū, quam cedat victori aduersitas pręliorū. Nam & sęcularibus litteris Mandrabuli [g] nomine ridetur is, in quo nō respōdent vltima primis. Et est peior sepuero senex, [h] nec curat, vt ei tandem cygnea cantio [i] contingat. Sed & auctore philosophorū Peripateticorū

3 principe: [k] Magnanimi est pluris facere virtutē, quàm famam & gloriā. Quin & fortiter fugere debemus, ne senes simus [l] exemplum ignauiæ, ac somnolentię, qui fauore diuino iuuenes fuimus quale quale strenui-

a Quæ (sunt magni pretii, vt monstramus in repet. c. Inter verba 11.q.3.

b Iuxta illud Fortuna æstuaria, Fortuna Euripus. chilia. 3. centu. 6.

c Chiliad. 1. centu. 2.

d Matthęi 10. & 24. & ca. mirādu, de pœn. d. 2.

e Ezechiel 1. & c. pennata & c. non reuertebantur, de pœn. d. 2.

f c. 1. de renanciatio.

g Chiliad. 1. centu. 2.

h Gl. f. c. multi. de pęnit. d. 2.

i Chiliad. 1. centu. 2.

k Aethico. 3. quem sequitur Tho. 2. 2. q. 124 art. 1. in fine & nos tradidimus in repet. c. Inter ver. n. 222.

l Quod tenta-

tatis ac vigilantię. Nec fungenti munere suo in re longe pulcherrima, academiæ, pręsertim florentissimæ legibus ad id adacto,[m] timenda est Fortuna; quam constanter credimus non esse, vt fabulantur, Deam cæcam: sed tuam[n] istam, sapientissime deus, diuinam prouidentiam, occultis de caussis humana versantem. Neque minus putamus euentus eius quamlibet varios, & aduersos etiam hos, quibus fama & gloria, immo & ipsa vita priuamur, nobis profuturos, modo ex animo diligamus te,[o] Opti. Maxi. trinum & vnum.[p] Quem etiam, atque etiam oro, vt propter temetipsum præcibus illius longe gloriosæ Virginis Marię, ac gloriosorum Apostolorum tuorum Petri, & Pauli, quibus hic dies sacer est, in adiutorium meum intendas,[q] idque festines domini facere. Amen.

Iterum ergo ex academię instituto prælecturus vnum aliquod ex capitulis, quæ superiore anno interpretabamur, elegi hoc non minus vtile quam difficile: cuius initium est: *Accepta.* de restit. spoliato. Acprimū omnium omnia, quæ dicam non solum Romanæ, quę vna est omnium magistra, ecclesię censurę: sed etiam vestrę, domini & patres grauissimi emunctissimę limæ subijcio, nihil aliud ipse probaturus, q̃ quod vos cū illa probaueritis. Principio igitur diuisa littera, fictoque casu totius repetitionis, & λογόμαχιαι scopum, & ἀνακεφαλαὶ insinuabimus. Deinde adducemus eius cōfirmationes, infirmas à infirmis segregando. Tertio decem defficiles oppositiones singulas singulatim, quo fuerint ordine ptopositæ dissoluemus. ad gloriam tuam pręsentissime Deus, qui linguas etiam infantium soles interdum efficere dissertas.

tus fuit verbo & facto Eleazarus Machabęorum. c. 6.

[m] Arg. l. rem legatam. ff. de adim. legat.

[n] Iuxta declarationem Tho. 3. lib. contra gēt. cap. 92. & cap. 93.

[o] Iuxta illud Apost. ad Ro. 8. Diligentibus Deum omnia coopetãtur in bonum.

[p] cap. Firmiter de sum. Trini.

[q] Alludit ad illa, quæ de hoc versu late dixit in Enchrid. De Orat siue repet. c. quando de cōsecra. d. 1. cap. 19.

Diuisio & casus.

CApitulum hoc duas partes habet. Prior consulit, posterior ibi: *Mandamus*, respondet. Casus, super quo facta fuit, is erat. Quidam clericus P. nomine conquestus fuit Alexandro huius nominis tertio, se sua ecclesia violenter fuisse spoliatum. Ille mandauit quibusdam iudicibus, vt si id eis constaret, illam ei restituerent. Quo cognito, responsum fuit ei ab aduersario, id ei non debere prodesse eo quod sponte abiurasset eandem corā Eboracēsi Archiepiscopo Apostolicę Sedis Legato. Iudices dubitarunt, audienda ne esset hęc obiectio ante restitutionem? Nec abs re: quoniam pro spoliato scriptum erat; spoliatum ante omnia esse restituendum: contra vero ipsum legabatur cedēti suo iuri, non esse ad id regressum. Quamobrem eundem Alexandrum consuluerunt. qui respōdit audiēdam fuisse illam obiectionem, & adeo quidem vt ea probata, conquerenti silentium imponi debuisset. Littera sic habet.

Accepta

Accepta quaestione P. clerici, quod violenter fuerat ecclesia spoliatus; uobis dedimus in mandatis, ut si hoc constaret, eam sibi restitui faceretis. Quo cognito, responsum est ab aduersario, id non debere proficere; eo quòd spontanea uoluntate coram Eboracensi Archiepiscopo. Apost. Sed. leg. praescriptam ecclesiam abiurasset; & infra, *Mandamus, quatenus si vobis constiterit, quod praefatus P. nullo metu, vel vi coactus: sed spontanee praelibatam ecclesiam taliter abiurauerit, ei super hoc perpetuum silentium imponatis.*

SVMMARIVM.

1 *Restitutionem petenti obstat spontanea abiuratio.*
2 *Suum cuique pulchrum.*
3 *Oratio clamosior aptiori vbi praestet.*
4 *Exceptio renunciationis etiam spontaneę non impedit restitutionem.*
5 *Exceptio peremptoria proponi potest post probationem intentionis actoris: nisi, &c.*
6 *Summa communis praestat Panormitanae.*
7 *Nouitas multa commendat, non tamen scripta.*

1 EX hac casus fictione, quę cõmunis est, colligis Ioan. An. quem Bal. Anto. Pet. ab Anchar. Car. & Io. Imol. sequũtur, petenti restitutionem ecclesiae, obstare exceptionem spontaneę abiurationis, &c. At Pan. quem sequitur Petrus Raue. aliud colligit; scilicet, petentem restitutionem beneficij nũ audiri, etiam si spoliationem probet, si probatur illud beneficium prius resignasse. Et Panor, eo forte, quod iuxta prouerbium
2 a *Suum cuique pulchrum*, laudat hanc suam summam, quod pinguior sit communi. Qui licet non aperiat, qua parte sit pinguior; verum tamen est, quod ait. Primo, quod pinguiore, ac crassiore Minerua cõposita sit: & quod plurium verborũ non adeo eleganti structura luxuriet, quo tamen nomine nulli erudito fuerit laudabilior. Quia, licet auditorio rudi ac crasso, eo magis interdũ arrideat oratio, quo fusior est & clamosior,

a chiliad. 1. centu. 2.

 etiamsi

etiam si forte sit, vt Maro ait: *Sine mente sonus*, quod in iudicandis præ- 3
lectionibus, quæ ad cathedras & gradus aliquos nanciscendos fiunt, frequentissimum videmus: theatro tamen eruditorum, ceteris paribus eo placidior est, quo aptior, penitior, & salua perspicuitate necessaria, est breuior. Quo nomine Sallustius præcipuus Historiographorũ habetur multis, in quibus videtur esse noster Gratianus, qui singulariter id sensit in §. i. 41. d. Pinguior est item summa Panor. qua parte comprehendit exceptionem renunciationis non iuratæ: at hac parte non congruit verbis tex. qui tantum agit de abiuratione; & ita de sola exceptione renunciationis iuratæ. Sed neque eius decidendi rationi; immo ne- 4
que veritati, vt in solutione septimę oppositionis monstrabimus tã longe abest, vt debuerit illicò à principio, pro scopo quodam & *ἀνακεφαλαίωσιν* proponi. Pinguior item videtur, quatenus aperit, hanc exceptionẽ opponi posse, etiam post probatum spolium. at etiam hoc nomine parũ laudis habet; tum, quia id non colligitur efficaciter ex textu; quoniam verba illa: *Quo cognito*, vnde id excerpendum erat, planius referuntur ad commissionis & mandati Papæ notitiam, quam ad spolij probationem, vt palam est: tum, quia hoc lippis, & tonsoribus patet, attẽto iure communi; secundum quod exceptio peremptoria ęque proponi potest post intentionem actoris propositam, & probatam; ac post propositã tantum. iuxta cap. de testibus. cũ gloss. fin. recepta. de testi. adeo quod 5
gloss. memorabilis Clem. sæpe. §. & quia. verbo, partes. de verbor. signifi. diceret, fatuum esse prius exceptionẽ peremptoriam proponere: quã actor probet suam intentionem. Tum, quia hęc ampliatio Panor. parum est vtilis hodie; quia non est ei locus vbi, & quando iudex aliqua iusta de caussa terminum ad id pręfigit, quod potest, secundum eundẽ. Panor. Felin. Dec. & commun. in cap. pastoralis. de exceptio. quidquid Georgius, & alij sentiant in d. §. & quia. Non item, cum intentioni actoris directe est cõtraria, vt ipsemet Panor. annotauit hic in 3. notab. Nõ item secundum iura particularia horum regnorum, vt patet lib. 3. Ordinat. tit. 15. §. *E quando o reo.* & titul. 30. §. 1. Nec secundum iura regia Castellę lib. 3. Ordinat. tit. 8. l. 1. immo neq; secũdũ vsum & cõsuetudinẽ, quæ fere vbiq; cõtrariũ induxit. Ex quibus infertur primo cõmunẽ summam pręstare summę Pan. Secũdo licere demirari fortunã eius in nouãdis ac mutãdis antiquis. Quoniã, vt plurimũ illę nitidiores, breuio- 6
res, & cõtextui aptiores sunt, quã summæ ipsius: recentioribus tamẽ interpretibus posthabetur, & à typographis litteris rubeis donatur. Eo
b inquã magis demirari licet, quod quãuis, iuxta prouerbiũ *Pleraque com-* 7
Chiliad. 3. centu. 9. *mendet nouitas*:[b] in scriptis tamen antiquitas gratiam, nouitas inuidiam conciliare solet. Quod ęgre ferens Flaccus aiebat: *Indignor quidquam reprehendi: non quia crasse compositum, illepidene putetur: sed quia nuper*. Hactenus de procemijs & prima nostrę actionis parte.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones multæ admittuntur contra petitorio agentem, quæ non contra possessorio.*
2 *Lex generalis restringitur quando.*
3 *Electo abiuranti suam electionem obstat abiuratio.*
4 *Argumentum à contrario multis modis solui.*
5 *Cedere cogitur, qui facultatem id faciendi petit.*
6 *Exceptio spontaneæ renunciationis, an obstet?*
7 *Rotæ auctoritas magna, sed non firma.*
8 *Spoliatur nemo, qui non possidet.*
9 *Restitutionem beneficij petens repellitur, obiecto defectu notorio proprietatis.*
10 *Abiurare ecclesiam quid?*

Confirmatio decuplex summæ principalis.

SEcundam expediturus partem, primum prætermitto tria priora notabilia Panor. tum, quia contra eorum primum late cum communi tenuimus in cap. in litteris. inf. eod. cuius ibi propria sedes est. tũ, quia secundum, & tertium parum ad hoc cap. pertinent. Deinde considerò multa in multis locis citari pro conclusione cõmmuni summaria, quã ipse quoq; Panor. colligit in 4. nota. scilicet: *Petenti restitutionem ecclesiæ, obstare exceptionẽ spontaneæ abiurationis*, quorum tamen pauca sunt satis firma. Et omnium quidem firmissimum est hoc cap. quatenus habet, hunc P. petijsse restitutionem ecclesię, qua se aiebat spoliatum & disponit negandam ei fuisse illam, si aduersarius probaret, eum illam spõte abiurasse.

Secundo ad hoc allegatur cap. super hoc. de renunciatio. quatenus habet, ei, qui beneficium reposcit obstare exceptionem spontaneę abiurationis. Sed hoc facile dilui posset respondendo, illud cap. agere de reposcente beneficium quoad proprietatem, secundum gloss. 3. eiusdem cap. nõ autẽ ad nostrã conclusionem de reposcente quoad possessionẽ, & ideo nõ inferri efficaciter ex illo; quia multę exceptiones opponi possunt contra agẽtẽ super proprietate: quæ non admittuntur contra agẽtẽ super spolio cap. 2. & fi. de ordi. cogni. & cap. in litteris. inf. eod. Et licet replicari possit, illud cap. generaliter agere de reposcente beneficium,
1 quod nõ minus cõprehendit agẽtẽ super possessorio; quã super proprietate; & multi, vt ibi aiunt Inno. & Panor. illã decretalẽ intellexerunt in
2 agente super possessorio: hæc tamen replicatio non est insolubilis: tum,

quia frequentissime legem generaliter loquentem restringimus, ne procedat in aliquot speciebus ipsius, in quibus nõ est eadem ratio; vt latius hoc anno diximus in penult. gloss. cap. ad nostram. 3. de iureiur. post Cardin. & Panor. ibi declarando glo. illam celebrem cap. vt circa. de electio. lib. 6. verbo aliorum: & constat non esse eandem rationem admittendi exceptionem contra agentem possessorio, ac contra agentem petitorio. per prędicta.

3 Tertio ad hoc ipsum allegatur cap. ad aures. de his, quæ vi. quatenus probat; ei, qui etiã ad populi clamorem renunciauit electioni suę, ac iurauit, se non fore Prẹlatum illius ecclesiæ, ad quam electus erat, obstare illam abiurationem, ne illi prẹficiatur. Sed & hoc dilui potest primo, si respondeatur, illud quoque de agente petitorio agere: quoniam qui solum electus est, non potest agere possessorio: quippe qui neq. habet ius in re, iuxta decis. penul. Rotæ in nouis, quę in rubricatis est sexta de electione alias 192. neque potest capere possessionem ante confirmationẽ, iuxta. cap. auaritiæ. de electio lib. 6. Dilui potest etiam respõdendo, illud cap. non dicere hoc in sensu directo; quamuis iuxta glos. fin. eius innuat à contrario, quatenus habet, eum, qui renunciauit electioni suæ, præfici posse, nisi iuramento, vel fide prẹstita eam abiurauerit. Et constat argumentum à contrario sensu multis modis tolli, sicut
4 pridem diximus cum glo. cap. significasti de for. compet. quorum vnus est, respondendo contrariũ eius, ad quod inducitur, esse in iure expressum. cap. à nobis 2. de sent. excommunic. quod in nostro proposito contingit.

Quarto facit cap. ad audientiam, eiusdem tit. de his, quę vi met. quod habet; ei, qui grauissimo regis metu iurauit renũciare ecclesiam suam, & renunciauit: non obstare illam abiurationem, quominus petere posset; eo, quod non iurauit; se non petiturum: sed se renũciaturum. & ita innuit, quod si iurasset, se non repetiturũ, obstitisset ei. At hoc quoque arg. quod à contrario sensu desummitur, æque ac proximum præcedẽs fundamentum tolli potest.

Quinto allegatur cap. ex transmissa cum cap. in præsentia. de renunciat. quę probant, renunciationem simplicem, etiam nõ iuratam obstare renunciãti: ergo fortius obstabit iurata. Sed hoc fundamentum facile tollitur; quoniam illa duo capita loquuntur de repellendo eo, qui agebat petitorio; hoc vero de repellendo illo, qui, agebat possessorio, cõtra quem non admittuntur tot exceptiones: quot contra illum, vt prędictum est.

5 Sexto facit. cap. quidam. de renunciatione, qua parte habet, eũ, qui petijt, & obtinuit licentiam cedendi, cogendum esse ad cedendum ergo à fortiori is, qui iam cessit, cogẽdus est in cessione iam facta perdurare. Sed neq; hoc argumentũ quidquam concludit: quoniã is, qui obtinuit licen-

licentiam cedendi, non cogitur cedere negando restitutionem, si spoliaretur: & ita neq; concludit, eum qui cessit per denegationem restitutionis cogendū esse stare illi cessioni; sed alio modo, quod nemo negat.

6 Septimo facit decisio illius omnium totius orbis Christiani prætorij celeberrimi Rotæ 216. in antiquis, quę in noue rubricatis est 6. de renunt. quæ incipit: *Nota, quod existenti. &c.* & habet agenti de spolio obijci posse renunciationem spontaneam; in quod inducit hoc. cap. nostrum, & dictū Innoc. in glos. 2. cap. cū super. de caussa possess. quod extendit decis. 62. quę in noue rubricatis est 2. de rer. premut. per hoc. cap. & dictum eiusdem Innoc. in cap. super hoc. de renunciat. ad exceptionem renunciationis caussa permutationis factę Quibus addit. 352. quæ in noue rubric. est. 4. de renūciat. in nou. *Si opponatur*. id procedere etiā in renunciatione solum in manibus superioris facta, sine alia illius admissione. Cui consentit decisio. 2. Gulielmi Cassad. in tit. de renunciati. & 3. Bernardi Visneti in antiquioribus, quod autē neq; firmū esse neq; verum in 7. oppositione monstrabitur. Ad idem facit decis. 401. in nouis, quę in noue rubricatis est 13. de restitut. spoliatorū quatenus habet, agenti de spolio obstare pactum & iuramentū de nō petendo restitutionem, pro quo est glos. sing. in cap. ex insinuatione. de procurato. Quod ampliat decisio. 428. *Nota quod Si spoliatus*, quę in noue rubricatis est. 11. in antiq. procedere in eo, qui post spolium renunciauit

7 petitioni restitutionis cum iuramento. At hoc fundamētum, quod soli auctoritati illius prętorij nititur, facile tollitur, respondēdo, eius auctoritatem magnā quidem esse ac maiorem quam aliorum doctorum, ceteris paribus; non tamen necessariam: secundum Domi. in cap. duobus. de rescript. lib. 6. col. 5. probatum à Felin. in. cap. 2. de rescipt. col. penult. quod communiter ibi, & vbiq; receptum est.

8 Octauo Facit quod is, qui non priuatur possessione non potest agere de spolio, licet priuetur detētatione. l. 1. §. deijcitur. ff. de vi & vi armat. Et traditur per omnes in cap. cum venissent. infra eo. at qui post renunciationem expellitur à beneficio, non spoliatur possessione; licet forte priuetur detentatione. quia pęr renunciationem beneficij in manibus superioris factam perditur proprietas, & possessio beneficij, secundum Inn. in cap. super hoc. de renunciat. nu. 5. communiter receptum: argumēto. l. si quis vi §. differentia. ff. de adquir. poss. Sed & hoc fundamentū diluitur negando, perdi semper possessionem per renunciationem proprietatis etiam in superioris manibus factam, & ab eo admissam. vt in solutione septimæ oppositionis noue apparebit.

9 Nono facit, quod defectus notorius proprietatis repellit quem à petitione restitutionis beneficij. cap. quoniam, &. cap. constitutus de filijs presbyteror. quæ communis opinio est, recepta per Rotam in decisi. 14. in nouis quæ in noue rubrica. est 2. De rest. spoliator. & per alios sæ-

pe: &

pe: & renunciatio inducit defectum notorium proprietatis, vt Panor. hic & in cap. præcedenti aiebat, sed neque hoc satis est firmum. quoniam non omnes renunciationes: immo neque maior pars earum inducunt defectum notorium proprietatis, vt in primæ, & septimæ oppositionis solutione monstrabitur.

10 Decimo ergo & postremo fundo eam illa noua, ac insolubili ratione quod omne iuramentum promissorium, quod sine interitu salutis æternæ seruari potest, est seruandum. iuxta, cap. si vero. de iureiur. cap. si aliquid. 1. & cap. si aliquid. ij. 22. q. 4. etiam de non petendo, & non contraueniendo actui per se facto. cap. cum contingat. de iureiur. & cap. quamuis de pactis lib. 6. & iuramentum de non repetendo ecclesiam, etiam metu renunciatam est huiusmodi: ergo illud est seruandum; at abiurare ecclesiam, nihil aliud est, quàm renunciare illam, & iurare se non repetiturum eam, quod non obscure significat hoc cap. & cap. cum inter. de renũciatio. vbi Ioan. Imol. id adnotauit in 2. notabil. & in cap. super hoc. col. 3. eodem tit. ergo hæc abiuratio seruanda est; ac per consecutionem petenti restitutionem ecclesiæ obstat. Quæ est nostra conclusio, & scopus satis confirmatus præsidio primi & postremi fundamẽti, reliquis ob suam infirmitatem dimissis. quod facere promisimus in hac secunda parte. Transeamus igitur ad tertiam.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij metu facta valet.*

2 *Iura non esse trahenda ad gratiam.*

3 *Renunciatio beneficij etiam facta in manibus priuati, nonnumquam tollit possessionem; licet non tollat proprietatem.*

4 *Renunciationes hodie paucæ inducunt notorium defectum proprietatis.*

5 *Renuncians proprietatem beneficij, nõ renunciat semper eius possessionem. Et qua ratione videretur renunciare illam, eadem quoque videretur renunciare remedium, illam recuperandi.*

6 *Interdicta licet sint personales actiones: tamen cum competunt ad beneficia caussam proprietatis quodammodo habent annexam.*

7 *Renuncianti post spolium, & petenti restitutionem non opponitur renunciatio; sed pactum de non petendo restitutionem sic.*

8 *Spoliatus auctoritate superioris, quando non restituitur.*

9 *Exceptio omnis, & sola quæ respicit possessionem, admittitur contra petentem restitutionem.*

10 *Restitutionem petenti obijcitur pactum de non petendo, & iuramentum de non molestando.*

11 *Exceptio renunciationis etiam iuratæ non admittitur contra spoliatũ, cum malitiose præsumitur proponi, donec restitutio fiat.*

Malitia

12 *Malitia facilius præsumitur contra excipientem aduersus agentem possessorio, quàm petitorio.*
13 *Exceptio renunciationis, quæ præsumptione iuris, & de iure præsumitur coacta, non admittitur contra spoliatum.*
14 *Præsumitur aliquid præsumptione iuris, & de iure vsque ad certum tempus, & non post illud.*
15 *Sententiarum trium conformium executio, non impeditur per restitutionem in integrum, etiam ecclesiæ, vel minoris.*

Oppositio decuplex contra principalem summam.

IN hac tertia parte admouebimus decem oppositiones, totidē veluti arietes, & bõbardas muris huius conclusionis, quibus concussa aut cadet, aut certe nutabit. Harū tres priores ex glos. 1. huius cap. decerpemus. quarū prima fundatur in cap. præcedenti, quod quasi ex diametro huic cõtradicit, quatenus habet, contra petentem restitutionē ecclesiæ, non admitti exceptionē renunciationis, etiam iuratæ. Secūda fundatur in cap. cū venissent. de insti. In cuius casu nō fuit admissa contra Archidiaconum quendā eius abiuratio, qua dicebatur abiurasse quędam iura, in quorum possessione se defendi petebat, antequā in ea defendi iuberetur. Tertia fundatur in cap. post electionem. de concess. præb. In cuius casu, cuidam agenti interdicto adipiscendę ad nouam possessionem quęrendā fuit obiecta renunciatio, & abiuratio: qui tamen nō obstante illa, neq; admissa illius probatione, inductus fuit in possessionē nouam: ergo fortiore ratione agens de recuperanda possessione, est ad antiquam restituendus; cum interdictum vnde vi maiora priuilegia habeat, quam interdictum adipiscendę, vt cum gloss. cap. 1. supra eodem diximus.

Quarta extra gloss. fundatur in cap. ad aures. de his, quæ vi, met. qua parte in sensu directo habet, ei, qui est electus ad aliquam ecclesiam non obstare renunciationem iuris per electionem ei quæsiti, quo minus præficiatur illi.

1 Quinta fundatur in eo, quod hęc cõclusio innuit, aliud esse dicendū de renunciatione meticulosa, & aliud de spontanea. At eadem omnino ratio militare videtur in vtraque: quia vtraque valet ipso iure, & per vtramq; perditur titulus, & vere vacat beneficium, secundum communem opinionem, quam tenet Rota in nouis 374. quæ in nou. rubricatis est 5. de renunciat. Licet contrarium ei tribuat Petrus Rebuffus in libello de pacificis posse; dum more suo plus animum intēdit ad cumulandum, & tangēdum; quam ad perpendendum, ac digerendum. Quod ipsum ante Rotā tenuit glo. sing. cap. super hoc. de renūciatio. quam sequitur Panor. cum cõmuni ibi, & idem Panor. in cap. præcedenti. col. penult. & in fine cap. 2. de his, quæ. Immo. in cap. ad aures. eod. tit.

vbi etiam dixit singularem Rauenas, & ante omnes id affirmauit Innoc. in cap. ad audientiam. de his quę vi. pro quo putatur esse tex. singularis per locum ab speciali, in clemen. 2. §. sane. de pœnis. Cum igitur eadē ratio militet in renūciatione metu facta, quę in sponte; cōsequens erit, aut exceptionem renunciationis spontaneę, non obstaturam peręti restitutionem; aut obstaturam etiā exceptionem renunciationis metu factę: cuius contrarium innuit cap. hoc, & conclusio eius summaria.

Sexta fundatur in supradicto cap. ad aures. de his quæ vi, qua parte à contrario sensu probat, ei, qui electus est ad aliquam ecclesiam, obstare renunciationem iuris per electionem quæsiti iuratam, etiam si metu sit facta; cuius contrariū innuit hoc cap. & conclusio ex eo collecta & cōfirmatur ea conclusione ab omnibus recepta; nempe, iuramentū quālibet iusto metu factum ligare, per cap. si vero. & cap. verum. de iureiur. quod late ibi anno præteriti confirmauimus.

Septima, quod exceptio renunciationis etiam iuratę admittitur cōtra agentem. cap. ex transmissa, & cap. in præsentia. de renunciat. etiā contra agentem super spolio. secundum Rotam. 216. in antiquis, quæ est in nouę rubric. 6. de de renunciation. cuius cōtrarium nostra conclusio significat à contrario sensu, quatenus de iurata loquitur.

Octaua, quod qui consequitur secundum beneficium incompatibile, non solum videtur perdere prius, per cap. de multa. de præbend. sed etiam illi renunciare, per Cle. gratiæ. de rescr. attamen ei agenti de spolio prioris, etiam facto post adeptionē secūdi, nō obstat exceptio huiusmodi renunciationis, per cap. licet. 2. de præbend. etiam si iurasset retinere secundum, iuxta mētem omnium, licet nemo id exprimat: at is cū iuramento videtur renunciasse.

Nona, quod contra agentem de spolio non admittitur regulariter exceptio defectus proprietatis. l. 1. §. qui via me. ff. de vi & vi armat. Facit l. si. de vi ff. de iudi. l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de vi. etiam in materia beneficiaria. cap. in litteris. infra eod. etiamsi probatio ex continenti offeratur, vt late diximus super gloss. sing. cap. 1. supra eod. at exceptio renunciationis, nulla ratione alia videtur admitti, quam quia cōcludit defectum proprietatis: ergo non poterit illa opponi contra agentem super spolio. Confirmatur hoc ex eo, quod nulla ratio reddi posse videtur, quare defectus proprietatis contingens per renunciationē opponi posset, potius quam defectus proprietatis alia de caussa cōtingēs. Cum igitur defectus proprietatis contingens alia de caussa, non possit opponi talem restitutionem potenti; consequens erit, neq; contra contingentem ex renunciatione opponi posse.

Decima, quod si vlla ratio efficax dari potest, quare contra agentē de spolio admittatur exceptio renunciationis; maxime illa esset, quod per eam concluditur defectus proprietatis notorius, vt Panor. hic in 4. notab.

notab. aiebat: at hoc duplici nomine refellitur. Alterum est, quod multæ sunt renunciationes, quę neque sunt notorię, neque talem defectū notorium inducūt, vt postea probabo. Alterum, quod falsum videtur, defectum notorium proprietatis repellere agentem super spoliorum, quia ius commune, quod est contra ipsum non repellit. cap. licet. 1. de præbend. lib. 6. tum, quia in cap. porro. de diuor. videtur probari, petēti restitutionem mariti non obstare consanguinitatem, quę inter eos esset notoria: per quam tamen notorie concludi videtur, mulieri deesse ius in proprietate. Hactenus de oppositionum propositione.

Oppositionis primæ decem solutiones.

NVnc tua, Deus Opti. Max. ope, ostendemus hanc nostram conclusionem his 10. oppositionibus, quasi totidem duris machinis cōcussam, instar cautis Marpesię medijs in fluctibus stantis, tremere quidem videri posse; non tamen loco moueri. Primam igitur oppositionem, eamdemq; cumprimis grandem, quæ iustam concordiā inter hoc cap. & præcedens petit, noua data tollemus, si primum ostenderimus, nullam, quæ iusta sit, hactenus umquā fuisse datam: quod vt faciamus incipiamus à prima, quā dedit gloss. 1. huius cap. sub fin. & gloss. cap. ad aures. de his, quæ vi; scilicet, quód cap. præcedens continet dispensationem: hoc vero, & conclusio nostra iustitiam. Quæ tamen responsio
2 cūmuniter reprobatur hic, & per Panor. in cap. præcedenti. n. 8. & merito: tum quia fugiendi sunt intellectus deducentes iura contra suam naturam ad gratiam, secundum Ioan. Andr. receptum in cap. ex parte. sub finem de testib. iuxta glo. quę multis putatur singularis in cap. cōsultationi. de tempor. ordin. quę tamen similem habet in cap. ex tua. de fil. prēsbyt. & cap. exhibita. de homi. pro quibus tex. in cap. ex multa. de voto: tum quia illud cap. ita intellectū, superuacaneū esset contra procemium huius libri: tum quia ex nullo illius contextus verbo colligi potest, illud continere gratiam. Secundam ergo concordiam posuit gloss. 2. cap. præcedentis; scilicet, quod hoc, & nostra conclusio intelligantur de exceptione renunciationis sponte factę, quę obstat petenti restitutionem: illud vero de coacte, quæ non obstat. Cui tamen solutioni repugnāt contextus illius, qui expresse habet, in casu illius, obiectam fuisse renunciationem spontaneam, sicut & in huius: ad quam tamen probandam non fuit ibi admissus; hic autem sic. quod palam colligitur ex verbis illius capituli, scilicet: *Testes alterius partis de iuramento, & renunciatione sponte facta, antequam restitutus fuerit, non admittas.*

Tertia concordia etiā ponitur ab ead. gloss. illius cap. scilicet, hoc intelligendum esse de renunciatione facta in manibus superioris; illud vero de facta in manibus alterius. quā concordiā tandē tenet Panor. ibidem.

dem.nu.10 Contra quam tamen facit primo, quod ipsemet eam reprobauit ibidem paulo ante, nu.8. Secundo, quod nullatenus congruit illi capitulo, cuius nullo verbo directe, aut indirecte significatur, renunciationé, de qua illud loquitur, fuisse factã corã alio, quam corã superiore. Tertio, quod huius cap. decisio nõ fundatur in eo, quod renunciatio esset facta coram superiore, licèt narrando casum incidenter de illo meminerit. Et ex verbis narratiuis legislatoris non desumitur argumẽtum: secundũ gloss. sing. l.1. C. quãdo non petent. nisi in eis fundetur decisio legis, secundum Ioan. Imo. in cap. dilecto. col. 7. de pręben. Quarto, quod si hæc concordia iusta esset, inepta foret vtraque ratio decidendi huius cap. reddita per ipsummet Pan. in 4. notab. Altera enim illarum est, quod ideo hic exceptio renunciationis contra agentem de spolio

3 admittitur, quia per renunciationem perditur possessio. at tam per renunciationem in manibus superioris, quam in manibus alterius factã perditur illa, secundum Inn. in cap. super hoc. & in cap. quod in dubijs. de renunc. receptum communiter per Anto. & alios vtrobique, & per Pan. in d. cap. super hoc. per Bernar. Bisnetum in deci. 3. eiusdẽ tit. in antiq. & Guliel. Cass. in. 2. eiusd. tit. in nouiss. ergo vel illa ratio decidendi est inepta, vel nihil refert quoad hoc, an renũciatio fiat in superioris, vel alterius manibus, quod late probabimus in 7. oppositionis solutione. Quod autem altera ratio decidendi Panor. esset inepta, si hæc concordia forte iusta, ex eo patet, quod secundum illam, ideo petentem restitutionem repellit exceptio renunciationis; quia renũciatio inducit notorium defectum proprietatis: at dari potest renunciatio facta corã superiore; quæ tamẽ non sit notoria, vt palam est. Quoniã licet teneamus facta in iudicio haberi pro notorijs, iuxta cap. fin. de temp. ord. & cap. fin. de cohabi. cleri. & cap. cum olim. cum eis annotatis, de verb. sig. renun

4 ciatio tamen potest fieri; immo vt plurimum fit coram superioribus extraiudicialiter, & diebus nonnumquam feriatis; & rara est, quæ Romæ vel alibi fiat in iudicio. Quinto facit, quia secundum hanc concordiam ratio in illo capitulo expressa; scilicet quod nõ est verisimile, quod spõte iuri suo renunciauerit, qui renunciauit spoliatus, non congruit decis. eiusd. Sexto, quod secundũ hanc concordiã non referret, an quis renunciasset post, vel ante spolium; sed solum an in manibus superioris, vel alterius; quod tamen contra tenorem illius cap. est. Quartam concordiã etiam ea glos. posuit; scilicet quod ibi tantum possessorio agebatur: hic vero petitorio simul & possessorio: sed hæc responsio pręterquam quod diuinat, nimium restringit hoc cap. & reddidit innutile. Quoniã notissimum erat per cap. super hoc. de renun. & alia multa iura contra agentem petitorio, posse opponi exceptionem renunciationis.

Quintam, in quam communis inclinat, posuit etiam eadẽ gloss. scilicet quod hoc cap. loquitur de renũciatione facta ante spoliũ: illud vero

de fa-

de facta post illud; cuius diuersitatis rationem ait, illam esse, quod per factam post spolium sola proprietas perditur; quia illi soli renunciasse videtur renuncians, cum solam illam haberet: perfactam vero ante spolium, proprietas, & possessio amittitur, quia vtraq; habebat ipse, qui renũciabat. Quæ quidẽ ratio belle confirmatur per illam quotidianam decisionem Lapi, qui in allegat. 24. dixit capitulo præcedenti non esse locum in eo, qui post spoliationem quidem renunciauit: sed ante illã dedit mandatum ad renunciandum. Quoniam is animũ videtur habuisse renunciandi tam proprietatem, quàm possessionem. Quandoquidem vtrumque habebat tempore, quo dedit mandatum ad renunciandum.

5 Contra tamen hanc rationem diuersitatis facit primo, quod falsum est, renunciantem beneficium eoipso priuari eius possessione, vt in solut. 7. oppositionis monstrabimus. Secũdo, quod si quis renunciat proprietatem beneficij, videtur renũciare etiam possessionem, vt ipsi aiunt: eo, quòd hæc, sine illa esse nequit, arg. cap. si quis obiecerit. 1. q. 3. cap. quo iure. 8. dist. l. eum, qui. §. si libertus. ff. de iureiur. fortiore ratione videbitur renunciare remedium recuperandi possessionem; cum nullus debeat restitui ad beneficium, anteaquam monstret titulum, saltẽ coloratum. secundum glo. illam vnicam, & communiter receptam Clem. 1. de cau. poss. & ea, quæ late adduximus in cap. in litteris. infra eod. Neque obstat id, quod in cap. pręcedenti dixit Imol. post Inn. in cap. super hoc. de renunciat. scilicet, interdictum esse actionem personalem, quãuis in rem scriptam. l. 1. §. final. ff. de interdict. Quoniam quędam sunt,

6 quæ caussam proprietatis habent annexam. l. 2. §. quædam. ff. de interdict. qualia sunt aliquo modo ea, quæ pro beneficijs ecclesiasticis dantur, de quibus loquimur, qui ex titulo beneficij pendent, quoad restitutionem saltem ipsius beneficij: & in eo fundantur; adeo, vt per ea sine titulis nihil possit recuperari, secundum communem, ergo sublato fundamento, ipsum quoq; submoueri videtur, arg. cap. cum Paulus. 1. q. 1. Quamuis quoad restitutionem fructuum, & aliorum damnorum, sine illo, & esse, & dari possit.

Secundo facit, quod si hæc ratio apta esset, illa, quam reddit cap. pręcedens impertinens, & inepta foret. Nam ratio, quare tex. ait, renunciationem post spoliationem factam non esse admittendam, est, quia non videtur is sponte renunciare. at si renuncians beneficium, quãdo est spoliatus non renunciat, nisi proprietatem; & possessionem adhuc retinet, vt tenet gloss. cum communi. quid (te rogo) agit, quod illa renunciatio præsumatur coacta, cum licet præsumeretur voluntaria, idem esset dicendum? Tertiò facit, quod decisio illa Rotæ 401. quæ in noue rubricat. est. 18. in nouis. quam voluit citare Pan. in col. penul. cap. præcedẽtis, longe aliud sentit, dum ait, ideo opponi pactum de non petẽdo restitutionem, vel iuramentum, de non molestando contra petentẽ restitutionem

7 tionem post spolium factum, non autem renunciatio beneficij. quia, licet non sit verisimile, aliquid eorum prima fronte sponte factum esse; tamen minus verisimile est de renũciatione; quippe quæ magis est præiudicialis, quoniam tollit proprietatem, quę maioris æstimatur, quam possessio. l. 1. C. si de momenta. possessio. Diximus, post spolium factũ, quia factum ante non valet; quippe quod daretur occasio delinquendi, vt singulariter dixit Panor. in cap. pręced. num. 16. per l. si vnus. §. pacta. ff. de pacti. cum suis concord.

Sextam concordiam Innoc. & Host. hic addiderũt, quod in hoc cap. spoliatio facta fuit auctoritate publica Ordinarij, in pręcedẽti vero, priuata. pro quibus facit l. iuste. ff. de adquir. possessio. & gloss. illa singul. nusquam non laudata cap. præsentium. 7. q. 1. quam nos quoque ornauimus in prælectio. cap. cum contingat. in 7. caussa nullitat. pag. 152. de rescrip. quæ tamen concordia refellitur: tum quia diuinare videtur: tum, quia nec hoc, neque illud cap. se super hoc fundant. tum quia

8 tunc demum spoliato auctoritate ordinaria non competit interdictum vnde vi, iuxta prædictam gloss. singul. cap. præsentium. 7. q. 1. quando Ordinarius id facit cum caussæ cognitione, & ordine iuris seruato; nõ autẽ cum aliter eijcitur, per cap. cõquerente, & ea multa, quæ ibi citauimus inf. eod. de quo modo eiecto loquuntur Inno. & Host. quoniã agũt de illa auctoritate, qua in ipso beneficij titulo iubere solet Ordinarius clericis omnibus, & notarijs, vt institutum per eum inducant in possessionem. Agunt enim de illo, cui prouidit Ordinarius accepta renunciatione; & iubet ei dari possessionem, sine alia renunciantis citatione.

Septimam tetigit Anton. in princip. cap. præcedentis. scilicet quod ibi opponebatur exceptio non verisimilis contra petentem restitutionem; puta, quod spoliatus renunciasset sponte. sed & hæc facile refellitur: tum quia etiam in hoc cap. allegabatur exceptio spontanea renunciationis beneficij, quæ non est verisimilis. cap. super hoc. de renunc. & tamen admissa fuit: tum quia sequeretur, quod contra agentem possessorio nulla exceptio esset admittenda ante restitutionem, quę non esset verisimilis. quod tamen vt nullo iure probatur: ita videtur reprobari omni fere iure, quo permittitur aliqua exceptio opponi contra petentẽ illam, qualis est excommunicatio cap. ex insinuatione. de proc. qualis hæresis cap. quo iure. 8. dist. qualia alia multa.

Octauã superaddidit Io. Imol. in cap. præcedenti. scilicet, quod tex. hic loquitur, quando contra exceptionẽ renunciationis spontaneę non replicatur, eam fuisse factam post spolium: illud vero quando id repli-

9 cabatur. Contra tamen hanc responsionem facit, quod contra agentem interdicto vnde vi, & petẽtem restitutionẽ, omnis illa & sola exceptio, quæ respicit possessionem admittitur, vt post Bal. & Pan. tradidimus in cap. 1. supra eo. at replicatio nõ efficit, quo minus exceptio respiciat,

vel

vel non reſpiciat poſſeſſionem: ergo ſi exceptio renunciationis eſt admittenda, quādo non replicatur de ſpolio interiori; quia reſpicit poſſeſ-
10 ſionem: admittenda quoque erit, quando replicatur de illo. Secundo contra Imol. facit, quod eadem ratione ſequeretur, quòd non poſſet opponi etiam pactum de non petendo reſtitutionem; nec iuramentum de non moleſtando ſpoliantem poſt ſpolium factum. quod eſt contra illa, quæ in fine 7. confirmationis adduximus.

11 Nonam vltra omnes addimus nos, ſcilicet quod cap. pręcedens loquitur, quando exceptio renunciationis, etiam iuratæ, opponitur malitioſè, cauſſa differēdi reſtitutionem; quod pręſumitur eo ipſo, quod renunciatio facta poſt ſpolium, obijcitur. quæ ſolutio vera quidem eſt in ſe; quoniam quando eſt aliqua coniectura, quod renunciatio malitioſè proponitur ad impediendum reſtitutionem, nō eſt admittenda, anteaquam illa fiat, per cap. poſt electionē. de conceſſ. præben. quod in ſolutione tertię oppoſitionis latius attingemus. Contra tamen hanc concordiam facit primo, quod etiam contra agentem petitorio non debet admitti exceptio, quę iure præſumitur opponi malitioſè. per gloſſ. ſingul. & dictum Innoc. celeberrimū in illo cap. poſt electionem. dilatatū per nos, poſt Deci. in cap. licet. de probat. Et aliquid ſpeciale videtur introducere cap. pręcedens in materia ſpolij; quod tamen non videretur facere, ſecundum hunc intelligendi modū. Secundo facit, quod parum conuenit illa rationi decidendi illius cap. ſcilicet, quod ſpoliatus non videtur ſponte renūciare, quæ non videtur fundari in malitia excipien-
12 tis; ſed in metu præſumpto renunciantis. Ad horum prius reſponderi poteſt ex his, quæ in fine 3. oppoſitionis ſcribimus, ſcilicet quod in materia ſpolij eſt ſpeciale, vt ex minore coniectura præſumatur malitia, quam in materia petitorij. Ad ſecundūm reſponderi poteſt, quòd ex illo metu pręſumpto, naſcitur præſumptio malitię illius, quę eſt cauſſa immediata repellendi exceptionem eiuſmodi, licet metus, tamquam huius malitię pręſumendę mater, ſit cauſſa mediata illius repulſionis: & ſecundum hunc intelligendi modum eſt hic text. ſingul. ad id; quod magis explicabitur ſub finem prædictę 3. oppoſitionis.

Decimo loco etiam vltra omnes noue, ac vere reſpōdeo, hoc cap. & noſtrā concluſionem intelligēdā eſſe de exceptione renūciationis ſpōtaneę talis, de qua nulla eſt pręſumptio iuris & de iure, quod ſit metu
13 facta: illud vero capitulū de illa, de qua eſt pręſumptio iuris, & de iure, ſaltem quoad reſtitutio fiat, quod eſt metu facta; qualis eſt renunciatio facta poſt ſpoliū, quod ſingulariter in cap. pręcedēti probatur. Pro quo facit, primo, quod cap. pręcedens clare ſentit differentiā, inter renūciationem factam ante ſpolium, & factam poſt; nec poteſt dari alia cōmodior, quam hæc. Secundo facit, quod non eſt tanta ratio, quare tali pręſumptione iuris & de iure, cōtra quam nō admittitur probatio, renun-

14 ciatio facta ante spolium prçsumatur in dubio sponte facta, quanta est quare prçsumatur facta post spolium: Quia in hac, duç prçsumptiones iuris concurrunt, ne videatur spontanea; altera quia nemo præsumitur sponte renunciare beneficio, quo sustentatur, quodque multis sumptibus, & laboribus forte quæsiuit, vt habet cap. super hoc. de renunciat. Altera, quod videtur ex desperatione recuperandi ius suum id facere, arbitrans se non fore potentem ad recuperandum, quod non potuit seruare; cum facilius sit seruare, quam amissum recuperare. atg. cap. quēadmodum. de iureiur. Nam duo vincula fortiora sunt vno. cap. 1. de treg. & pace. authen. defuncto. C. ad S. C. Tertul. & authen. Itaque. C. communia, de succes. Et ne mireris aliquid præsumi prçsumptione iuris & de iure ad aliquod vsque tempus, & non post illud, perpende
15 clem. 1. de re iudi. quatenus præsumit, præsumptione iuris & de iure pro valore trium sententiarum conformiū, donec executioni mandentur, & non post. Perpende item decisi. illam quotidianam Rotæ, quam prodidit Gulielmus Cassador. in decisio. 1. de restitut. in integ. scilicet neque minori, neque ecclesiæ concedendam restitutionem in integrū contra tres sententias conformes, donec executioni dentur. Et ita præsumitur præsumptione iuris, & de iure pro illis, donec executio fiat; & non post eam factam. Illa vero, quæ contra solutionem hanc replicari possent de rationis vnitate, quoad hoc, inter renunciationem spontaneam & coactam, quatenus vtraque valet, soluentur in 5. opposit. & quatenus vtraque iurata est, vt hic in 6.

SVMMARIVM.

1 *Abiuratio æque admittenda aduersus agentem interdicto vnde vi, & agentem retinendæ.*

2 *Sententia super possessione qua ratione quandoque interlocutoria, quandoque dicitur definitiua.*

3 *Exceptionis vim habens remedium non repellit agentem, cum proponitur per viam actionis.*

4 *Renunciatio per viam actionis proposita non repellit agentem super spolio.*

5 *Agenti per viam attētatorum, licèt opponatur defectus notorius proprietatis: non tamen defectus coloris tituli, neque abiuratio spontanea.*

7 *Abiuratio ante possessionem adeptam facta, non potest opponi agenti super ea.*

8 *Qui dat aliquid vt quidpiam eo maius sibi debitū recipiat, timens ne alioqui totum perdat, repetere potest.*

9 *Agenti super restitutione iurium beneficij non obstaret eius renunciatio: quod tamen quando sit verum in 7. opposit. tractatur.*

Peten-

10 *Petenti restitutionem beneficij non obstat renunciatio, qua non obstante, renuncians insistit beneficio renunciato.*

Oppositionis secundæ nouem solutiones.

INtendamus nunc animos in 2. oppositionem, quæ iustam petit cōcordiam inter cap. hoc, & cap. cum venissent. de institutio. quatenus in illius casu, non fuit admissa contra quendam Archidiaconum abiuratio ei opposita; qua dicebatur abiurasse iura quędam, in quorū possessione se defendi petebat, donec defendi iuberetur. Hanc difficultatē conata fuit soluere gloss. nostra. primo, quod ibi agebatur possessorio; sed hęc solutio refellitur, eo quod hic quoque possessorio agebatur, vt in prima oppositione, dū 4. concordiam refellebamus, probabamus. attamē obstitit excep. agenti. Secundo respondet, quod ibi renunciatio fuit personalis; id est pręiudicans soli personæ renunciantis, & nō eius dignitati; quę etiam inepta est: tum, quia hic quoque personalis erat: tū, quia nihil refert quoad hoc, an personalis sit, an realis, cum in vtraque, quoad hoc eadem inueniatur ratio. Quoniam (ceteris paribus) æque per vtranq; amittitur possessio, vel per neutram, vt infra dicetur. Et amissio, vel non amissio, possessionis oriens ex renūciatione est potissima caussa, & ratio quare illius exceptio obstat, vel non obstat agenti possessorio. vt postea monstrabitur.

Tertio respondet gloss. in d. cap. cum venissent. in verbo, abiurasse. quod ibi agebatur interdicto retinendę, & ad tuendam possessionē habitā, aduersus quem non admittitur exceptio abiurationis: quę solutio inepta est duplici nomine. Primo, quia, vt esset apta, oportebat cōcedere eam admitti contra agentem interdicto vnde vi, & de recuperanda possessione perdita; quod tamen negat ipsa eadem gloss. statim subijciens, eiusmodi exceptionem non obstare etiā agenti interdicto vnde vi. per
1 cap. sollicite, immediate hoc pręcedens. Secundo, quia vtrūque est falsum. Nam contra agentem interdicto vnde vi, admittitur abiuratio spōtanea, vt est indubitatū per hoc cap. & omnino eadem ratione admittēda est contra agentem interdicto retinendę, vt colligi potest per ea, quæ infra in solutione 6. oppositionis dicētur. Hanc oppositionem nescio, quare noster auriga doctissimus ille, ac reuerēdissimus Archiepiscopus Pan. noluit tractare, nisi forte, vt hanc quoque, sicut plerasque alias huius cap. difficultates dissimularet mittendo lectorē ad ea, quę in cap. præcedēti dixerat, sed minus sufficientia. Quare. 4. respōdemus sequuti mentē Car. in illo cap. cum venissent. de insti. opp. 11. & Imol. col. 6. quæ vt hic; ita ibi fuit admissa exceptio abiurationis, contra Archid. & quod nō prius fuit super tuēdo in possessione Archidiaconū definitiue pronunciatum; quā probatio illius exceptionis admitteretur, vel prius

Papa ibi fuisset interlocutus, ne lite pendente, donec super exceptione probationes fierent, quidquam contra possessionem, quam prętendebat Archid. nouaretur. Hæc tamen soluti o, quę iam bis in cursu prælectionis placuit, altius nunc perpensa displicet. Quia eam confundit ver sicul. *Nos igitur*, illius cap. Primo quatenus probat, fuisse pronunciatū, Archidiaconum esse tuendū in plena possessione libertatum archidiaconatus. Sic enim habet littera: *Nos igitur interlocuti fuimus, Archidiaconum in plena libertatum eiusdem Archidiaconatus possessione tuendum esse.* Quam pronunciationem constat esse definitiuā possessorij. Neque iuuat Cardinalē verbum: *Interlocuti fuimus*, per quod significari videtur, sententiam illam non fuisse definitiuā super possessione, sed aliā interlocutoriam: tum, quia verbum: *Plena possessione*, in ea positum repugnat
2 huic intellectui: Tum quia constat, sentētiam super possessorio vno respectu dici interlocutoriam; eo scilicet quod post eam alia plenior speratur, nimirum super proprietate; licet alio respectu dicatur definitiua; eo scilicet, quod totum negotium possessorij definiat. ob quod à gloss. sing. cap. consultationibus. de off. deleg. appellatur, quasi definitiua. & magistraliter, vt aiebat Domi. in. §. definitiua. 2. q. 6. Secundo prædictus versicul: *Nos igitur*, cōfundit hanc solutionem, quatenus probat, illā sentētiam fuisse latam, antequam Archiepiscopus aduersarius Archidiaconi admitteretur ad probandam abiurationem illarū libertatū Archidiacono oppositā. quatenus item probat non fuisse prius admissum Archiepiscopū ad probandam illam abiurationem, quam ad probādū quiddam aliud, cuius probatio nō debuit admitti, anteaquam ferretur sententia super possessione; nempe quod concessio illorū iuriū ab Archiepiscopis facta Archidiaconis. fuit personalis. Habet enim littera. *Archidiaconum tuendum esse donec probatum fuerit legitime ex aduerso, libertates ipsas Archidiaconis ab Episcopis personaliter fuisse concessas, vel donec legitime probatum fuerit easdem libertates Archidiaconum abiurasse.* Tertio confundit prædictam solutionem prædictus versic. *Nos igitur*, quatenus probat, quod sententia, quæ post illam interlocutoriam tuitiuam possessionis sperabatur, futura erat super sola proprietate, & non super possessione. Habet enim paullo post littera: *Si ergo alterutrum ipsorum fuerit legitime probatū Archidiacono super libertatibus ipsius; si neutrum, Archiepiscopo silentium imponatur.* Cum tamen secundū intellectū Cardinal. & Ioan. Imol. post illam interlocutoriam, sperāda erat sentētia super possessorio, & ante illius probationem poterat Archiepiscopus probare abiurationem.

Quinta igitur vera, & noua concordia fit, hoc cap. agere de abiuratione opposita per uiam exceptionis; illud autem per viam actionis. Nā ex ipsius cap. contextu clare colligitur, quod Archiepiscopus, qui abiurationem allegabat erat actor, & petebat quædā iura, quibus vtebatur

Archidiaconus, dicens illa ad se pertinere, ac fuisse renunciata, & abiurata per Archidiaconum, & ita is erat reus, & negabat intentionem Archiepiscopi. Nec obstat, quod ex illa sententia, quam interlocutoriam Papa appellat, clare colligitur, Archidiaconũ petijsse defendi se in possessione illorũ, ne lite pendente super proprietate turbaretur in sua possessione, & ne quidquam contra ipsum innouaretur. Quoniam ex nulla parte illius cap. colligitur, quod contra illã petitionem vlla renunciatio, vel abiuratio fuisset obiecta per viam exceptionis: & constar, remedium per uiam actionis in iudicium deductum, etiam si habeat vim repulsionis, non sufficere ad repellendum, si etiam per viam exceptionis non opponatur, arg. cap. fin. de ordi. cogni. quatenus probat, spolium per viam actionis deductum non repellere agentem de spolio; quem tamen repelleret per viam exceptionis propositum. Non etiam obstat, quod videmur diuinare, eo quod contextus illius cap. non habet, non fuisse oppositam abiurationẽ per viam exceptionis; quia sufficit, quod non habeat fuisse oppositã: cum quod non probarur factum, præsumatur non esse factum. cap. cum in iure peritus. de offic. delegat. & l. 1. C.
4 de mãdat. princ. Ex hac cõcordia colligit limitatio memorabilis huius cap. scilicet, vt nõ ꝓcedat quãdo abiuratio per viã actionis opponeretur.

Sexta eadéq; noua concordia fit, quod illud cap. cũ venissent. agit de abiuratione opposita agẽti remedio attentatorũ, seu officio iudicis descendente ex edicto, vt lite pendente nihil innouetur: hoc vero cap. de abiuratione opposita agenti interdicto vnde vi. Quę confirmatur primo ex eo, quod contra agentem interdicto vnde vi, multa possent obijci, quæ contra agentem remedio attentatorũ non possunt, præsertim in materia beneficiorũ, vt manifeste colligitur ex Inno. in. cap. dilecte. de maiori. & obedi. & cap. bonę. de appe. & cap. cum teneamur. de pręb. vt late declarat Rota in decis. 14. in nouis. quæ in noue rubric. est 2. de rest. spoliat. & latius Panor. & alij, vbi latissime Perus. in d. cap. bonę. Nã
5 vt cetera prætermittam, quoad propositũ nostrũ, est illud singul. quod contra agentem via attentatorum, non potest obijci defectus tituli colorati; qui tamen potest contra agentem vnde vi, vel alio remedio possessorio, secundum plerosque omnes. Secundo confirmatur hęc concordia, quod licèt etiam agentem remedio attentatorum repellat defectus notorius proprietatis, quãuis non defectus colorati tituli, vt tradit Rota in illa decis. 14. siue 2. in nou. rubr. de rest. spol. tamen in casu illius c. cum venissent. non erat talis defectus notorius proprietatis, vt palã est. Tertio facit, quod licèt ibi non ageretur remedio attentatorũ, per quod nouata lite, vel appellatione pendente reuocaretur in pristinũ statum; agebatur tamẽ, ne quid lite, vel appellatione pẽdente nouaretur; quod fauorabilius videtur; cum proprius iura tueantur quem in possessione iam habita, quam restituant ad habendam, argumento prin. cap. quẽ-

admodum.de iureiur. & eorum, quæ habentur in l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff. de pactis, & l. patre furioso.ff.de his, qui sunt sui, vel alie. iur. Quarto facit, quod quemadmodum supra in 10. concordia primę oppositionis diximus, ideo contra agentem de spolio non posse obijci renunciationem iuratam post illud factam, quia præsumitur malitiose id fieri, donec restitutio fiat: ita posset dici malitiose videri eũ opponere obiectionem, qui ob eam vult innouare, lite pendente, vel innouata, ne
6 reuocentur defendere. Secundũ quam concordiam est ibi tex. singul. a nemine perpensus, probans, contra agentem remedio attentatorum non esse admittendam abiurationem spontaneam, pręsertim cum agetur, ne aliquid innouaretur. Quę est ęquissima conclusio & nouissima pulchre limitans huius cap. decisionem.

Septima concordia eademque noua, & singularis fit, quod ille tex. loquitur de abiuratione, quam dicebatur fecisse Archidiaconus, antequã adipisceretur possessionẽ Archidiaconatus timore impedimenti adipiscẽdi eam, vt clare constat ex versicul: *Inter alia*, & ita perinde præsumitur præsumptione iuris, & de iure coacta quoad iuberetur defendi; sicut abiuratio, quę allegatur facta post spoliũ, de qua in decima concordia primę difficultatis dictũ est. Ita, quod eodem modo possit conciliari hoc cap. cum cap. cum venissent. sicut cum cap. pręcedenti, & ita ibi sit
7 tex. sing. à nemine vnquã perpensus. Quod sicut abiuratio, quę allegatur facta post spoliũ non obstat petenti restitutionẽ: ita neque abiuratio facta ante adeptã possessionẽ ob timorẽ ipsius impediendæ: quæ noua
8 & singularis est; cõfirmarique posset ex eo, quod dans aliquod; vt aliud maius sibi debitum adipiscatur repetere potest .l. fin. & l. 2. ff. de condictio. ob turp. caus. Immo & remittens partem debiti malo debitori, vt reliquum soluat repetere potest illud per prędictam condictionem secundũ Alex. & Ias. in d.l. fi. allegantes in hoc Iacobum de Aren. qui in meo libro super illa l. non scripsit, & promittens operas, dum manumittitur, ei, qui eum tenebatur manumittere, metu promittere videtur, secundum Bal. per illum tex. in.l. 2. nu. 2. C. de oper. liber. neque abs re. quoniã qui aliquid mali eligit, quo maius vitet, iusto timore id elegisse videtur, iuxta. l. metum. 1. ff. de eo, quod met. caus. & latius per nos anno præsenti tradita in cap. si vero. de iureiur. cum definitionem iusti metus declararemus.

9 Octaua concordia noua item fit, quod illud cap. non agit de renũciatione beneficij; sed aliorum iurium, & libertatum pertinentiũ ad beneficiũ: hoc vero ad renunciationẽ beneficij, quę longe differunt, cum per hanc perdatur, secundum comu. titulus, & color tituli; quo carenti nõ fit restitutio beneficij, iuxta d. gloss. singul. Clem. 1. de caus. possess. non autem per renunciationem aliorum iurium pertinentium ad beneficium, cuius tituli ratione possidentur. Quod verum arbitror in renun-

ciatio-

ciatione saltem nõ iurata;cum contrariũ nusquam probetur, & ita limitatur hoc cap.ne procedat in renũciatione saltem non iurata iuriũ pertinentium ad beneficia ecclesiastica.quæ memorabilis consideratio est.

10. Nona item & noua concordia fit,quod illud cap. agit de renunciatione,propter quam non destitit insistere rei renunciatæ renuncians: hic autem de renunciatione propter quam destitit insistere rei renunciatæ, inter quas est maxima differentia.Quia tunc demum obstat exceptio renunciationis agenti possessorio, cum per eam perditur possessio,& illa occupatur ab alio,antequam renũcians eam iterum accipiat, vt in 7.oppositione clare ostendemus:at licet quis renunciet proprietatem alicuius rei,non videtur propterea renunciare possessionem, iuxta gloss. sing.in l. si quis vi.§.differentia.ff.de adquir. possess. quando saltem non desistit propterea insistere ipsi rei renunciatæ, vt Alexan. post Imol. cum communi ibi resoluit, & pro eis esset casus singul.in d. cap. cum venissent.iuxta hunc intelligendi modum, saltem in se verissimũ, quo singulariter limitatur hoc cap.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio tractata ante sententiam coram vno iudice,non potest coram eodem post illam iterum tractari.*

2 *Exceptio renunciationis vnius tituli non repellit agentem super spolio ratione duorum titulorum.*

3 *Titulis pluribus eiusdem beneficij niti quis potest,non solum defendendo, sed etiam agendo.*

4 *Tituli saltem colorati defectum obijcere potest agenti adipiscendæ quilibet clericus ecclesiæ, cuius est illud.*

5 *Sententia,qua iudicatur, vt titulus agentis suum sortiatur effectum, videtur lata super interdicto adipiscendæ, non recuperandæ.*

6 *Abiuratio,quæ obstat agenti adipiscendæ,obstabit agenti recuperandæ.*

7 *Abiuratio non admittitur etiam contra agentem adipiscendæ,cum conijcitur malitiose opponi.*

8 *Malitia opponentis in cap. Post electionem. de conceß. præbend. vnde conijciebatur noue.*

9 *Malitia leuius præsumitur contra opponentẽ abiurationem aduersus agentem possessorio,quam petitorio.*

10 *Multa noue collecta ex cap. Post electionem,de conceß. preb.*

Oppositionis tertiæ septem solutiones.

EN Patres grauissimi,secundum arietem exceptum: vertat ergo suas nostra λογομαχία vires in 3. oppositionem, quæ petit concordiam inter

inter hoc cap. & cap. post electionem de concess. præbend. quatenus habet, cuidam agēti interdicto, ad cuiusdam beneficij possessionem quærēdam, fuisse obiectam renunciationem & abiurationē; quę tamen non obstitit, quo minus in possessionem petitam induceretur. Quam difficultatem repellere conata gloss. hic, & ibi in verb. resignationem, & in gloss. final. respondit, illud agere de abiuratione obiecta, sed non probata; hoc vero de obiecta, & probata; & ideo hic obstitisse, non autem ibi. Quæ solutio vera quidem est in se. Quoniam paria sunt, non allegare, ac allegare, & non probare, iuxta gloss. cap. 2. de consuet. lib. 6. arg. l. duo sunt Titij. ff. de testam. tut. & cap. si sacerdos. de offic. ordinar. At hæc concordia nō congruit, immo repugnat illius cap. contextui, qui sic habet in versicul. final. *Exinde. l. adepta possessione, si super renunciatione, vel abiuratione, vel aliquo præmissorum aliquis valeat, & velit aduersus te quidquam proponere, ordine poterit iudiciario experiri.* Ex quo clare colligitur post illam sententiam pro illa potuisse tractari de renunciatione, vel abiuratione illa; & per consecutionem nō fuisse admissam
1 ante illam, neque terminum ad eam probandam prefixum. Alioqui enim post sententiam, non fuisset ad illud discutiendum admissus. arg. cap. cum inter. de re iudi. & l. sub specie. C. de re iudi. Neque iuuat hanc concordiam responsio. Ioan. Imol. ibi col. 6. quæ & si forte in sese vera sit; certe tamen apta non est.

Secundam concordiam ponit prædicta glos. in verbo: *Resignationem*; scilicet, quod ibi petens possessionem duabus confirmationibus siue titulis nitebatur, & sola vnius, scilicet prioris confirmationis renunciatio obijciebatur: hic autem petens possessionem nitebatur soli vni titulo, cuius renunciatio opponebatur. Quæ tamen solutio nō est litteræ conformis. Quoniam ille, cui fuit obiecta renunciatio ibi, & cuius obiectione non obstante obtinuit in possessorio, non nitebatur nisi vni titulo: sed alter, qui renūciationem obijciebat, & sucubuit, nitebatur duobus, vt palam ex contextu illius cap. colligitur. Quod demiror, nō fuisse animaduersum à Ioan. Imol. diligentissimo alioqui glossarum interprete. Hęc autem solutio, quamuis non sit conformis contextui; vera
2 tamen in se videtur. Et ex ea colligitur singul. declaratio huius textus, scilicet, tunc demum à repetenda possessione per viam spolij repelli spoliatum obiectu renunciationis, cum soli vni titulo, cuius renunciatio allegatur, nititur; secus cum duobus titulis, & vnius tantum renuncia-
3 tio opponitur. quæ est longe memorabilis conclusio. Colligitur item alia sing. scilicet quod potest quis obtinere varios titulos super eodem beneficio, & defendere se ratione illorum, in quod dixit Panor. illum tex. singul. est tamen ei similis in cap. constitutus 1. de testibus, & illud tenet Lapus alleg. final. Cald. consil. 7. de elect. Decius in regul. nemo ex his. §. quoties. ff. de regul. iur. & in cap. bonę. de appell. col. 2. vbi

olim

olim tenuimus, hanc conclusionem extendendam esse etiam ad agentem; vt scilicet quis possit agere super beneficio, & petere illud ratione multorum titulorum. Quod satis arridet Lapo in d. alleg. dum sentit cap. vt quis duas. de electio. lib. 6. non procedere in eo, cui est ius quęsitum; sed tantum in eo, cui est ius quærendum: & clarius hoc placuit Cald. in d. consil. 7. Et quamuis Fel. de hoc dubitet in cap. inter dilectos. de fid. instru. id tamen affirmat in cap. in nostra. col. 2. de rescrip.

Tertiam concordiam ponit glos. illius cap. in illo verbo Resignationem ibi *Immo, &c.* gloss. final. ibi: *Vel ideo, &c.* scilicet quod ibi obiecta fuit, exceptio renunciationis ab eo, cuius non intererat eam opponere: quoniam sua institutio non erat canonica; quippe quæ de beneficio viuentis esset ei facta: hic autem fuit obiecta ab eo, cuius intererat. quam solutionem satis esse amicam litteræ ait Panorm. ibidem, & eam Ioan. Imol. probat. Quæ tamen profecto frigida nobis videtur: tum, quia dubium erat, quando opposuit ille renunciationem, an sua institutio de beneficio viuentis vel vacanre facta esset. ipse enim de vacante sibi factam eam contendebat, duos in hoc producens titulos, & ita prętendebat, suum esse beneficium, ac sua plurimum interesse, ne alter pos
4 sessionem adipisceretur. Tum, quia non solum is, qui allegat beneficiū esse suum; sed etiam quilibet clericus ecclesię, cuius est beneficium, potest obijcere defectum tituli ei, qui possessionem eius tentat adipisci, ne beneficia tradantur non habentibus veram, vel saltem apparentem institutionem canonicam, vt est casus singul. in cap. ex parte. de concess. præb. adiuncto dicto Innoc. probato per Imol. ibidem nu. 8. Facit cap. accedens. de accus. cap. 1. de eo qui mitti. in poss. caus. rei seruād. & cap. 1. de regul. iur. lib. 6. cum annotatis in eis. Et proprius ea, quæ habentur per Innoc. gloss. & omnes in cap. cum olim. de testibus, & in cap. cū ecclesiasticæ. de exceptio, & cap. si quis presbyterorū. de rebus ecclesiæ.

Quartam concordiā sensit glos. fin. illius cap. quatenus probat, actū fuisse ibi interdicto possessorio, & intelligit recuperandæ; quia pro suo dicto allegauit cap. sollicite. pręcedens hoc: quem intellectum reprobat quidem Panor. ibidem, quatenus non conuenit litterę; sed sentit in se verum esse, & imol. super gloss. in verbo resignationem. nu. 14. expresse ait, verum esse in se; licet dicat non conuenire litterę. At nobis videtur primum falsum esse in se. quoniam ex illo sequitur, agentem interdicto vnde vi, seu de recuperanda possessione beneficij ecclesiastici non posse repelli abiurationis exceptione; quod palam est contra hunc tex. & communem omnium opinionem. Neque obstat cap. 2. supra eod. cui nititur illa gloss. nam illi in prima oppositione late respondimus. deinde ineptum esse hunc intellectum constat: tum quia necundè apparet, vt ibi ait Innoc. in fine, eum, contra quem opponebatur renunciatio, habuisse vmquam antea possessionem: tum, quia constat, eum non fuisse

ad

5 ad eam admissum; eo, quia Papa ibi solum pronũciauit, vt institutio illi agenti facta sortiretur effectũ; idest vt virtute illius apprehẽderetur possessio. Etsi actũ fuisset recuperãdę pronũciasset, vt ei possessio restitueretur. arg. cap. licet. de sim. cap. qualiter & quando 2. de accusationibus.

Quinta concordia, quam Panor. & Ioa. Imol. ibi probant, est, scilicet, quod ibi agebatur possessorio adipiscendæ, quod habet priuilegium ne exceptio requirens altiorem indaginem ei obstet. Contra quem facit,
6 quod interdictum recuperandæ maiora priuilegia habet, quam interdictum adipiscendæ. per glos. cap. 1. & alia quę ibi diximus supra eodem: & contra agentem interdicto recuperandæ in beneficialibus admittitur abiuratio spontanea, per hoc cap. secundum omnes: ergo etiam contra agentem interdicto adipiscendæ. Facit item, quod contra interdictũ adipiscendę admittitur exceptio nullitatis tituli, cap. cum olim. de caus. possess. ergo à fortiori defectus eiusdem, qui concluditur ex renunciatione.

Sexta igitur, quæ Innocentij est, quamq; aliqua ex parte sensit gloss.
7 final. ibi per illa verba: *Et ideo*, &c. sit, quod illud cap. agit de abiuratione calũmniose, ac malitiose; hoc est caussa differendi possessionis adeptionem obiecta: hoc autem de ea, quæ sine malitia obijciebatur. Contra quam tamen concordiã facit primo, quod ex nulla parte illius cap. colligi potest, allegationem illam fuisse malitiosam: & in dubio non est præsumenda malitia, neque dolus l. merito. ff. pro soc. cap. estote misericordes. de reg. iur. secundo, quod ille tex. aliquid speciale continere videtur contra opponentem aliquid agenti super possess. At etiã opponens aliquid malitiose cõtra agentem petitorio repellitur, vt etiã Innoc. ipse singularissime ibi dixit, probatus per omnes ibidem, & multos alios. quod post & vltra Decium retulimus in cap. licet. de probat. Tertio quod sicunde oriretur præsumptio malitiæ maxime, vt ait ibidẽ Inno. quẽ sequitur Imol. col. 4. oriret ex eo, quod nõ est verisimile, quẽ sponte renunciare suo beneficio. cap. super hoc. de renun. Sed hoc videtur falsum: tum quia hoc consequeretur, malitiosam quoque præsumendam esse omnem allegationem pacti de non petendo remissionẽ & donationẽ; quoniam etiam in dubio nemo præsumitur donare, nec iactare bona sua. l. cum de indebito. ff. de probat. Neque dicas aliud esse, cũ agitur plenariè super proprietate, aliud cũ summariè super possessione: tũ, quia in hoc nostro cap. super possessorio agebatur, & tamen renunciationis obiectio non fuit reiecta, tamquam malitiosa: tum quia pactum de non agendo interdicto vnde vi non præsumitur malitiose opponi contra eum, qui eo agit. l. si vnus. §. pacta quæ turpem. ff. de pactis, & Rota in decis. 401. in nouis quæ in noue rubr. est 18. de restitut. spoliat.

Defendendo tamen hanc solutionem, quæ nobis videtur omnium veris-

8 verissima, simul & vtilissima, respondeo ad horum primum, quod illa malitiæ allegationis præsumptio, nascebatur ex multis coniecturis simul coniunctis. primo, quod allegabatur renunciatio beneficij. secundo, quod allegabatur ab eo, qui nitebatur titulo longe posteriori, & habito à non potente illum conferre iure communi. tertio, quod per consecutionem allegabatur ab eo qui secundum ius commune præsumebatur intrusus. quarto, quod hoc faciebat contra eum, qui nitebatur titulo ordinarij. quinto, quod allegabat contra agentē interdicto adipiscēdæ possessionis. sexto, quod allegabatur renūciatio, lite pēdente, facta.

Ad secundum concedimus, neque dolum: neque malitiam in dubio præsumi: at negamus esse dubium, cum tales coniecturæ sufficientes concurrunt, quales ibi concurrisse, in solutione proximi argumenti præcedenti, iam dicebamus.

9 Ad tertium concedimus, aliquid peculiare, & speciale significari ibi circa exceptionem abiurationis oppositam agēti possessorio: sed negamus id consistere in eo, quod malitiose obiecta non admittatur contra illum; quoniam non esset admittenda, etiam contra agentem petitorio, si præsumeretur taliter opposita: sed in eo, quod minor præsumptio malitiæ, sufficit ad repellendā oppositionē obiectam agēti possessorio; quàm obiectam agenti petitorio. In hoc enim casu sufficit leuis; in illo necessaria est vehemēs, vt singularissime dixit ibidem Innoc. Pro cuius nos dicto allegamus tex. singularem in cap. præcedenti intellecto iuxta nonam, & nouam cōcordiam in prima oppositione traditam inter hoc cap. & cap. precedens, adiuncto cap. super hoc. de renunciat. Nam contra agentem possessorio recuperandę non potest opponi exceptio renūciationis post spolium factæ: quia vehemens præsumptio, est eam malitiose opponi, vt habet cap. præcedens: contra vero agentem petitorio sic, vt satis probat cap. illud, super hoc. quia leuis est illa, quæ ibi presumi potest malitia. Ad quartum concedo considerationem illam Innoc. probatam per Imol. nōn esse veram, vt argumentum conuincit: sed nihil ex eo contra nos colligitur, vt palam est.

Ex hoc intellectu postremo, eodemque verò, & apto colliguntur sequentia. Primo, in illo cap. post electionem. H. qui obtinuit egisse possessorio. Secundo, illud possessorium non fuisse recuperandæ. Tertio, male dicere glos. ibidem verbo, *confirmari*, illum H. egisse etiam petitorio, quod Panor. quoque & Imol. ibidem damnarunt, licet eam Car. probasset ibidem, & Cald. consil. 7. de electio. Quarto, obiectionē, quæ vehementer præsumitur malitiose opponi, non esse admittendā etiam contra agentē petitorio. Quinto, minorem presumptionem malitię sufficere ad repellendam obiectionem oppositā agenti possessorio, quàm agenti petitorio. Sexto, renunciationis obiectionem non esse admittendam contra agentē possessorio, quando presumitur malitiose opponi.

Septimò, non ex eo solo præsumi malitiam, quòd allegetur renunciatio 8 beneficij etiam contra agentē possessorio. Octauo multas fuisse ibi con iecturas, vnde illa præsumptio nascebatur. Nono facilius præsumi malitiam contra eum, qui opponit agenti possessorio, quàm contra eum, qui opponit agenti petitorio.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciatio spontanea, & meticulosa non sunt paris effectus.*

Oppositionis quartæ solutio.

IAm ter hoste fugato, Patres amplissimi, oratio animosior effecta trophæis, facili negotio tollet quartam oppositionem, quæ iustam petit concordiam inter hoc cap. & cap. ad aures. de his, quæ vi. qua parte habet renunciationem iuris per electionem quæsiti, non obstare electo, Nam respondere possum, illud cap. agere de renunciatione ad terrorē populi; & ita metu facta. quod palam colligitur ex illo cap. ibi: *Ad terrorem laicorum renunciauit.* & paulò post: *Renunciatio ad terrorem laicorum*
1 *facta.* Nostra verò conclusio de renunciatione sponte facta, quod palam colligitur ex illis verbis: *Si vobis constiterit, quod præfatus P. nullo metu, vel vi coactus, sed sponte prælibatam ecclesiam taliter abiurauit.* Pro qua solutione facit cap. præcedens, qua parte definit, renunciationem post spolium factam, non esse admittendam contra agentem interdicto vnde vi ad possessionem beneficij recuperandam, quia præsumitur metu facta: à fortiori ergo non oberit, si constet metu esse factam. qua ratione autem defendi possit hæc differentia, mostrabit quintæ, quæ sequitur, oppositionis solutio.

S V M M A R I V M.

1 *Renunciationem metu factam non valere, quæ ratio potissimum olim persuasit auctori, & quæ capitula.*
2 *Renunciationem metu factam valere, vel non valere plurimum refert, contra Decium.*
3 *Fortunius laudatus.*
4 *Electio metu facta ipso iure nulla.*
5 *Electio solum dat ius ad rem.*
6 *Matrimonium tam spirituale, quàm carnale metu cōtractum, nihil valere.*
7 *Verbum, decernimus, ius nouum significare.*
8 *Intellectus clem. 2. §. Sane. de pœnis.*
9 *Peccant magis, cæteris paribus, qui bis peccant, quàm qui semel.*

Intelle-

10 *Intellectus verborum cap. super hoc. & cap. Ad audientiam. de his, quæ vi. & clem. 2. de pœnis, inter se collatorum.*

11 *Iuramentum meticulosum valet, nisi cum interponitur super actu aliaqui nullo, secundum communem; quæ an sit vera, alibi disputatur.*

12 *Renunciatio coacta quare non impedit restitutionem, etiam in casu, quo spontanea impediret.*

13 *Renuncianti metu beneficium non restituitur illud, ante recisionem renunciationis saltem tacitam.*

14 *Intellectus cap. Ad aures. de his, quę vi. fortificans intellectum nouum huius cap. & cap. præcedentis.*

15 *Iudicem, qui iubet restitui beneficium ei, qui renunciauit illud, eo quod metu renunciasset, tacitè rescindere renunciationem.*

16 *Dolor peccatorum prius natura, licet non tempore sit contritio, quàm remittat peccata.*

17 *Restitutionem beneficij metu renunciati petens, tacite videtur petere renunciationis recissionem.*

18 *Restitutionem beneficij petere posse quem aliquando, licet confiteatur nullum se titulum cum petit, habere.*

19 *Renunciatio non omnis tollit possessionem.*

20 *Renuncians etiam metu beneficium, non potest vti eius fructibus, donec expresse, vel tacite restituatur. Et ideo nec tenetur dicere preces horarias. num. 21. Neque ordine sacro insigniri ob titulum illius beneficij. num. 22.*

23 *Electionem metu factam nullam esse, cur non concludit, renunciationem quoque nullam esse.*

Oppositionis quintæ solutio.

Renunciationem metu factam tenere.

AD quintam ergo oppositionē transeamus, quæ vno, & eodem impetu fertur in tex. nostrum, & solutionem primę & quartę oppositionis; quatenus presupponunt differentiam inter renunciationē beneficij coactam, & voluntariam. Fertur inquam, eo iaculo validissimo, quod eadē ratio omnino militare videtur in renunciatione metu facta, quę in spontanea. Quoniā vtraque tenet, & per vtramque perditur beneficium ipso iure; & consequēter per vtramque perditur titulus, & color eius. per ea, quę in propositione huius quintę oppositionis, & aliorū vnà cum prima citauimus. ergo renunciatio, quæ est, vel præsumitur metu facta, obest petenti restitutionem; cum constet, sponte factam

1 obesse: quod est contra hunc tex. & prædictas duas solutiones. Hæc oppositio adeo nobis visa est grandis in hunc diem, ab eo, quo primum eam Salmanticæ mouimus, vt ad eam soluendam necessarium putauerimus negare communem illam, de valore renunciationis meticulosæ, opinionem, receptam ab his, quos in huius 5. oppositionis propositione retulimus: & tenere contrariam, scilicet, renunciationem metu factã non esse validam; & per eam non vacare ipso iure beneficium, ad quam tenendam mouebamur, primo necessitate soluendi hanc oppositionẽ, cui aliter satisfieri non posse videbatur: deinde, quod licet nemo hac ratione vtatur; multi tamen sunt in prædicta opinione; scilicet Rota 374. quæ in nouissi. rubrica. est 5. de renũci. in nouis. dicens, renũciationẽ metu factam non valere ipso iure, neque per illam perdi beneficium; licet renuncians possit agere, vt rescindatur illa renunciatio. Et in decis. 403. quæ in noue rubricatis est 7. de renuncia. in nouis. aiens, renunciationẽ factam in manibus Episcopi ordinarij ad liberandum fratrem de carcere, in quo alioqui mortuus fuisset, non valere. Idem tenuit Anton. in cap. ad aures. de his quæ vi. q. 6. n. 2. In quod etiam inclinauit Inno. ibidem, & in cap. super hoc de renunciatione, & Hostiens. in summa tit. de renunciatione. §. qualiter. vbi expresse dicit, renunciationem benefi cij voluntariam & liberam esse debere, aliàs non valere. Decius etiam satis inclinat in hanc opinionem in cap. 2. de rescrip. n. 4. & consil. 209. col. 2. dum ait, nullam esse huiusmodi renunciationem, aut reuocandã.

2 Quamuis non satis caute loqui videri possit in d. consil. dum ait, parũ referre, an irrita sit, an reuocanda; cum plurimum referat. Quod non obscure demonstrant tot decisiones Rotæ super ea re factæ, ac aliquot corollaria infra deducenda. In ead. etiam opinione est Fortunius totius

3 Cantabriæ, ac omnium, qui linguam suximus Vasconicam clarissimũ decus, qui moribus ambiguum maior an ingenio fuerit in lib. de vltimo fin. illat. 1. nu. 290. & consequentibus: at eius opinio parum nobis commodat: quia secũdum eum, etiam alia omnia metu facta sunt ipso iure nulla, canonica æquitate attenta.

Omissis tamen doctorum sententijs, quæ negari possunt, quæque frequenter plus turbant, quàm illustrant veritatem; & frequenter ingenia, præsertim acutiora, tum discentium, tum docentium, confundũt; singulariter & irrefragabiliter mihi videbatur tertio loco, facere hoc capitulum, quatenus à contrario sensu probat, tantam differentiam inter coactam, & spontaneam renunciationem, vt per coactam non impediatur restitutio, per spontaneam autem sic. Quæ tamen differentia stare non posset, si metu facta valeret: quoniam etiam per eam impediretur restitutio; quia per eam quoque non minus perderetur titulus, & omnis color eius & possessio, quàm per spõtaneam. Et carenti titulo vero, vel colorato, non est restituendum beneficium ecclesiasticum, secundũ

glosſ.

glosſ. illam vnicam & à toto mundo receptam. clem. 1. de cauſ. poſſ.
Quarto facit cap. præcedens, quod in ſenſu ſatis directo non ſolum habet id, quod hoc cap. ſcilicet, renunciationem, quam conſtat metu facta, non impedire reſtitutionem; ſed neque illam, quæ præſumeretur metu facta. Ratio enim, quare ibi renunciatio non impediuit reſtituentem expreſſa in textu, illa eſt, ſcilicet, quia non eſt veriſimile, quod ſponte ius ſuum renunciauerit, qui renunciauit ſpoliatus: ergo renunciatio,
4 quæ præſumitur metu facta non impedit reſtitutionem. Horum duorum capitulorum inductionibus hanc opinionem non ſolum perſuaſimus auditorio noſtro Salmāticę abhinc circiter treſdecim annis, cum in hoc tit. interpretando concurreremus illi magno, doctiſſimo, nec minus pio viro, cognomento Montemaior, cathedram primariæ functionis magna cum laude tunc regenti; ſed etiam auditorio ipſius. Neque fuit vllus, quem ſciam, qui in illa, vel alia academia huic inductioni ſatisfaceret. Quare idem tenuimus etiam anno ſuperiori, cum hoc idem cap. ordinarie in hac florentiſſima prælegeremus.
Quinto pro ead. facit cap. ad aures. de his quæ vi. quatenus probat, renuncianti metu ius ſibi per electionē quæſitum, non obſtare illam renunciationē, quo minus illi eccleſiæ pręficiatur. Sexto cap. ad audiētiā. eod. tit. de his, quæ vi. quatenus loquens de renūciatione beneficij metu facta, ait, eam robore firmitatis carere debere. Septimo facit clem. 2. de pœnis, quatenus habet, renunciationem factā à coniecto in carcerē, donec id faciat, nullius eſſe momenti: & ead. ratio videtur de omni alia,
5 quę iuſto metu extorquetur. Octauo facit, quod electio metu facta, eſt ipſo iure nulla, iuxta illū tex. pulcherrimū cap. vbi periculū. §. ceterum. de electio. lib. 6. & glo. memorabilē, quæ 4. eſt cap. bonę. 1. de elect. nōnullis putatā ſingularē, & iuxta cap. in nomine domini. 23. diſt. & cap. 1. & cap. ſi quis pecunia. 79. diſt. & iuxta ea, quæ tradit Inn. in cap. quod ſicut. de elect. ergo etiā renunciatio. Tum, quia cōtrariorū eadem eſt diſciplina, iuxta late tradita per Aretinum & nouiores in rubrica ff. de ad
6 quir. poſſeſſ. Tum, quia in electione agitur de iure quærendo, & in renūciatione de quæſito perdēdo, quod difficilius fit, arg. l. patre furioſo.
7 de his qui ſunt ſui vel ali. & cap. dilectus. de ſpōſ. Nono, quod matrimonium carnale metu contractū ipſo iure eſt nullū. cap. cum locū. & cap. veniens. de ſponſ. & etiā ſpirituale. Nam ingreſſus religionis factus per metum nō tenet cap. 1. de his quę vi. ergo & diuortiū & diſſolutio tam carnalis, quàm ſpiritualis metu facta nulla erit. Quoniā ea, quæ requiruntur ad actus compoſitionē videntur requiri, etiā ad eius depoſitionem. arg. l. ſi vt proponis. C. de nupt. & cap. degradatio. de pœn. lib. 6.
His tamen non obſtātibus re altius excogitata contrariam, quę communis eſt, opinionem amplectimur, & tenemus renunciationem beneficij metu factam ipſo iure valere. Primum, quia communis eſt, & eam

affirma-

affirmauerunt Domini Rotę, & alij quam multi, quos retulimus in huius quintæ difficultatis propositione nu. 7. Deinde quod in cap. Abbas. & cap. ad audientiam. de his quę vi. agitur de renunciatione beneficij metu grauissimo facta; in qua tamen nihil speciale inducũt, neque declarant: immo, ex regula generali omnium aliorum metu factorum respondetur, esse in irritum reuocanda, vt habet cap. Abbas. vel quod robore firmitatis debet carere, vt habet cap. ad audientiam. & ita præsupponũt idem de illa, ac alijs metu factis regulariter esse iudicandum. cum ergo metu facta regulariter teneant, licet rescindi possint, secundũ communem sententiam, de qua hoc anno non nihil dixi in cap. si vero. de iureiur. & latius in d. cap. Abbas. abhinc 27. annis in illa clarissima Tholosatum academia, consequi videtur secundum eandẽ dicendum, renunciationem quoque beneficij metu factam validam quidem licet rescindendam. Hoc eodem fere modo induci potest d. cap. si vero. atten to principio, quod de omni refutante ius suum metu, loquitur; & per-
8 penso fine, qui de renunciatione beneficij agit. Tertio facit Clem. 2. de pœnis. in §. sane. quatenus innuit, aliquid noui per eũ induci super renũciatione beneficij facta metu, ab ecclesiastico detento per laicos, donec eam faceret: tum, quia habet verbũ: *Decernimus*, quod suapte natura iuris noui inductionem significat. iuxta sex glo. quarũ prima est in cap. eos. de sententia excommuni. lib. 6. Secunda in clem. fi. de ęt. & qualit. Tertia in clem. 1. de caussa pos. Quarta in clem. 2. de app. Quinta in clem. per litteras. de pręb. Sexta in clem. 2. de reb. eccle siast. non alien. Tum, quia exprimit illam nullius esse omnino momenti, non obscure innuens secundum iura quidem antiqua esse alicuius, licet rescindi possit, secundum autem illud, nullius, omnino.

9 Neque obstat replicatio Fortunij in d. libro de vltimo fin. illat. 21. n. 290. & consequentibus, scilicet eundem casum esse illius clem. & illorum, duorum capitulorum, Abbas, & ad audientiam. & eandem rationem & eadem verba in effectu. Quæ res mouit ipsum ad dicendum doctores aberrare à veritate, & falsos esse, in hoc antiquos. Non, inquam, hæc obstant. quoniam primo non est idem casus. Nam illa clem. non loquitur, vt ille putauit, de omni renunciatione metu potestatis sæcularis facta, sicut illa duo alia cap. prædicta satis loqui videtur: sed solum de facta per detentionẽ potestatis sęcularis, quoad eam faciat; quod differt à superiori, tanquam species à genere. siquidem omnis renunciatio, per detentionem violentam potestatis sæcularis, quoad ea fieret facta, est renunciatio facta metu potestatis sęcularis: non tamen cõtra; omnis renunciatio facta metu potestatis sæcularis, est renunciatio facta per detentionem potestatis sæcularis, quoad illa fieret. Secundo non est eadẽ ratiq specialitatis; quoniam ratio specialitatis illius clem. assignata per Panor. in cap. Abbas. de his quæ vi. col. fi. non est ea, quã tribuit ei Fortunius

tunius, scilicet quod metu potestatis sæcularis est facta: sed quia per detentionem potestatis sæcularis, quoad resignaret, est facta. Quam non esse eandem ex proximè dictis constat. Et quia maior quędã audacia, & libertatis ecclesiasticę offensio est, detinere clericum quoad renunciet, quod idem est ac ipsum in carcerem priuatum, vel publicum conijcere quam alio genere metus ad id faciendum cogere: quia eo casu bis peccatur, scilicet detinendo, siue in carcerem conijciendo, & in cogendo
10 metu ad renũciandum: in alio vero semel, scilicet metu cogẽdo: & ceteris paribus, quo maior est numerus delictorum, maior est offensio cap. 1. de pœnit. d. 5. vbi latius scripsimus, & facit cap. 1. de treug. & pac. &
11 authent. defuncto. C. ad Senatus consul. Tertull. Tertio nõn sunt eadẽ verba. Quoniam in d. §. Sane. ponuntur illa verba: *Nullius omnino decernimus esse firmitatis*, quæ palam significant actus nullitatẽ: in cap. autem Abbas. illa: *Metu facta debere in irritum renocari*. quæ potius sonant actũ valere, quàm non valere. cum id, quod non est, nequeat reuocari, vel irritari. l. nam & si. ff. de iniust. rup. & irri. & cap. ad dissoluendũ. de sponſ. impuber. In cap. autem ad audientiam. ponuntur illa verba: *metu facta carere debere robore firmitatis*, quę longe minus significãt, quàm illa *Nullius sint firmitatis*. Quoniam verba illa: *Debre carere robore*. etiam secundum significationem propriam congruere possunt carentiæ & priuationi faciendæ per sententiam: cum tamen illa verba, *nullius esse firmitatis*, soli actus nullitati conuenire queant, secundum saltem propriam significationẽ. arg. cap. ad aures. cum ei annotatis de rescrip. Cum ergo verba cap. super hoc proprie actui valido congruant: verba vero illius clementinę proprie inualido, & verba cap. ad audientiam. vtrique; consequitur, nos esse eadem verba, etiam illorum trium capitulorum.
12 Quarto principaliter facit, quod licet regulariter iuramentum metu cogente factum sit validum secundum commun. per cap. verum. de iureiu. Fallit tamen quando interponitur super actu nullo, & à iure reprobato per cap. cum cõtingat. de iureiur. & cap. quamuis pactum. de pactis. lib. 6. & cap. licet. de iureiur. eod lib. & authen. sacramenta pub. C. si aduerſ. vend. secundum Vincentium relatum, & valde laudatum. per Pan. in cap. cum contingat. col. 2. de iureiur. communiter receptũ, vt ait Franc. in d. cap. quãuis. col. 4. & Feli. in cap. 2. & cap. si vero. de iureiur. at iuramẽtum interpositum super renunciatione beneficij metu facta, valet. dicto cap. si vero. ergo illa non est nulla. Quę argumentatio neruosissima est, nisi negetur illa Vincẽtij opinio, quã tractauimus hoc anno in cap. si vero. de iureiur. Quinto facit, quod iuramentum de non repetendo beneficium metu renunciatũ. valet, d. cap. si vero. at si renũciatio non valeret, tale iuramentum illicitum esset: quoniam in effectu esset iuramentum de non inseruiendo beneficio suo: quod est contra iura, scilicet cap. relatum. & cap. conquerente. de cleri. non residen. & per

con-

consequutionem non valeret. Regul. Non est obligatorium de reg. iur. in 6. Sexto facit, quod si renunciatio non valeret, consequeretur, eum, qui metu renunciasset teneri ad prounnciandas preces horarias; etiam si numquam illud recuperaret, quoniam vere habet beneficium ecclesiasticum: & omnis qui illud habet tenetur ad id faciẽdum. cap. fin. 91. dist. iuxta latius tradita per nos in Enchirid. De Orat. siue rep. cap. Quando. not. 7. nu. 2. & consequentibus, de consecr. distin. 1. quod tamen videtur absurdum. Septimo facit etiam, quod sequeretur eum, qui metu renunciauit beneficio suo, posse absque alio patrimonio, & beneficio ordine sacro insigniri, quod non videtur concedendum.

Non obstant illa nouem, ob quæ multo tempore contrariæ adhæsimus opinioni. Ad quorum primum respondemus negando, quod eadẽ ratio militet in renunciatione coacta, quę in spontanea ad impediendam restitutionem; dato & concesso, quod renunciatio coacta sit valida, per ea, quæ in solutione tertiæ & 4. mox dicemus. Ad secundum, quod doctorum auctoritati nititur, respondeo. Primum, eam non esse necessariam. cap. ego solis. 9. dist. Deinde, quod multo plures sunt in contraria, & communi, quàm sustentamus opinione. Ad tertium, & quartum quæ fundantur in hoc cap. & præcedenti, quorum hactenus

13 solutio idonea mihi nusquam occurrerat, respondeo, concedendo per hæc duo capitula significari illam grandem differentiam inter renunciationem spontaneam, & coactam, scilicet, quod spontanea quandoque saltem impediat restitutionem possessionis beneficij, quod quando contingat dicemus in oppo. 7. non autem coacta etiam his casibus, quibus impediret spontanea: negando tamen huius differentiæ rationem, & caussam esse, quod altera sit valida, & altera inualida & nulla: sed secundum aliam longe diuersam, scilicet quod spontanea rescindi

14 nequeat, coacta vero sic. Et consequenter concedendo, renuncianti metu beneficium non esse restituendum illud, ante rescissionem talis renunciationis metu factæ. At negando, quod in casibus horum duorum capitulorũ restitutio debuerit fieri, aut facta fuerit immediate ante rescissionem renunciationis tacitam, vel expressam. Nam in hoc cap. solum indirecte, & à contrario sensu probatur, renuncianti metu non esse negandam restitutionem. An autem illa immediate ante renunciationis metu factæ rescissionem, an post debeat fieri, nõ exprimit: & ita per alia iura potest intelligi, eam esse faciendam post renunciationis rescissionem. In cap. præcedenti etiam solum probatur, contra eum, qui spoliatus renunciauit, non esse admittendos testes, ad probandã renunciationem fuisse spontaneam, antequã restituatur: quia præsumptione iuris, & de iure, præsumebatur coacte facta, quoad restitutio fieret. An autem hæc fieri debeat ante rescissionem, an postea nihil aperit: & æque apte potest intelligi de facienda post rescissionem renunciationis, ac de

facienda ante: ergo vt alijs iuribus concordet intelligendum erit, desacienda post eam rescissam; quę est singularis vera, & noua declaratio.

15 Quæ quidem responsio pulchre confirmatur per cap. ad aures. de his quæ vi. quatenus habet, eum, qui metu renunciauit electioni de se factę posse pręfici illi ecclesię, non obstante illa renunciatione, etiam ex iure antiquo, secundum Abbatem, & Panor. communiter probatos. At intelligendum est illud secundum eosdem, facta restitutione aduersus illam renũciationem, quæ plane expositio est quam simillima nostræ. Ex quibus infertur primo, solutio quinti contrarij fundati in d. cap. ad aures. scilicet quod ibi non dicitur renunciationem electionis non tenere: sed simpliciter, eam non obstare, quo minus is, qui metu renunciauit præfici possit ecclesiæ, ad cuius regimen fuerat electus. quod duobus modis intelligi potest. Primo quidem secundum Inno. ex nouo iure, scilicet, electione noua quærendo. Secundo, & aptius etiam ex antiquo, sed vt prędictum est, secundum Abb. quem sequitur Panor. ibi. nu. 2. prius facta restitutione aduersus illam renunciationem metu exortam: quæ posterior solutio germanior est cõtextui eius. Neque obstat, quod Fortunius noster in d. lib. de vltimo fin. illat. 21. n. 391. damnauerit hanc solutionem, dicens, prædictam subauditionem non fieri ex mente illius cap. tum, quia id negari potest: tum, quia satis est, quod non fiat cõtra mentem eius, & fiat secundum aliorum iurium mentem, arg. cap. cum expediat. de electio. lib. 6. l. 1. ff. de in offi. donat.

Secundo infertur, iudicẽ, coram quo est obiecta renunciatio petenti restitutionem beneficij, postquam probatum fuerit, eam metu factam, prius debere illam rescindere; quam restitutionem faciat, vel fieri iubeat.

16 Tertio infertur, iudicem, qui beneficium restituit metu renuncianti, non obstante renunciatione, quia metu facta erat, videri illam tacite, ac prius saltem natura rescindere: & renuncianti, ius quod renunciauit, reddere, quasi quoddam necessarium præambulum, & antecedens ad restitutionem faciendam. Nam in his duobus cap. pręsupponitur, recte iudicare iudicem, qui spoliato iubet restitui beneficium, non obstante renunciatione metu facta. At id per superius dicta non esset recte factum, nisi tacite per quandam consecutionem rescindere videretur illã, tamquam quoddam præambulum ad restitutionem necessarium; eo, quod volens aliquid videtur velle id, sine quo illud consistere nequit. l. 2. ff. de iurisd. omni. iudi. cap. pręterea. de offic. delegat. Sic. & Deus condonaturus peccatum mortale propter dolorem peccatoris, prius natura licèt non tempore facit eum contritum; secundum gloss. 1. & ea, quæ latius ibi diximus in cap. dixi. & cap. conuertimini. de pęnit. dist. 1. Et is cui debetur hęreditas ex testamento, & ab intestato, acceptando eam, tamquam legitimam, & delatam ab intestato prius natura, licet non

tempore videtur renunciare illam, tamquam delatam ex testamento: quia acceptatio legitimæ præsupponit delegationem ab intestato; cui non est locus, donec fuerit delationi ex testaméto, vt pulchre probat l. illud. ff. de adquir. hęredi. Et iudex condemnans aliquem ad restituendam rem alicui eam petenti, tamquam suam, tacite, ac prius natura videtur declarare, illam esse eius, secundum Bartol in l. ex diuerso. nu. 2. ff. de rei vendi. quod communiter receptum esse testatur Iason in §. omnium. Instit. de actio. nu. 140.

17 Quarto infertur, eum, qui petit à iudice restitutionem beneficij, non obstãte renunciatione metu facta, videri petere tacite, ac prius natura, recissionem illius renunciationis. Quoniam sententia iudicis conformis esse debet libello, ac petitioni partis, saltem tacite. cap. licet Heli. de simo. cap. qualiter, & quando. 2. de accusat. Immo fatuus est iudex, qui super non petitis pronunciat. l. fin. C. de fideicomiss. libert. at iudex, à quo petitur restitutio beneficij, non obstante renunciatione meticulosa, potest prius illam rescindere; immo videtur id facere tacite, si iubeat illud ei restituere. per dicta in proximo corollario: ergo qui talẽ restitutionem petit, videtur quoq; petere talis renunciationis rescissionem; nec mirum. Nam qui agens petitione hæreditatis, vel rei vendicatione petit restitutionem rei, videtur petere, vt iudex pronũciet ipsum hęredem, vel dominũ; quoniam hoc est antecedens necessarium. secũdum Bart. in d. l. ex diuerso. ff. de rei vendi. n. 2. & gloss. sing. & postremam cap. constitutus. de relig. domi. in princi. quam ibi ad id cõmendat Anton. nu. 25, quatenus sentit, eum, qui petit iura episcopalia videri tacite petere rescissionem contractus, qui eorum petitionem impedire potest, quasi pręambulũ, & antecedens necessariũ, ergo & is, qui petit restitui sibi beneficium, non obstante renũciatione meticulosa, merito videbitur petere illius rescissionem, tamquam præambulum, & antecedens quoddam necessarium.

18 Quinto infertur, posse quem petere nõnumquam restitutionẽ beneficij, licet careat titulo, & id confiteatur, modo speret sibi competiturũ per restitutionem iuris præteriti, tempore quo restitutio facienda erit sibi. In pręsenti enim casu, qui spoliatus post renunciationem metu factam petit restitutionem, non habet titulum. Quoniam illum perdidit per illam renunciationem; immo & tacite fatetur se carere illo. Attamẽ restitutionem petere potest, eo quod ipso facto rescissa renunciatione restituetur ei titulus ille pristinus, sine alia noua collatione, per cap. Abbas. de his, quæ vi. in verb. *restituas vniuersa*. vbi hoc expresse colligit Panor. not. 2. quod ipsum facit in cap. ex parte. infra eod. col. 6. & in cap. si vero. de iureiur. vltimo notabili, quem ibi. sequitur Felin. Quod confirmatur alia singulari decisione Domi. de sancto Gemania. in cap. fin. 61. distin. scilicet, eum, cum quo dispensatur super beneficio, absque ca-

nonico

nonico titulo per eum obtento, posse suam collationem antiquam, sine alia nouè facta continuare.

19 Sexto infertur, non perdi possessionem beneficij per omnem renunciationem, per quam perditur eius proprietas. capitulum enim hoc pręsupponit, posse quem spoliari post renunciationem metu factam, & ob id petere restitutionem. super quo multa vtilia, & numquam satis exerta & aperta prodemus in 7. oppositionis absolutione.

20 Septimo infertur, eum, qui beneficium metu renunciauit, non posse iuste, ac cum bona conscientia tenere illud, & eius fructibus vti, nisi tacite, expresse id ei conferatur, aut restituatur, etiam si à possessione ipsius aliter non discessisset, neque deiectus esset: quoniam nullum titulum habet; quippe qui per renunciationem perdidit omnem illũ, quẽ habebat, iuxta hanc communem à nobis sustentatam sententiam: & beneficium sine titulo canonico non potest licite teneri. cap. 1. de reg. iur. lib. 6. Arbitraremur autem foro conscientię satisfactum iri, si index cõpetens, etiam parte non citata rescinderet renunciationem, si & quatenus metu facta esset; & renunciantem ad ius pristinum restitueret, per ea, quæ diximus in 5. corol.

21 Octauo infertur, eum qui metu renũciauit beneficiũ non teneri ad pronunciandas preces horarias, siue horas canonicas, si sola ratione illius beneficij renunciati ad id tenebatur: quia iam non habet beneficium, nec sufficit ei esse debitum: alioqui enim pręsentatus ante institutionem, & electus ante confirmationem, teneretur ad eas, quod nemo concedit.

22 Nono infertur, eiusmodi renunciantem non posse ordine sacro insigniri ad titulum illius beneficij: quia nullum talem habet. Nec obstat, quod qui actionem habet, rem videtur habere, regul. qui actionem. ff. de reg. iur. Quia illud est impropriè, vt sonat verbum, videtur & latius ibi declarat Deci.

Ad sextum & septimum satis abundans responsio colligitur ex solutione replicationis factę supra, contra tertium nostræ conclusionis fun-

23 damentum. Ad octauum respondeo negando, similitudinem quoad hoc inter electionem, & renunciationem: tum quia electio quandam libertatem hoc vel illud optandi præ se fert; cui longe plus repugnat metus, quam renunciationi: cui, vt valeat, sufficit regulariter consensus renunciantis: tum quia coactio ad eligendum proximius magis repugnat vtilitati publicę, quàm coactio ad renũciandum; tũ ob alias dissimilitudines, quę facile reddi possunt.

Ad nonum respondemus negando consequutionem à contractu matrimonij, & ingressu religionis, ad renunciationem beneficij: tum quia etiam non infertur ex eis etiam ad eorundem renunciationem; nam illa consensu partium cõtrahuntur, quo tamen non dissoluuntur: tum quia

in illis contrahendis non solum libertas simpliciter, sed plena exigitur, propter maximam, quam contrahens subit captiuitatem; quæ non exigitur in renunciatione beneficij, probante illam superiore; per quam plerumque excutitur seruitus, & libertas quæritur, iuxta ea, quæ habentur in cap. 1. & cap. nisi. de renunciatio.

Tenentes igitur communem opinionem, quæ habet, renunciationẽ coactam valere, respõdemus directo ad quintã oppositionem id, quod ex solutione primi, tertij, & quarti fundamenti pro nostra antiqua opinione adductorum facile colligi potest; nẽpe, falsum esse, quod eadem ratione impedire debeat restitutionem renunciatio coacta, qua spontanea; dato, quod vtraque valeat. Quoniam coacta licet valeat; est tamen rescindibilis, & cum rescissa fuerit, nihil impedit: spõtanea vero valet, & nequit rescindi. Quod si forte vrgeas: ergo saltẽ donec coacta rescindatur, perinde impedit ac spontanea, lubenter concedemus: intelligendo tamẽ sufficere rescissionem illam tacitam; de qua in solutione tertij, & quarti fundamenti est dictum. Hactenus de oppositione 5.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum æque obstat agenti possessorio, ac agenti petitorio: & agenti super iure quærendo, sicut agenti super iure quæsito. nu. 3.*
2 *Electio ius ad rem tantum quæritur.*
4 *Iurans metu renunciare aliquid, potest id renunciatum repetere.*
5 *Iuramentum confirmans renunciationem beneficij videtur factũ post perditã possessionẽ, tenendo cũ commu. eã perdi, per renunciationem solam.*
6 *Renunciatio beneficij metu iurata obstat: & non obstat agenti possessorio, obstante absolutione, non obstat post eam.*
7 *Renunciatio metu facta, & metu iurata duplici nomine obstat, etiã agenti possessorio; & ita duo sunt facienda, quo minus obstet.*
8 *Restitutionem petens non obstante renunciatione meticulosa, tacite petit rescissionem illius: qui autem idem petit, non obstante iuramẽto meticuloso, non videtur tacite eius absolutionem petere.*
9 *Intellectus cap. si vero. de iureiur.*
10 *Iuramentum de non petenda absolutione illicitum, sed non in vniuersum.*

Oppositionis sextæ solutiones.

AD sextam ergo transeamus oppositionem, quæ petit concordiam inter hoc cap. & conclusionem, prędictã summariã ex vna parte, quatenus probant, beneficij renunciationem meticulosam etiã iuratã

non

non obstare petenti restitutionẽ: & ex altera inter cap. ad aures. de his quę vi. quatenus probat, beneficij renunciationem meticulosam, quæ iurata est, obstare reposcenti illud; & confirmationem eius, quę habet iuramentum, etiam metu factum, si licite seruari potest, esse seruandum. cap. si vero. de iureiu. Quod speciatim probat, abiurationem beneficij meticulosam obstare reposcenti illud.

Hanc oppositionem soluimus, primo ex mente gloss. illius cap. ad aures. scilicet, illud de agente petitorio loqui: nostrum autem cap. cui concordat præcedens, de agente possessorio. Et constat multa opponi posse contra agentem petitorio; quę contra agentem possessorio nõ possunt.

1 cap. 2. & fi. de ordi. cogni. At hæc solutio refellitur, primo quod iuramentum de non agendo super spolio iam facto, ita obstat agenti possessorio, sicut iuramentum de non agẽdo super petitorio, agenti petitorio. iuxta gloss. cap. ex insinuatione. de proc. & Innoc. in cap. super hoc. de renunciatione. Specula. de peti. & poss. §. fin. vers. 15. decis. Rotę 401. quæ in noue rubricatis est 18. de restit. spol. recepta per Panor. in cap. præcedenti nu. 16. & cõmuniter alibi ab alijs. Secundo refellitur, quod eadem omnino ratio est, cur repelli debeat agens possessorio, ac agens petitorio: quia neutri licet cõtrauenire iuramento licito, etiam si sit metu præstitum. cap. si vero. & cap. verum. de iureiurando.

Secundo, respondebat quidam ex auditoribus nostris perdoctus, quod in cap. præcedenti iudex ex officio procedebat, vt ipse dixi ponderando illa verba: *Solicite perquirere cures*: & ita iuramentum partis non poterat opponi iudici, qui non iurauit: in cap. vero ad aures. procedebat ad instantiã partis, cui suum iuramentũ merito opponitur. sed hæc responsio non est satis firma. Quia primo licet secundum eos, quos sequebamur ibi verum sit in casu. cap. pręcedentis, iudicem processisse ex officio quoad inquisitionem temporis, in quo renũciauit; an scilicet renunciasset ante vel post spoliationem, qui fuit vnus articulus incidẽs: nemo tamen negat ibi non fuisse processum ad instantiã, & petitionem partis in principale, scilicet restitutionis petitione, quod facile colligitur ex illis verbis: *Sed testes H. quibus intendit.* &c. Et ideo cum petendo, suo iuramẽto cõtraueniret, merito debuit à petitione principali, & per consecutionem ab omni alio incidenti repelli. arg. regulę, accessorium. de reg. iuris. lib. 6. secundo contra hanc solutionem facit, quod decisio illius cap. non fundatur in eo, quod iudex ex officio suo procedebat: sed quia non videtur renunciasse sponte, qui spoliatus renunciauit, vt expressus illius contextus habet. Tertio contra eãdem facit, quod hoc nostrum cap. idem in hoc significat quod pręcedens: at palam est in hoc actum fuisse ad partis instantiam & petitionem.

2 Tertio respondemus, quod in d. cap. ad aures. agitur de eo, qui renunciauit electionem, & ita solum ius ad rem. iuxta decisionem pen.

Rotę

Rotæ in nouis, quæ est 6. in noue rubric. de elect. aliàs 492. communiter receptam, quidquid gloss. sing. dicat in cap. quanto. 63. dist. & ita ius quærendum: hic vero de illo, qui renunciauit ius in re iam quęsitũ; quod difficilius tollitur, arg. l. seruus. C. de pactis. coniuncta l. fin. C. de
3 adqui. poss. l. 3. C. de hæred instit. cum his, quæ ait gloss. & congerit Decius in d. l. seruus. num. 8. sed etiam hæc solutio refellitur: tum, quia siue de iure quærendo agatur; siue de quęsito nemo debet contra suum iuramentum admitti. cap. si vero. de iureiur. & cap. debitores. eo. tit.
4 Quarto respondebat alius auditor noster, quod in cap. præcedenti, qui renunciauit, non iurauerat seruare renunciationem; & ita non repetere, sed renunciare, quod postea fecit, vt contigit in cap. ad audientiam. de his quæ vi. Pro quo ponderabat, quod in d. cap. 2. prius de iureiurando quàm de renunciatione meminit; neque ait renunciationem iuramento firmatã fuisse: cum tamen in d. cap. ad aures. de renunciatione iuramẽto firmata agatur. sed neque hoc placet: tùm quia illa verba illius cap. *Testes alterius partis de iuramento, & renunciatione facta non admittas*, satis aperte significant, textum agere de renunciatione iurata; tum quia cap. hoc nostrum. de iurata renunciatione agit. attamen hoc idem, quod præcedens significat.

Quinto, respondebant Panorm. & Ioan. Imol. in illo cap. ad aures. quod ibi iurauit antequam spoliaretur: & ita iuramentum extendebatur etiam ad possessionẽ, quam iurans habebat: in cap. vero. præcedenti renunciauit & iurauit spoliatus, & ita non videbatur comprehendi possessio, quam tunc non habebat, quæ tamen solutio tollitur. Primo per ea, quæ supra in prima oppositione, contra quintam concordiam inter cap. præcedens & hoc nostrũ adduximus: deinde, quod illud cap. habet locum etiam in electo nondum confirmato, vt etiam ipsi sentiũt
5 in gloss. 1. illius cap. & ita in eo, qui non possidebat. Postremo, quod iuramentum de non repetendo beneficium renunciatum post renunciationem fit etiam si paulo post, & ita post possessionis amissionem tenendo cum communi perdi eam, per ipsam solam renunciationem: licet nos aliter dicamus in opp. sequenti. at hęc tria capitula de iuramento non repetendi beneficium renũciatũ agunt: ergo intelligenda veniũt de iuramento non repetendi facto post possessionis amissionem.
6 Sexto ergo respondemus id, quod in cap. ad aures. significatur, scilicet, obstare renunciationem etiam metu factam, si iurata sit repetenti beneficium, intelligendum esse ante habitam à iuramento absolutionem: id autem quod hic significatur, scilicet, talem renunciationem iuratam non obstare, si metu est facta, intelligendum esse post habitam absolutionem. Quæ interpretatio simul iuuat, & iuuatur per aliam ei simillimam, quæ supra in quintæ oppositionis solutione defendendo cum communi, renũciationem beneficij metu factam tenere diximus:

id quod

Id quod habent hoc cap. & precedens, scilicet, talem renunciationem factam, non obstare peteti restitutionem; intelligendű esse obtenta prius tacita, vel expressa restitutione; quoniam ante illam nec expresse, neque
7 tacite obtentam obstabit. Ex qua duplici interpretatione colligitur noua, & singularis conclusio; scilicet, duo esse necessaria, quo non obstet renunciatio meticulosa iurata petenti restitutionem beneficij: quibus casibus obstaret spontanea; scilicet absolutio à iuramento, ne iuramentum obstet; & recessio renunciationis, ne renunciatio obstet: sed vnum tantum esse necessarium; cum sola renunciatio meticulosa, sine iuramento interuenit, scilicet renunciationis rescissionem. Vnum item tantum, cum solum iuramentum meticulosum de non repetendo,
8 interuenit, scilicet, absolutionem ab eo. Arbitramur autem, quod licet petens restitutionem, non obstante renunciatione metu facta, recte petat; immo tacite videatur petere rescissionem illius renunciationis, & index iubens restitutionem fieri, non obstante renunciatione metu facta, tacite videatur illam rescindere, per latius dicta in quintæ oppositionis absolutione. nu. 15. & sequent. eum tamen qui petit restitutionem beneficij, quam iurauit non petere, siue addat non obstante, quod id metu iurasset, siue non, peccare, nec videri tacite petere absolutioně: immo potius videri transgredi iuramentum illud metu factum. Quoniam ante habitam absolutionem contrauenit suo iuramento; quod nő licet, iuxta capitula prædicta, verum. & si vero. de iureiur. cuius verum intellectum hinc colligas, quatenus magna cum trepidatione respődetur
9 ibi ad quæsitum. Perinde enim est, quod ibi dicitur, ac si diceret: beneficium non potest petere, qui abiurauit illud metu, ante absolutionem: quia id esset contrauenire iuramento. Potest autem petere absolutionem: quia id præter iuramentum est. Addo tamen, eiusmodi renunciantě posse petere absolutioně, etiam si iurasset id non facere; quia tale iuramentum illicitum est, secundum Felin. in cap. constitutus. de rescrip. nu. 9. & in cap. r. num. 4. de iureiur. & in cap. præterea. 1. nu. 19. de spons. arg. illius dicti sing. Ricardi in 4. & dist. 38. arg. 9. q. 3. scilicet votum, de dispěsatione voti non petenda minime valere. Quod tamen, vt restringitur per ipsum: ita & dictum Felin. restringendum est quod in d. cap. 1. latius dicebam. Posset & septimo dicere quis, hoc cap. non agere de renunciatione iurata; sed de abiuratione. quod verbum videtur significare, etiam aliud, quam renunciationem cum iuramento, vt apud Plinium in prologo, *abiuratus*, significat, valde coniunctus. Et apud Maronem. *Abiurataque rapinæ*, appellantur contra ius ereptæ. Et apud Plautum, *abiurare*, est creditum cum iuramento negare. Et ita non mirum, quod hic significet simpliciter renunciare. Hæc tamen concordia non placet. Tum, quia cap. præcedens de renunciatione iurata loquitur; & tantę difficultatis est conciliare solum illud cap. cum

cum cap. ad aures. sicut hoc & illud: Tum, quia vltra ea, quæ in 6. oppositionis solutione adduximus ad probandum, iuris canonici peritis, abiurationem, significare renunciationem iuratam in materia renunciationis, est casus optimus id irrefragabiliter probans in d. cap. si vero. de iureiur.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio spontanea beneficij obstat agenti super proprietate tantum; vel super petitorio, & possessorio simul, secundum omnes.*
Et etiam agenti super possessorio tantum, secundum Comu. num. 2.
Quæ tamen non est tenenda. num. 3.

4 *Restitutionem petentem repellit pactum, de non petendo illam, factum post spolium.*

5 *Per solam renunciationem non inducitur defectus notorius proprietatis ob duas caussas.*

6 *Renunciatio beneficij, qua ratione videatur respicere possessionem eius.*

7 *Renunciauit, qui beneficium in fauorem vnius, si spolietur à tertio restituitur.*

8 *Possidere possumus iuste quoad vnum, & iniuste quoad alium. Sed non possumus possidere quoad vnum, quin etiam quoad alium possideamus iuste, vel iniuste.*

9 *Renuncians beneficium, & nihilominus insistens ei, possidere videtur illud; & si spolietur agit de spolio, maxime, si diu incubuit. nu. 13.*

10 *Renuncians dominium, an, & quando renunciat possessionem: & quod hodie pauci renunciantes beneficia per hoc solum eorum possessiones perdunt. num. 11.*

12 *Renuncians beneficium, etiam animo perdendi possessionem, & antequam ea occupetur ab alio, rediens ad eam, possidere videtur, cum ampliatione vtili.*

14 *Cassador, siue Cassiodorus secum pugnantia vbi videatur dicere.*

15 *Occasionem delinquendi non esse dandam.*

16 *Possessio æque continuari, aut noue aprehendi potest virtute tituli renunciati, ac alterius ipso iure ob aliquam caussam perditi.*

17 *Possessio beneficij, sine titulo quæri non potest.*

18 *Possessio beneficij quæritur, & continuatur virtute tituli perditi ipso iure.*

19 *Possessio rei non transfertur in alium per clausulam constituti ab eo, qui eam non possidet: sed possessio beneficij sic ab eo, qui ei post renũciationem insistit.*

20 *Restitutionem beneficij petenti non obstare plus, ceteris paribus, renunciationem, quam aliam perditionem tituli.*

21 *Renunciatio (etiam quibus casibus obstat restitutionem petenti aliam) alia*

alia ratione obstat.

22 *Renunciatio non omnis admissa à superiore tollit possessionem. Et è cõtrario, aliqua in manibus eius, qui non est superior tollit eam. nu. 23.*

24 *Rotæ decis. 352. defenditur in vno articulo, & refellitur in tribus.*

25 *Renuncians beneficium extra manus superioris, an egeat nouo titulo?*

26 *Collatori datum tempus ad conferendum, quando currat à die renunciationis facta extra manus superioris.*

27 *Beneficium collatum à Papa eodem die duobus, in quorum fauorem fuit renunciatum coram notario Cancellariæ, debetur ei, cui cum clausula gratificationis fuit collatum; licet posterius in eius fauorem fuisset renunciatum.*

28 *Renunciatio beneficiarij non facit ipsum perdi ecclesiæ, donec illi superior consentiat.*

29 *Renuncians beneficium etiam in manibus superioris, sine nouo titulo, redit ad illud antequam admittatur, vel reprobetur.*

30 *Renũciationis admissio frequẽter pertinet ad alium, quã beneficij collatio.*

31 *Renunciationis admissio à Prælato facta longe aliud est, quam dimissio à iurisdictione.*

32 *Renunciatiõ facta in manibus priuati, & approbata post sex menses, præsumitur, vel fingitur fuisse approbata ab initio.*

33 *Renuncianti beneficium in manibus eius, qui eam admittere nequit, licet non perdat illud, sæpe perdit possessionem: & ob id repelli à petitione restitutionis ipsius. nu. 34.*

35 Intellectus cap. *Quod in dubijs. de renũciati. nouus Petri Rebuffi reiectus.*

36 Denuo *verbum, quid significet, & verificari in actu verbali contra Petrum Rebuffum.*

37 *Renunciationis realis, & verbalis differentia noua.*

38 *Beneficium dimittens, iuxta cap. si beneficia. de præbend. lib. 6. nec proprietatem, nec possessionem perdit.*

39 *Possessionem sub conditione relictam, vel traditam nec perdi, nec quæri ante illam impletam.*

40 *Conditionem exprimi posse in spiritualibus, quomodo?*

41 *Acceptatio beneficij indebiti non tollit ius iterum acceptandi debitum, quia tacite conditionalis est.*

42 *Gometius reiectus.*

43 *Possessio ciuilis dat ius libere redeundi etiam vi ad rem possessam. nu. 48.*

44 *Libere quid fieri potest.*

45 *Intellectus cap. si beneficia, quoad vnũ, & quoad alium. nu. 46. & quoad aliud. nu. 47. & qualis reditus consulendus sic dimittenti. nu. 49.*

50 *Beneficium dimittens iuxta cap. si beneficia. de præbend. lib. 6. quomodo gaudet regula de triennali possesso.*

51 *Tempus regulæ de trienal. continuum esse oportet.*

52 Possessio ciuilis non interrumpitur, cum ex continenti quaritur naturalis.
53 Beneficium dimittere facto tantum, aut verbis, & facto in casu cap. si beneficia, paria esse, noue.
54 Regula de triennali quoad d. cap. si beneficia, ratio, declaratio, & defensio, noua.
55 Possessionem beneficij non perdi, per sententiam priuatiuam.
56 Ioann. Barthac. nonnumquam pro luce tenebras obducit.

Oppositionis septima solutio tractans, an, & quatenus renunciatio obstet petenti restitutionem; cum multis cōtra, & prater cōmunem.

AD septimam oppositionem, quæ fundatur in cap. ex transmissa, & in cap. in præsentia. de renunciatio. quatenus probant, exceptionem renunciationis spontaneæ, etiam non iuratæ, admitti contra agen-
1 tem super beneficio, cuius contrarium videtur innuere hoc cap. respondemus, primo illud esse verum quando opponitur agenti super petitorio, ac possessorio simul, vt ibi palam probatur. Neque immerito: quoniam renuncianti iura sua, non est dandus ad ea regressus cap. quam periculosum. 7. q. 1. l. quæritur. §. si venditor. ff. de ædil. edict. Sed hoc nihil obstat nostro, cap. quod loquitur de agente tantum possessorio recuperandæ: contra quem non admittuntur ea omnia, quę sole nt contra
2 agentem petitorio cap. 2. & cap. fin. de ordin. cogni. Respondeo secundo concedendo, secundum opinionem comunem, verum esse illud etiam quando agitur super possessorio tantū, etiam recuperādæ. Quod tenet decis. Rotæ. 67. Nota, quod resignationis, & 216. Nota, quod existente. quę in noue rubric. sunt 2. & 6. de renunciatio. in antiquis, & decis. 23. Fuit dubitatum. quæ 1. est in nouiss. rubrica. de rerum permuta. & 62. Permutanti, quę est 2. eod. tit. & 352. si opponatur. quę quarta est de renunciatio. in nouis. & decis. 4. in nouiss. quas collegit Guliel. Cassador. nu. 4. de restit. spolia. & decis. Capelle Tholo. q. 492. An agenti. & ibi eius additio, & idem Innoc. communiter receptus in cap. super hoc. de renun. num. 1. & 2. & clarius in cap. præcedenti supra eo. & clarius in hoc cap. receptus per Ioan. Andr. Panor. & Imol. Et Gometius in regula. de triennali. q. 24. pag. 2. & alibi sępe.
3 Contra quam tamen comunem videtur tenendum primo, quod renunciatio tituli solum, defectum eius, & ita solius proprietatis, inducit. arg. cap. quàm periculosum. 7. q. 1. & sic solum videtur repellere petentem illam, & non petentem possessionem; quia illa, nihil habet communem cum ea l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de adquir. possess.

ſeſſ. Secundo, quod concluſio comunis prędicta, nullius textus verbis probari videtur. Nam pręcipua iura, quę ad eam fundandã citãtur ſunt hoc cap. & pręcedens, vt videre eſt in prędictis deciſ. at verba horum capitulorum hoc non probant. quia non agunt de renũciatione ſola ſimplici, ſed de iurata. Neque reſponderi poteſt, eãdem videri rationem de vtraque. quoniam conſtat longe aliam eſſe. Nam etiam ſolum iuramentum abſque renunciatione, ſufficeret ad impediendam reſtitutionem, iuxta gloſ. ſingul. & receptam in cap. ex inſinuatione. de procurat.
4 quæ habet, etiam pactum de non petendo ad id ſufficere. Quod etiam tenet deciſ. Rotæ 401. in nouis, quę in noue rubricat. eſt 18. de reſt. ſpoliator. vt ſupra in ſextæ oppoſitionis ſolutione dictum eſt. Tertio quod nulla efficaci ratione videtur fundari poſſe; ſolę enim tres redduntur; quarum tamen nulla eſt efficax. Non prima, ſcilicet quòd per eam perditur ipſo facto beneficiũ. Quoniam etiam ob alia multa crimina, actiones & negligentias, perditur beneficiũ ipſo facto cap. licet canon. cap. commiſſa. de electio lib. 6. cap. eum, qui. de præb. eod. lib. Quę tamen ſpoliato petenti reſtitutionem obijci nequeunt, iuxta cap. item
5 cum quis. infra eod. & ea quę latius ibi diximus. Non etiam ſatisfacit ratio ſecunda, ſcilicet quod per renunciationem perditur notorie titulus & color eius: partim quòd licet renunciatio eſſet notoria, non ideo eſſet defectus proprietatis notorius; quia potuit poſt renunciationem alium quęſiſſe titulum, vel cauſſari renunciationem eſſe nullam, ob ſimoniam, vel aliquam aliam cauſſam; partim quod in prima oppoſitionis ſolutione probauimus, multas, immo fere omnes renunciationes fieri occultas, aut certe non notorie: & per cõſecutionem non poſſe inducere vacationem beneficij notoriam. Quas tamen obijci poſſe reſtitutionem petenti tenet communis, nullum ponens diſcrimen, inter renunciationem notoriam, & aliam, modo ſit ſpontanea. Non ſatisfacit etiam tertia frequentius recepta, ſcilicet, quod omnis exceptio reſpiciẽs poſſeſſionem poteſt opponi contra petentem reſtitutionẽ, vt copioſius diximus in cap. in litteris, infra eod. & per renunciationem non ſolum perditur proprietas, ſed etiam poſſeſſio beneficij: & ideo exceptio renunciationis reſpicere videtur poſſeſſionem, & ſpolium; adeo, vt qui eã opponit ſpoliato repetenti beneficium, tacite negare videtur, illum fuiſſe ſpoliatum; quia tacite, ſiue virtualiter, ait, quod non poſſidebat illud; ſed ſolum detinebat, quando ab eius poſſeſſione fuit expulſus. Hæc autem ratio, licet colorata ſit, & ei nitatur Innoc. hic & in pręallegatis lo-
6 cis, cum quaſi omnibus ſupra citatis; & licet nemo aliquid ei opponat, deſtruitur tamen. Primum eo quod hoc conſequeretur, non competere remedium reſtitutorium ei, qui renunciauit beneficium in fauorem alicuius; & ſpoliatur à tertio. quod durum eſſet, & cuius contrarium ait Gulielmus Caſſador in 4. deciſ. de reſtit. ſpoli. definitum fuiſſe

in illo celebri prætorio Romę, & sanctissime quidem: quod tamen ita definiri non potuisset, si per renunciationem perderetur possessio. Quoniam illud non datur non possidenti. l. 1. §. deijcitur. ff. de vi. & vi armat. cap. consulationibus. de offic. deleg.

Neque obstat id, quod nos aliàs respondebamus, scilicet, decisionem illam procedere in renunciatione admissa Romę in fauorē certæ personę, cum illa clausula consueta apponi in curia, scilicet: *In fauorem talis personæ; & non aliter, nec alias.* Per quam constat renuncianti non fuisse animū relinquendi, nec beneficiū, nec possessionem eius, nisi quatenus essent adquirenda illi, in cuius fauorē renunciauit: & propterea, tertiū non posse obijcere illi spoliato renunciationem, quę quoad illum non fuit facta. Non inquam hoc obest: quoniā replicari poterit, ex hoc consequi, posse quem possidere beneficium, quoad vnum, non possidendo

8 illud quoad alium; qupd absurdū videtur. Nam quamuis inueniamus quem possidere iuste quoad vnū, & iniuste quoad aliū; adeo, vt spoliatus ab vno possit agere de spolio; & spoliatus ab alio non. Qualis est violentus possessor, qui iniuste possidet quoad spoliatum, cōtra quem non restituitur, si ex continenti spolietur ab eod. iuxta. l. 3. §. eum igitur. ff. de vi. & vi armat. & cap. fin. de ordin. cogni. Quoad tamen alios iuste possidet, & spoliatus ab eis, potest agere prędicto interdicto. l. 1. §. qui vi à me. ff. de vi, & vi arma. Quamuis, inquā, hoc inueniamus: nō tamē inuenimus, posse quem possidere quoad vnū, qui non possideat quoad

9 alium iuste, aut iniuste. Quarto contra prædictam communem conclusionem, simul & contra prędictam rationem facit, quod renuncians beneficium sponte, si postea incubuerit illi, vsque adeo dicetur illud possidere; vt spoliatus ab aliquo recte possit de spolio agere, non obstāte renunciatione, secundū Innoc. in cap. super hoc nu. 5. post principium, & clarius paulo post versiculo: Item post. de renunciat. quod ipsum tenet Calde. in cons. 4. de renunciat. & expressius Anton. in fin. huius cap. & præcedentis: ergo renunciatio etiam pręcedens spoliationem, non concludit, spoliatum non possedisse tempore, quo fuit spoliatus.

10 Quinto etiam tam contra conclusionem, quam contra prędictam. 3. rationem, facit, quod renuncians dominium alicuius rei, non renūciat possessionem, nisi eam quoque velit renunciare l. si quis vi. §. differentia. ff. de adqui. poss. Neque eo ipso, quod quis vult perdere dominium, vult etiam perdere possessionem, secundum glos. sing. illiusmet. §. vbi, licèt multa super hoc inuoluant Bart. Pau. Imol. Alex. & Aret. sua conuersus in viscera dextra: illa tamen videtur verior resolutio, quā Alex. post Imol. posuit ibidem. Nempe, quod volens perdere dominium, & possessionem rei, vtrumque perdit: volēs autem perdere possessionem, tantum illam, & non dominium: volens autem perdere dominium tantum, neutrum eorum: & in dubio, eum, qui vult perdere dominiū, velle

quoque

quoque perdere possessionem; nisi quando non obstante voluntate perdendi dominiũ, insistit ipsi rei. nam tunc videtur nolle perdere posses-
11 sionem, neque perdit illam. Cum igitur plerique omnes hodie renuncient beneficia sua per procuratores, & ipsi insistant eorum possessioni, per se, vel alios. donec Bullæ, vel tituli eorũ, quibus voluerunt illa conferri, sibi intimentur: consequens est, eos non perdere possessiones suas, per renunciationes illas. Et quòd quando possessio perditur propter renunciationem, ideo dicatur perdi: quia renuncians videtur habere animum perdẽdi expresse, vt dixit Oldr. cõsil. 227. Deuoto. & Ioan. And. in addi. Spec. §. fin. & additio. 4. Rot. in decis. 16. in nouis quæ in noue rubr. est 3. de rest. spol. si ergo vel per protestationẽ expressam, vel insistentiam rei, vel aliam coniecturã constet de animo cõtrario retinendi eam, non perdetur, arg. cap. cum cessante. de appella. & ne dicas, quod secundum hanc resolutionem communem, renuncians beneficium, & nolẽs perdere possessionem, non perderet dominium eius; cuius tamen contrarium nos præsuponimus: considera quoad hoc, aliud esse in beneficijs ecclesiasticis: aliud in alijs rebus prophanis. Beneficiorũ enim dominium renunciari non potest etiam simul cum possessione: etiam ab eo, qui id maxime vellet, sine superioris auctoritate. cap. admonet, & cap. quod in dubijs. de renũciatio. in prophanis autẽ contra. l. 2. ff. pro derelicto. Et ita non est mirũ, quod cum superioris auctoritate perdere possit dominium beneficij, etiam si possessionem perdere nolit; sicut & prophanorum dominium auctoritate principis ad id accedente perditur, non perdita possessione: vt cum quidpiam donatur, aut vẽditur ecclesiæ. l. fin. C. de sacrosanctis eccles. & notatur in cap. 2. de consuet. & late per recentiores in l. quoties. C. de rei vendi. & alibi sæpe.

Sexto, etiam contra præfatam conclusionẽ, & rationẽ facit, id quod
12 expresse tenet Innoc. in d. cap. super hoc n. 5. versic. Item post; scilicet, eum, qui per renunciationem perdit possessionem beneficij, si antequã occupetur ab alio redeat ad ipsum, incipere iterum possidere: adeo, vt si spoliaretur, agere posset de spolio. Quam singularem doctrinam sequuti domini Rotæ, tria singularia dixerunt in decis. 158. in nouis quę in noue rub. est. l. de renũciat. scilicet, possessorẽ beneficij, qui in princ. vel in medio litis renũciat liti, & causſę, ac beneficio, de quo agitur, condemnandũ esse in fructibus per eũ perceptis; nisi cõstet dimisisse ipsum realiter possessionẽ: & si tali possessione spoliaretur, restitui debere; neque actorem posse apprehendere, sine executoris auctoritate possessionem illam ab eo detentam. Neque obstat quod in prædicta decisione habetur, taliter renunciantẽ perdere possessionem iuris, licet incumbat possessioni facti realiter. Quoniam eorum propositi non fuit dicere, eum solum detinere beneficium sic renunciatum, & non possidere. quia continenter subijciunt, eum restituendum esse, si spoliaretur, quod palam

fallum esset, si solum detineret. quia nudo detentatori deiecto non datur interdictum vnde vi, secundum communem per l. 1. §. deicitur. ff. de vi. & vi armat. Illud etiã dictum Innoc. secutus Panor. dixit in cap.
13 præcedenti. nu. 7. eum, qui renunciauit beneficium, si postea diu detinuit illud, & spolietur, restitui debere, non obstante renunciatione. Neque obstat, quod ipsemet Panor. ait ibidem, petenti restitutionem beneficij, obstare renunciationem iudicialem, vel aliam notoriam: quia, vt ipsemet ait, ea ratione tunc obstat: quia inducit defectum notorium proprietatis: & non ea quod concludat, eum non possidere post renunciationem; per quam vir doctissimus satis significat, tertiam rationem supradictam parum firmam esse. Neque aliud sentit Antoni. in cap. in
14 litteris. nu. 27. coniũctis eis, quæ dixit nu. 26. infra eod. Neque obstat, quod Cassador in 4. decis. de restit. spoliat. num. 4. affirmare videtur, dictum præfatum Innocen. non habere locũ in beneficialibus; sed in prophanis tantum: tum, quia Innocẽ. expresse de renunciatione, ac possessione beneficiorũ agit ibidem, vt palam est: tum, quia Cassador in illa decisione rei difficultate superatus, nõ semel videbitur secum pugnare illi, qui attẽte, ac defixis in eius dicta oculis, illam decisionẽ perlegerit.

Septimò facit, quod conclusio, qam impugnamus; nempe spoliatum omnem repelli à restitutione per renunciationem spontaneam præce-
15 dentem; si vera esset occasionem daret spoliandi plurimos, qui sua beneficia renunciant Romæ, vel alibi longe à loco vbi ea sita sunt: non deserẽtes tamen propterea eorum possessiones. Nã conscij illarũ renũciationum possent eas possessiones vacãtes occupare, vel notas facere alijs, quorum interesset eas capere per litteras autenticas, quibus constaret, eos renunciasse illa, quibusq; per consequutionem agentes de spolio repelli possent. quæ occasio nullatenus, danda est arg. l. conueniri. ff. de pactis, dotal. cap. ex parte. de consuet. ergo neq. illa conclusio tenenda.

16 Octauo facit, quod nulla ratione, neque textu probari potest; non posse quem continuare antiquam; vel quærere nouam possessionem beneficij iuste, vel iniuste, virtute tituli perditi per renunciationem, ac virtute perditi ipso iure, ob aliquam aliam caussam; puta crimen;
17 negligentiam, vel actionem aliam. Quia si aliqua, maxime illa, quod sine titulo colorato non potest quæri possessio, iuxta gl. sing. Cle. 1. de causs. possess. & ea, quæ copiose tradidimus contra Pan. in cap. in litteris. infra eod. At illa ratione nõ probatur hoc. Quoniam ceteris paribus titulus coloratus canonicus per renunciationem perditus, tam coloratus est; quam titulus coloratus, & forte non canonicus perditus ipso iure, per adeptionem alterius incõpatibilis, iuxta. cap. de multa de præbend. vel negligentiam assumendi presbyterium, iuxta. cap. licet canon & cap. commissa. de electio. lib. 6. & cap. item cum quis. infra eod. ergo sicut perditio tituli ipso iure contingens alia de caussa, quam renunciationis

tionis non facit quem inhabilem, & incapacem possessionis nouę vel
18 antiquæ; ita neq; perditio per renunciationem: at titulus coloratus canonicus ipso iure perditus per adeptionem alterius incompatibilis, vel aliam similem caussam, satis habet coloris ad continuandam antiquã possessionem, & quęrendam nouam, arg. cap. licet. 2. de præb. lib. 6. & tradit Rota in decis. 5. de restit. spoliat. in antiquioribus, quam late sequitur Felin, in cap. cum olim. col. 8. de re iudi. & est tex. singul. in cap. litteras de concess. præbend. quem cum d. cap. licet paullo amplius aperie-
19 mus in. 10. oppositionis solutione. Facit, quod, renuncians suũ beneficium, & remanens in eius possessione, potest constituere se nomine alterius possidere: ac ita transferre in alium possessionem, secundum gl. singularem Regulæ Cancell. 34. & probatur in cap. cum venisset inf. eod. secundum vnum intellectum: at qui non possidet, non potest per clausulam constituti, transferre in alium possessionem, per. l. quamuis. §. 1 vbi Angel. & Alex. ff. de adquir. possessio. & tradit Deci. in regul. cõtractus. ff. de reg. iur. ergo qui renunciauit beneficium animo retinẽdi possessionem, possidet illud. ergo etiam titulus coloratus, & canonicus renunciatus, satis coloris ad id habebit.

Concludamus ergo contra communem opinionem, exceptionem renunciationis beneficij, etiam spontaneæ, ac præcedentis spolium, non obstare petenti restitutionem, nisi quando facta fuit animo vero, vel pręsumpto perdendi quoq; possessionem, vel induceret notorium defectum iuris. Quam plane conclusionem saltem tacitè renuit etiam ipsa communis, quatenus probat, duo illa dicta Innoc. pro hac citata in 4. & 6. fundamento, ex quibus hæc necessario fluit: & eam affirmat Pan (quo multum lætor) in disputatio. Titius col. 9.

20 Ex qua conclusione & fundamentis eius infertur, exceptionem renunciationis, ceteris paribus, primo non plus obstare petẽti restitutionem beneficij, quam aliam perditionis tituli ipso iure contingẽtis. quoniam eadẽ ratio militat in omnibus. Nam omnis actus, per quem ipso iure perditur titulus beneficij, factus animo vero vel præsumpto, perdendi quoq; possessionem, facit eam perdi: sicut actus renunciationis. Et sicut alij actus, quibus perditur titulus ipso iure non tollunt possessionem, si fiant, sine tali animo vero, vel pręsumpto perdendi possessionem: ita neque renunciatio, vt ex prædictis plane infertur: quamuis negari non possit illa differentia, quod actus renunciationum frequẽtius fiunt animo perdendi quoque possessionem, quàm alij actus, per quos ipso iure perduntur tituli beneficiarij.

21 Secundo infertur non una & eadem ratione, omnem exceptionem renunciationis impedire restitutionis petitionem; sed aliam alia. Nam illa, quam comitatur iuramentũ de non petenda illa, vt cõtingit in casu nostri textus, ideo impedit, quia iuramentum licitum seruandum est

cap.

cap.si vero.de iureiur. Illa vero, quæ est notoria, ideo quia inducit defectum notorium proprietatis eam petentis, quem constat in his spiritualibus impedire restitutionem, iuxta.cap.quoniam.& cap. constitutus. de fil. presbyt. illa autem, quæ inducit possessionis amissionem. ideo quia non censetur spoliari, vt restitutionem petere possit. per l. 1. §. deijcitur. ff. de vi, & vi armat. & per ea, quæ in rubrica supra eod. latius diximus. illa vero quę iurata est, quęque inducit possessionis amissionem duplici ratione: quia scilicet iuramentum est seruandum; & quia non censetur spoliatus. Illa demum, quę iurata est, quæque inducit amissionem possessionis, & notorium defectum, triplici ratione; duabus scilicet præcedētibus, & propter notorium iuris defectum. Quæ resolutio vti noua, ita illustrat materiam hactenus confusam; & non solum tenebrosam, sed etiam tenebricosam: & per eam soluitur etiam nona oppositio, & vna pars decimæ, vt ibi dicemus.

22 Tertio infertur, aliquam renunciationem in manibus superioris factam, obstare restitutionem petenti; illam scilicet quæ extra iudicium occulte, vel saltem non notorie ita fieret, in manibus superioris, vt non induceret defectum proprietatis notorium, iuxta ea, quæ Pan. in cap. præcedenti sensit. n. 7. & Anton. in cap. In litteris. nu. 27. neque amissionem possessionis, iuxta citata supra. nu. 10. neque vallata iuramento non petendi restitutionem. Et quoniam vt plurimum ita fiunt hodie renunciationes, consequitur, hodie vt plurimum non perdi possessionem, per renunciationem etiam admissam à superiore.

23 Quarto infertur, dari posse renunciationem beneficij non admissam à superiore maioris effectus, quoad hoc, quam aliam admissam. Quoniam dari potest renunciatio à superiore admissa, quę nō impediat restitutionem, vt in corollario præcedenti probatū est. Et dari potest alia non admissa, quæ impediat eam; puta, quæ fieret in manibus notarij, vel alterius non habentis admittendi potestatem, animo discedendi à possessione, & perdendi eam. Par talem enim renunciationem, licèt nō perderetur ipso iure titulus, & proprietas illius, per ea, quæ leguntur, & notantur in cap. quod in dubijs, & cap. admonet. de renunc. perderetur tamen possessio, per resolutionem verior. Imol. & Alex. in d. l. si quis vi. §. differentia. ff. de adquir. possess. supra in 4. fundamento, pro nostra conclusione formato, relatam.

24 Quinto infertur, defendi posse aliquo casu decisionem Rotæ 352. Si opponatur. in nouis, quæ in noue rubricatis est 4. de renunciat. quatenus habet, petentem restitutionem beneficij, repelli posse per renunciationem in manibus superioris: quoniam, per talem aliquando perditur possessio renunciantis. & ideo, si antequam eam noue apprehendat, illa occupetur ab alio, non competit ei remedium restitutorium. Quamuis videatur nobis non posse illa defendi, quatenus habet per talem renunciationem

ciationem non admissam non solum possessionem semper perdi:sed etiam proprietatem ea ratione,quod admissio Prælati non sit, nisi quædam absolutio,siue dimissio à sua iurisdictione . & quod per eam non confertur, nec aufertur ius, siue titulus in beneficio.& quod renūciāti opus est noua collatione ad regrediendum in illud. Pro qua decisione & illius rationibus allego ipse gloss. a nemine in hoc citatam,& mihi singul.quam hoc nomine donauit ibi Petrus Rauennas,& Pan.dixit, se illam nescire alibi . Gloss.inquam quę secunda est cap. quod Dei ti-
25 morem. de statu monachorum.quæ habet, eum,qui renunciat beneficium extra manus superioris adeo perdere illud quoad se, vt redire nequeat ad administrationem eius,absque superioris consensu. Allego itē
26 decis.Rotę. 1 .de electio.in antiquioribus,quatenus habet semestre datum ad conferendum Prælatis,per cap.2.de concess.pręb.currere à die cessionis beneficij factę in manibus priuati,si ea post illud tempus probetur à superiore;& illam decisionem etiam Cassador probare videtur in 4.decis.Rotę.tit.de renunciatio.

Quæ quamuis pro illa decis. 325.faciant;tamen nō videtur defendi posse.Nam primo decisio Rotę Bernardi Bisneti,quę quarta est in titu. de renunciat.in antiquioribus, clare determinare videtur per resignationē beneficij,quam non est consecuta admissio petita à renunciante, illud non perdi.Secundo quod eadem ratio est de renunciatione facta in manibus priuati ; & de facta in manibus superioris, antequam ab eo admittatur. quia vt vtraque valet in præiudicium renūciantis: ita neutra in præiudicium superioris, iuxta cap. quod in dubijs.& cap. admonet.de renunci.& eis annotata:at,secundum nullum, perditur proprietas beneficij per renunciationem factam in manibus priuati: ergo ne-
27 que per factam in superioris ab eo non admissam. Tertio,quod auctore prędicto Cassador in d.decis. 2 . de renunciatio. nuper iudicauit Rota, quendam canonicatum fuisse illius,in cuius fauorem posterior renunciatus fuerat à quodam Cardinali coram notario Cācellarię de more, per schedulam manu propria subscriptam.Et collatus fuit ei a Papa cū clausula gratificationis eodem die, quod alteri;in cuius fauorem prius idem Cardinalis per similem schedulam renunciauerat illum ipsum coram eodem notario;eo,quod per neutram illarum renunciationum Cardinalis desiderat esse canonicus, donec fuit admissa à Papa. Et quia vtraque eodem die fuit admissa, & vtrique eodem die collatus canonicatus, merito anteponendus fuerat is,cui gratificatio facta fuit: cui tamen non fuisset locus, si per priorem renunciationē nondum admissam vacasset canonicatus, vt palam est.

28 Quarto facit,quod nullo iure probatur, non posse renunciantē post renunciationem beneficij in manibus superioris factā,antequam admissio fiat redire ad illud, & administrare in eo sine nouo titulo;cū,vt

Gofredus receptus ab omnibus in titul. de renunciat. col. 2. dixit. non perdat beneficiarius ecclesiam per renunciationem eius, nisi auctoritas superioris ad id accedat; quod omnes sentiunt in d. cap. admonet, & cap. quod in dubijs. de renunciat.

Quinto facit, quod alioqui consequeretur, posse quem per renunciationem perdere suum titulum, non solum quo ad se; sed etiam quoad beneficium, volente, nolente superiore. Quia nolente, volente illo, potest subditus presentare schedulam continentem renunciationem, antequam ille satis aduertat id in ea contineri. Potest item dicere ei illa verba: *In manibus tuis beneficium tale renuncio*, antequam ille satis intelligat, quid velit dicere.

29 Sexto facit, quod is, qui taliter renunciauit sana conscientia, posset redire ad illud beneficium, si superior reprobaret illam. secundum mentem omnium: neque domini Rotæ, qui in illam decis. concurrerunt id negassent. At reprobatio, qua superior nō vult admittere renūciationē, non est noui tituli concessio; quoniam frequentissime alius est is, ad quē pertinet admissio, vel reprobatio renunciationis: & alius is, ad quem collatio, arg. glossæ receptæ per Card. Imol. & omnes, quæ penult. est Cle. 1. de rerū permut. & glossæ in verbo, manibus. Clem. 1. de renunc. & eorum, quæ ait Innoc. in d. cap. quod in dubijs. receptus per Pan. & Fel. in cap. cum ex iniuncto. de hetet. & alios alibi. Ergo etiam ante reprobationem renunciationis durat titulus; & per consecutionem vacatio beneficij, quæ est effectus renunciationis ab admissione, vel ratificatione superioris nascitur, & non à sola renunciatione renunciantis in manibus eius.

31 Postremo, quia palā falsum est id, quod assumit Rota pro fundamēto; nempe admissionem Prælati non esse aliud, quàm absolutionē quādam & dimissionē beneficiarij à iurisdictione sua: tum, quia palam est per eam admissionem clericum non eximi à dimittentis iurisdictione, quamuis onere illi inseruiendi liberaretur: tum, quia per admissionem, & exemptionē illius à sua iurisdictione, nō perderetur beneficiū; alioqui familiares Papę, & alij exēpti à iurisdictione ordinariorū, perderēt beneficia, quæ in eorum territorijs haberent. quo nihil absurdius.

Non obstant ea, quæ nos citauimus pro Rota. Non primo glossa singularis illius cap. quod Dei timorem. quæ, vt nullo iure suum probat dictum: ita iure reprobatur ibidem à Pan. Non item illa decis. Rotæ. 1. de electione, in antiquioribus: tum, quia dubia est, & facile negari potest: tum, quia loquitur de renunciatione facta in manibus priuati; & ita vel non probat, quod per renunciationem factam in manibus superioris, nondum ab eo admissam, vacet beneficium: vel probat etiam vacare per factam in manibus priuati; quod æque est cōtra aduersarium, ac contra nos: tum, quia dici potest in casu illius decisionis, non ideo à tem-

tempore renunciationis computari, cursum temporis conferendi; quia per solam illã vacet ab eo tẽpore: sed quia propter ratificationem factã post semestre lapsum, præsumitur, aut fingitur superior, quoad præiudicium tantum suum à principio ratam habuisse clam saltem, & in fraudem superioris sui tacuisse; vel quod in pœnam superioris, qui tanto tempore neglexit probare, vel reprobare renunciationẽ, quã post semestre postea probauit, perinde iudicetur de illa renunciatione, ac si à tempore renunciationis vacasset, ad effectum deuoluendi collationẽ ad superiorem ipsius superioris, qui eam tandiu probare neglexit. Quæ clarior responsio est, quàm illa Cassadori in decis. 1. de renun. num. *6.*

Ex quibus duabus solutionibus duæ singulares conclusiones colligi
32 possunt. Altera est, quod licet regulariter facta non pręsumantur, nisi probentur. l. in bello. §. factę. ff. de capti. & cap. cum in iure. de offi. deleg. fallit tamen in approbatione renunciationis factæ, in manibus priuati, quoad superioris pręiudicium. Quoniam illa præsumitur facta à tempore renunciationis, si eam approbauit post tempus concessum ad conferendum. Altera est, quod licet regulariter beneficium non censeatur vacare, per renunciationem factam in manibus priuati: fallit tamen quando illa approbatur post sex menses à superiore. Quia tunc censetur vacare à tempore cessionis in præiudicium, saltem ipsius approbantis: licet subtilius dici possit, non vacare tunc beneficium ob renunciationem factam in manibus priuati: sed potius ob approbationem superioris præsumptam, vel à lege in pœnam ipsius fictam.

33 Sexto principaliter infertur, dari posse aliquam renunciationem factam in manibus non superioris; cuius exceptio obstet petenti restitutionem. Quia licet nõ possit dari aliqua talis, quæ inducat defectum notorium proprietatis: immo neque non notorium; quia illa nequit relinqui, sine superioris auctoritate. cap. quod in dubijs. & cap. admonet. de renuncia. & late proximo corollario probatum fuit; potest tamen dari aliqua, per quam perdatur possessio; illa scilicet, quę fieret animo perdendi proprietatem, & possessionem simul, vel possessionem tantum, iuxta citata supra in hac ead. opposit. nu. 10. Potest item dari vallata iuramento de non petendo illius restitutionem. ergo propositum, per citata in *6.* opposit. nu. *6.* & *7.*

Non obstat decis. illa singul. Bernardi Bisneti, decis. 3. & 4. de renun-
34 cia. affirmãtis, eum, qui sic cedit posse agere, & beneficium repetere ab intruso. Nec etiam illa singularis Felin. in cap. in nostra. col. 34. de rescrip. scilicet, necesse esse facere mentionem de beneficio taliter renunciato in impetratione alterius. Neque illa singularissima Guliel. Cassador. in decis. 1. de renunciat. scilicet, nõ obstare, cessionem fuisse facti, nisi admissa fuerit per habentem potestatem; etiam si fiat coram notario Cancellarię, aut Cameræ Apostolicę deputato ad recipiendos con-

sensus cessionum, & resignationum: quia licet habeant potestatem reci piendi eas; non tamen admittendi. non, inquam, hæc obstant. quoniã solum probant, non perdi proprietatem beneficij, per talem renunciationem: ex quo non infertur, non perdi possessionem, cuius solius perditio præcedens prętensum spolium sufficit ad impediendam restitutionem, per supra dicta in hac ipsa oppositione num. 6.

35 Septimo infertur, non esse nimium è republica illum intellectũ cap. quod in dubijs. de renunciat. quem Petrus Rebuffus in tractat. de pacif. poss. num. 149. ait ad se vsque iacuisse sepultum, secundum quem probat resignationem beneficij in man u laici, verbo simul, & re factam valere: factam vero verbis tantum minime: tum quia neutra valet, si non probetur à superiore; & vtraq; valet, si ab ipso probetur: tum quia ex nullo verbo illius cap. hoc colligas. tum quia omnem resignationem in manu laici factam illius cõtextus ait esse nullam, per illa verba: *Licet resignatio talium facta laico nullam obtineat firmitatem.* tum quia verbum, denuo, quod ipse ponderat ad significandum priorem partem illius cap. agere de renunciatione re, ac verbis facta, nihil facit. quoniã optime verificatur in eo, qui solis verbis renunciat in manu laici, & ab
36 eo iterum verbo accipit. Quid enim aliud sonat, denuo, quam rursus, & de nouo? l. cum prior. ff. de distract. pignor. & l. 1. C. de error. calcul. ex qua facile colligas, denuo fieri etiam quod solis verbis tractatur: tum denique quia intellectus recepti non sunt mutandi, nisi ratio aliqua, vel vrgens tex. nos ad id moueat. l. minime. ff. de legib. cum vulgatis; quod certe hic non contingit.

Octauo infertur, alterum aptius discrimen quam prædictum Petri
37 Rebuf. inter dimissionem verbalem simul & realem beneficij; & verbalem tantum in manibus laici factam, scilicet quod per hanc non videatur perdi possessio vt plurimum; per illam vero sic. quoniam ex supradictis colligitur, per solam renunciationem verbalem, etiam in manibus superioris factam, in dubio non perdi possessionem, donec resignans desinat incumbere illi: per renũciationem vero verbalem, & realem etiam in manibus laici factam sic. Cum enim per illam desinat illi insistere, videtur velle perdere illam, & ita perdit. quia constat posse hoc facere, sine auctoritate superioris.

38 Nono videri potest cuipiam inferri quiddam mirabile scil. eum, qui dimittit prius beneficiũ ob posterius, quod probabiliter putat sibi esse quæsitum, non perdere proprietatẽ, neque possessionẽ prioris dimissi, nisi sit ei quęsitum illud alterum, quod clare dixit Rota in decis. 101. in antiquis, quæ in noue rubricatis est 7. de restitut. spoliator. tum quia actus agentium non operantur vltra eorum animũ. l. non omnis. ff. de
39 reb. credi. l. in agris. ff. de adquir. rerum domi. tum quia dominiũ, vel possessio sub conditione relicta vel tradita nec perditur, nec quæritur,

nisi

nisi conditione impleta.l.si me in vacuam.l.quamuis.§.1.ff.de adquir. possess.cap.olim 1.de restit.spol.quod ibi cum glo.latius probauimus, quidquid ibi Innoc.quem Pan. sequitur, dixisset contra sententiam in prædictis legibus probatam & receptam;& contra se in cap.inter cetera.de præb.probatum ibi quantũ ad hoc per alios;& talis dimissio taci-
40 te saltem est cõditionalis: tum quia nihil videretur perdere, si expresse sub ea conditione relinqueret, quod fieri posset, eo quod etiam in spiritualibus conditio, quæ tacite inest, exprimi potest, eo saltem omni modo, quo inest iuxta glo. memorabilẽ cap. significasti. de electio. & cap. ad audientiam.2. de rescrip. & alias citatas per nos in cap. olim primo.
41 inf.eod. communiterq; receptas: tum quia acceptatio beneficij indebiti expectati non tollit ius iterum acceptandi sibi debitũ, iuxta doctrinam communiter receptã in cap.cum in multis. de rescrip. lib. 6. quia tacite intelligitur fieri sub conditione, si beneficiũ erat ei debitum. nec refert an illa conditio exprimatur, & protestatio fiat nec ne, secundum communem ibidem. Quod etiam tenet Cassado.in decis. nona. nu. 4. de concess.præben. & id omnes apostolici expectãtes cum clausula ac-
42 ceptandi, quod volent intra mensem passim seruant. Quod non ignorans Gometius, nescio an rei difficultate, an Felini auctoritate superatus in d.cap.cum in multis.n.102.cõcludit cum Domi.in cap.2. col.3. de electio.lib.6.& Fel.in cap.cũ cõtingat.col.pen. de rescrip. acceptationẽ sub cõditione factã minime valere, à quo duplici nomine fugiendum est. Et quod praxis probata Romę vbique contrarium seruat: & quod conditio tacite inhærens, etiam in spiritualibus exprimi potest eo modo penitus, quo inest. Sicut ergo acceptatio beneficij expectati videtur facta sub conditione, & si quatenus acceptanti debitum est: & nõ refert an exprimatur, vel non exprimatur ea;& neutro casu quidquam præiudicatur acceptanti, si cõditio non sit vera: ita videtur quod dimissio vnius beneficij facta ob aliud acceptum, iuxta d.cap.si beneficia.tacite fit sub conditione, si ei est quęsitũ secundũ. Nec refert an tacite, vel expresse fiat; & per consequutionem neutro casu quidquam illi præiudicatur, si conditio non sit vera; cui consequens est nostra illatio. scilicet quod nec possessionem, saltem ciuilem, nec proprietatem perdit.

Quę 4.fundamenta licet vrgeant; non tamen concludunt illationẽ: tum quia is, qui habet animum quærendi possessionem simpliciter secundi, ob quod dimittit prius, qualem habet is, de quo loquimur, vt in coroll.14. dicemus, videtur etiam habere animum relinquendi possessionem prioris: licet non proprietatem, etiam si exprimeret conditionem tacite inhærentem, eo modo, quo inest, per quod soluuntur primum & tertium. Secundum autem tollitur concedendo, defectum quidem conditionis, quæ tacite non inest impedire assequutionem, vel amissionem possessionis; non autem defectũ eius, quæ tacite inest,

vt

vt in d.corol. 14. dicemus.

Ad 4. autem respondeo concedendo quidem illa, quæ assumuntur in eo de acceptante, procedere quoad proprietatem: non autem quoad possessionem, vt in d.corol. 14. apparebit.

Quare dicimus hanc 9. illationem non inferri efficaciter ex supradictis; sed esse veram ea ratione quod Ro. Pontif. magna æquitate motus induxit per illud cap. si beneficia. fictionē, qua dimissor prioris, de quo ibi, videatur semper possedisse; ac numquam recessisse à priori, saltem ad effectum, deinde ad illud redeundi, ac si numquam dicessisset. quod ibi senserūt Archid. Ion. And. & Anchar. & Rot. in ead. decis. 101. in antiq. quæ in noue rubricatis est 7. de rest. spoliat. & Collectarius in cap. Relatum. n. 6. de cler. non resi. & per consequutionem fingitur, nō reliquisse possessionem: sicut vere non reliquit proprietatem; & consequēter alter, qui illud accepit, fingitur, numquam quæsijsse possessionē ad effectum saltem prohibendi liberum reditum illi dimissori: sicut vere numquam quęsiuit proprietatem: tum, quia illud cap. si beneficia. habet, huiusmodi dimittentem libere posse redire ad prius beneficium, non obstante collatione alteri facta, vt habet versic. *statuimus*. Immo & non obstāte assignatione alteri facta, vt ex priori parte colligitur, quod verbum ad possessionem refert finis. cap. pro illorum. de pręb. at non posset libere redire nisi retineret, aut fingeretur retinere possessionem
43 suam, saltem ciuilem; ratione cuius posset, si opus esset pellere etiam vi eius occupatorem, & possessorem naturalem, iuxta notata in l. clam
44 possidere. §. qui ad nundinas. & l. sequenti. ff. de adquir. poss. Cum his dicatur libere aliquid posse, quod potest non obstante reclamatione, ac contradictione alterius, per Extrauag. 1. in hoc mihi sing. de empt. &
45 glo. putatam sing. in verbo, *libere*. Cle. Dudum. de sepul. tum, quia illud cap. si beneficia. pręsupponit, illum reditum libere fieri posse etiam post hebdomadam, mensem, annum, & tantum tempus, cuius parua pars esset plus satis noue prouiso ad capiendam possessionem. Quoniam ait posse redire posteaquam certior fuerit effectus nihil iuris sibi quæsitum fuisse in secundo, quod nec facile, nec cito contingere solet. Et noue prouisi, quam cito possunt, etiam vtentes diplomate, curare solent, apprehendere possessionem beneficiorū sibi collatorum. Ergo luce clarius pręsupponit, redire posse ipsum libere ad suum prius, etiamsi ab alio eius possessio fit occupata; quod tamen facere non posset, nisi ciuilem saltem retineret possessionem.

Postremo, quod absurdum, & iniquum esset, vt qui tam pie, ac æque relinqueret alteri secundum, certior factus id non esse suum, oporteret per longam litem recuperare possessionem prioris tam pie relicti: ergo non est affirmandum. l. nam quod absurdum. ff. de bonis libert. cap. dudum. de præb. lib. 6. An autem cap. illud, si beneficia. extendatur ad

di-

dimittentem caussa permutationis, non disputamus in præsentia. Quia super ipsomet cap. bis, olim, & postea in d. cap. inter cetera. de præb. disputauimus.

46 Decimo infertur ratio clara, quare huiusmodi dimissor propria auctoritate potest redire ad illud suum beneficium prius, vt dicit Archid. ibidem; scilicet, quia possidet ciuiliter, saltem donec volens redire repellatur, iuxta l. sed & si nolit, cũ fine legis præcedentis. ff. de adquir. poss. Quod procedit non solum si à nemine esset occupatum, vt omnes ibi affirmant, sed etiam, quando esset, vt videtur sensisse Archid. probatus à Ioan. Andr. & Petro ab Anch. ibidem: tum, quia nihil in hoc distinguit: tum, quia ea ratione ad id mouetur, quod videtur non diuertisse, nec recessisse ab eo. Quamuis Domi. & Perus. ita distinxerint secuti Collectorem decis. Rotæ 101. in antiquis, quæ in nouę rubric. est 7. de resti. spoliator. non satis, vt puto assecutum prędicta, quę altius eius doctissimus ille Arch. & Rot. ipsa tota, excepto Collectore, perpenderant.

Vndecimo infertur neruosa ratio eius, quod singulariter, sed fragili-
47 ter fundatum dixit Probus in d. cap. si beneficia. col. fin. scilicet, eiusmodi reuertentem ad suum beneficium non incidere in pœnam cap. eum qui. de præb. lib. 6. licet auctoritate propria recipiat illud ab alio occupatũ, etiam vi adhibita. Ratio enim concludens illa est, quod possidens aliquid ciuiliter, cum primũ sciuerit id teneri, vel possideri naturaliter ab alio, impune potest alium vi depellere, si sponte nolit cedere.
48 Non enim incurreret pœnam l. si quis in tantam. C. vnde vi, qui peregre profectus perderet possessionem naturalem suę domus, quam alius eo abeunte occupasset, & postea rediens eam sibi, sine alia iudicis auctoritate vi reciperet: per ea quæ leguntur, & annotantur in tex. & gloss. d. §. qui ad nundinas. & pulchre annotauit Ioan. Imol. in. cap. olim. num. 6. infra eodem.

49 Duodecimo infertur, ei, qui ita dimiserit beneficiũ longe vtilius esse clam, aut etiam vi auctoritate propria aut iudicis, sine cognitione procedentis possessionem eius capere, aut continuare; non solum, si adhuc vacat, sed etiam si sit iam occupatum ab alio, qui nolit eam sibi sponte dimittere; modo id commode facere possit, quam expectare, vt iudex, occupatore vocato, cum caussæ cognitione eam sibi restituat: tum, quia tardissime restitutiones hæ fiunt hodie: tum, quia nõ est cur timeat pœnam cap. eum, qui. de pręb. lib. 6. vt prædictum est: tum, quia contra illum occupatorem, si petat restitutionem, potest excipere se nõ spoliasse eum: sed potius cauisse, ne spoliaretur ab eo sua possessione, saltem ciuili quam veram, licet per fictionem quæsitam habet, quod facile faciet, probato coram iudice non esse sibi ius quæsitum in secundo: & ob id illud omisisse, ac ad suum prius redijsse. quæ longe quotidiana sunt.

Decimotertio infertur ratio efficax illius decis. singularis Petri Rebuffi

50 buffi in tit.de pacif.poss.num.143.scilicet, eum,qui triennio possedisset beneficium pacifice coniuncto tempore, quo illud possedit, antequam ob aliud dimitteret, cum tempore, quo possedit postea quam rediji ad illud iuxta d.cap. si beneficia. gaudere regula de triennali possessore. quonia per prædicta fingitur non amisisse possessione,salte ciuile. Pro illatione facit illud Collectarij in cap. relatum,de cleri.non resid.nu.6. scilicet volenti redire ita in suum prius beneficium, non posse referri quæstionem vllam defectus iuris, etiam quia, vt ille ait, fingitur nó mutatus. Facit, quod talis acceptio secundi per ignorantiam probabilem facta, & reditus ad prius nihil ei præiudicat, vt illud ipsum cap. habet.

51 Non obstat primo, quod triennium illud debet esse continuum, vt late tradit Gomet. super regul.de triennal.poss.q.16.& q. 20.& 46. quo-

52 niam per prædicta apparet, esse continuum saltem ficte: quia ciuilis possessio eius, qui ex cótinenti postquam sciuit alium occupasse naturalé, recuperat illam, non censetur interrupta, vt diximus in cap.olim. infra eod.post Ioan. Imol.n.6. At is, qui recuperat naturalem, aut vi, aut spóte ab occupatore beneficij a se dimissi, cum primum nouit sibi non esse quæsitum secundum, ex continenti videtur eam recuperare; quia tūc primum nouit, se per fictionem veram ciuilem possessionem habere, per prædicta in coroll.9.

Non obstat secúdo, quod prædictus Petrus Rebuff. ait vbi supra stricto iure veriorem esse contrariam sententiam: tum quia hanc nostram appellat æquiorem: tum quia eius fundamenta tolluntur per considerationem possessionis fictæ cótinuatæ: tum quia etiam ipse tandé. nu. 148.sentit hanc nostram opinioné seruandam in eo, qui dimisisset prius re tantum, & non verbis. & æque facile est idem defendere in dimittente verbis & facto; ac in dimittente tantum facto. quia vtroque casu

53 per dimissionem prioris vere perditur possessio eius: & per dimissioné posterioris fingitur non perdita per supradicta: tum quia æquitas illa illius cap. si beneficia. nullum videtur recipere rigorem aduersus tam sancte dimittentem. Primo prius, ne duo beneficia habeat: deinde posterius, ne alienum occupet, arg. versicul. ne talis. & versic. statuimus. illius cap.

54 Decimoquarto infertur mirabilis differentia inter dimissionem, & acceptionem beneficij quoad possessionem: & inter dimissionem, & acceptionem quoad proprietatem. quoniam per eas sub códitione tacite actui inhærente factas quæritur, & perditur possessio; siue illa exprimatur, siue taceatur: & siue verificetur, siue non; vt vtiliter iuxta ac singulariter colligitur ex decis. Rotę.158. Quidam.in antiquis, quæ in noue rubricat. est 19.de restit. spoliat quæ determinat, eum, qui accepit possessionem alicuius beneficij sub conditione expressa, si ei deberetur, & saluo iure alterius, & nó aliter; & post eam acceptam spoliatū, restitué-

restituendũ esse, antequam aduersarius admittatur ad probandum, illud beneficium non fuisse ipsi debitum: & ita non fuisse adimpletam cõditionẽ sub qua inductus, & admissus fuit in possessionẽ. Proprietas vero non perditur, nec quæritur per tales dimissiones, vel acceptiones cõditionales, nisi purificẽtur per ea, quæ dicta sunt in illatione noua.

Decimoquinto infertur, non esse verum, quod ait Bald. in l. quoties. C. de rei vendi. nu. 5. quem sequitur Ioan. Bartha. in verb. possessio. nu. 28. scilicet perdi possessionem beneficij ecclesiastici per sententiam pri
35 uatiuam contra possessorem latam. Neque id ait Inno. quem ip si citat in cap. cum nostris. de concess. preb. Sed neque ipse Bald. id ait in l. n. sub finem. C. communia vtriusq; iudi. & in l. traditionibus. sub finem. C. de pactis. Neq; Angel. in l. ex hoc iure. sub finem. ff. de Iustit. & iur. licet id eis in illis locis tribuat prædictus Ioan. Barthachi. vbi supra; immo nec, vt arbitror, ipsemet Bald. in d. l. quoties. voluit dicere, quod dixit, sed id quod ait Inn. in d. cap. cum nostris. col. 3. scilicet, in iuribus
36 incorporalibus, vbi nihil corporale attingitur; quales sunt electiones, & iurisdictiones, per sententiam priuatiuam: saltem illam, per quã imponitur silentium, adimi possessionem victo, & queri vincenti: tũ quia pro suo dicto Bal. allegat Inno. in illo cap. cum quia Bald. in alijs duobus prędictis locis, & Angel. in d. l. ex hoc iure in hoc casu loquuntur: tum, quia Innoc. in d. cap. cũ nostris. expresse contrariũ ait in possessione beneficij in hęc verba: *Si autẽ talia sunt incorporalia, vbi aliquid corporale attingitur, vt in præbenda, possessor condemnatus nõ prohibetur per aduersariũ exercere vt prius, &c.* Et nõ est verisimile Bald. qui in alijs locis recte intellexit Inno. in eo loco perperam intellexisse: sed potius excidisse illi verbũ beneficij, pro verbo iuris incorporalis nihil corporale attin-
37 gentis. Ob quę obiter admonemus lectorem, Ioan. Barthac. virum alioqui perdoctum, & laboriosissimum, & qui suo illo indice plurimũ lucis attulit iuris peritis, non nihil tenebrarum frequenter obducere, dum sicut in hoc loco auctorum sententias parum fideliter colligit, & negligentius expendit. quo vitio, vt plurimum laborare video nostros, qui allegationum copia, & auctorum nomenclatura potius, quam iudicio, & perpendiculo, gloriam sibi comparant.

SVMMARIVM.

1 *Ἀντιλογία siue oppositio difficilis.*
2 *Possessionem prioris beneficij non perdit quis eo ipso, quod eius dominium perdat, per adeptionem alterius, vel alio modo. & nu. 19.*
3 *Renunciatio, vel alia beneficij amissio, sine animo perdendi possessionem præsumitur fieri, quoties post eam factam, insistitur illi.*
4 *Renunciare non videtur prius, qui adipiscitur posterius: sed priuatur illo:*

5 *Clericus contrahens cum corrupta, vel diu se enormibus miscens, an renunciet priuilegio clericali: & qui delinquit, vel contrahit in alieno territorio an proroget.*
6 *Titulus coloratus quoad vnum effectum, & non quoad alium.*
7 *Intellectus Clem. Gratiæ. de rescript.*
8 *Argumentum à iure quęrendo ad quæsitum, non valere.*
9 *Beneficio ipso iure perdito per non promotionem, incumbens per trienniũ, gaudet regula de triennali possessore & etiam quilibet alius, quo quomodo id perdens. num.* 10.
11 *Disputatio quæstionis nouæ super breuibus ad capiendam possessionem de more solitis concedi episcopis.*
12 *Clausulæ resolutiuæ breuibus de more inseri solitæ tenor.*
13 *Extrauag.* Iniũctæ *tenor, & caussa finalis expressa, & nu.* 14. *& tacita. num.* 39. *&* 40.
16 *Papa dum quid vult esse infectum irritat consequentia illud.*
17 *Renunciatio intra tempus legitimum non publicata quando nulla.*
18 *Possessori nō audito, sua possessio non tollenda, etiamsi dominium perdiderit ante declarationem. num.* 20.
21 *Dubius de iurisdictione sua non iudicat.*
22 *Exorbitantia non extendi ad similes casus quando, &c.*
23 *Litterę Apostolicæ quę, & constitutionem præstituentem terminum ad eas expediendas, restringendam esse.*
24 *Felini lapsus insignis.*
25 *Gometij indiligentia, & lapsus communis illius, & Felini.*
26 *Possessio cum sola supplicatione signata prahensa restituenda.*
27 *Supplicatio signata sufficit ad absoluendum reum, & probat quoad quid. num.* 28. *non autem quoad quid.* 29.
30 *Dispensationes signatas, etiam litteris non expeditis prodesse in totum in conscientiæ foro; in exteriori vero tantum quoad quid.*
31 *Administrare possunt etiã hodie sine litteris aliquot Prælati & Prælatæ.*
32 *Extrauagantis, Iniunctę, pœnam exigere præsumptionem, & malam fidem præsumentem. Qua lex punit, non punit simpliciter transgredientem. nume.* 33.
34 *Ordinatus inordinate, ipso iure hodie suspensus est, & si ante suspensionis sublationem celebrat irregularis cum quotidiana & noua limitatione. nume.* 35.
36 *Gometij lapsus circa extrauag. Iniunctæ.*
37 *Vacationem inductam per breuia Prælatis concedi solita ad possessionem capiendam, nouam esse.*
38 *Possessio an capiatur nomine prouisi, vel nomine Cameræ Apostolicæ plurimum referre in materia extrauag. Iniunctæ.*
39 *Litterarum expeditio quando includit earum ostensionem.*

Clausula

40 *Clausula habens rem pro infecta quanto maioris virtutis; quam quę cassat.*
41 *Prælati gesta intra sex menses breuis, valere, licet numquam expediat litteras.*
42 *Regulæ Cancellariæ. 18. & 34. pulchra & noua declaratio. Et quod neutra illarum habet clausulam, quæ rem pro infecta habeat contra Gometium. num. 45.*

Oppositionis octaua solutio.

OCtauæ oppositionis dilutio etiam ex prędictis infertur. Si quidem illa fundabatur in cap. licet. 2. de præb. lib. 6. quatenus secundum intellectum receptum, habet, eum, qui per adeptionem beneficij posterioris, eiusdemque incompatibilis, perdit prius ipso iure, iuxta cap. de multa. de præbend. illud renunciare videri, iuxta Clem. Gratiæ. de rescriptis: non tamen ob id perdere possessioné eius, neque debere ab ea expelli, antequã audiatur, & iudicetur esse pellendus; immo posse agere de spolio, & restituendum esse, si aliter spoliaretur. Cuius contrariũ innuit hoc cap. Primo quatenus probare videtur, per renunciationem spontaneam perdi possessionem; & ideo eius restitutionem petentem repelli posse per eam. Secundo quatenus suadere videtur, per amissionem tituli beneficij iure ipso incursam perdi possessionem, eo quod illa in beneficio sine titulo, saltem colorato haberi nequit, arg. gloss. singul. clem. 1. de causs. possess. & per talem amissionem tituli perditur color eius, secundum Panor. receptum in cap. cum nostris. de concess.
1 præbend. Hæc ἀντιλογία siue contradictio, & oppositio gemina, licet non semel à nobis fuerit in hac, & Salmanticensi Academia, in cõfessu eruditionis præclarę virorũ publice obiecta, numquam tamen satis soluta fuit. Quę tamen per dicta in præcedéti oppositione facile tolletur. Posterior quidem pars negando, perdi possessionem beneficij per amissionem tituli eius, etiam iure ipso incursam: immo neque perdi colorẽ eius, quoad effectum saltem continuandi possessionem, vel eam noue quærendi, per ea, quæ diximus in præcedenti oppositio. n. 10. & ea quę singulariter Archid. prius, & postea glo. non relato eo, dixerunt in di-
2 cto cap. licet 2. verb. *Te non vocato,* eum, qui perdidit ipso iure beneficium prius, per acceptionem posterioris, nõ perdere eius possessionem; & dici titulo possidentem, licet iniusto. Quibus gloss. illa singulariter in fine de suo addidit, dispositionem illius decretalis, & prædicta omnia dicta de eo, qui perdit ipso iure prius beneficium per adeptionem posterioris, procedere etiam in omni alio, qui ipso iure perdit beneficium: prior autem pars huius oppositionis tollitur respondendo,

dominium beneficij sæpissimę perdi posse, & perdi ipso iure non perdita possessione, non solum per negligentiam, delictum, acceptionem alterius incompatibilis, & alias actiones: sed etiã per expressam renun-
3 ciationem, modo ea fiat sine animo amittendi possessionem. Vt præsumitur fieri, quoties beneficiarius non obstante illa negligẽtia, acceptatione, delicto, vel renunciatione per se, vel per alium insistit illius beneficij possessioni, ob ea quę dicta fuerunt in oppositione præcedente. nu. 9. & alijs 4. sequentibus. Et ita quamuis, sine præiudicio veritatis concederemus, per adeptionẽ posterioris incompatibilis videri quem renunciare prius: tamen quia id facit, sine animo amittendi possessionẽ; cum non desistat per se vel alium insistere priori, non amittit eius possessionem, ad hunc saltem effectum possessionem satis colorandi. Di-
4 ximus sine veritatis præiudicio: quoniã nobis verius videtur, eum, qui tale posterius beneficium acceptat non renunciare prius: sed perdere potius, & priuari à iure, & pati pęnã illam à lege inflictam. Tum quia cap. de multa. & extrauagans, execrabilis. expresse habent, talem ipso iure priuari: & non habent, videri renunciare. Tum quia non renunciat expresse, sed neque tacite saltem frequenter; cum non habeat, nisi perraro animum id faciendi tacitum; immo retinẽdi vtrumque, vt per eadem iura patet. Tum, quia si non relinquatur prius, perdit etiam posterius, vel per sententiam, secundum tempus. cap. de multa. de præb. iuxta glos. memorabilem Extrau. execrabilis. Ioan. xxij. §. Qui vero. verb. *ipso iure priuari*, vel *ipso iure*, secundum tempus hodiernum extrauag. execrabilis. At si videretur renunciare, non incurreret illam pœnam. Quoniam per renunciationem liberatur ab illa, vt prædicta Extrauagans habet, etiam verbalem secundum tempus. cap. de multa. vt gloss. illius 2. docet. Quamuis non hodie secundum §. qui vero. præ-
5 dictę Extrauag. Tum, quia verius est, clericum, qui contrahit cum corrupta non renunciare priuilegio clericali. quia non potest. cap. si diligenti. de foro compet. sed priuari eo, per cap. 1. de bigam. lib. 6. Tum, quia sicut aliàs dicebamus in cap. perpendimus. de sentent. excommunicat. clericus, qui diu se ingessit enormibus, dimisso habitu, & tonsura clericali, perdit quidem ipso iure priuilegium clericale, sine alia monitione; secundum Ioan. Andr. & communem ibi: vel saltem post trinam monitionem, secundum Panor. ibidem: non tamen eo perdit, quod videatur illi renunciare, quod frequenter nec vult facere; neque si maxime vellet, posset: sed perdit per pœnam legis, quam merito, volens nolens incurrit. Tum quia, vt in cap. dilecti. de foro competen. declarando ea, quæ Panor. scribit ibi notabili 4. dicebamus, clericum, qui contrahit, vel delinquit in territorio episcopi alieni, eius iurisdictioni subijci quoad ea: sed non per prorogationẽ expressam, quam nec facit, neq; facere potest, sine consensu sui episcopi. cap. significasti. illo tit. Neque

fortio-

fortiori ratione per tacitam, quam non intendit, saltem frequenter facere, neque si maxime intenderet, posset: cum nequeant illa esse maioris potentiæ, quam expressa, argu. notatorum in cap. qui tacet. & cap. is qui tacet. & cap. scienti. de regul. iur. lib. 6. sed per dispositionem legis: quæ eum volentem nolentem ob factum suũ subijcit alieno episcopo.

6 Ex quibus infertur primo intellectus Cle. Gratiæ. de rescript. quatenus habet, renunciare videri suæ gratiæ, qua expectat vnum beneficiũ, eum, qui alterum illi repugnans accipit. sicut enim illam Cle. in prælecti. cap. si quando. Exceptio. sexta. num. 1. de rescript. vtiliter ampliauimus ad multa, & in his nouissime ad accessus, & regressus quotidianos: ita nunc subtiliter illam, & omnia per nos ibi supradicta declaramus, intelligenda esse non de vera renunciatione expressa, neque tacita: sed de perditione iuris illius ad rem, quę vim renunciationis habet, quoad illum effectum amittendi, de quo loquitur. Quod auctor illius constitutionis satis intellexisse creditur, eo quod non dixit: *Renuncias*, sed: *Renunciare* videris, quod improprietatem designat, iuxta l. 1. §. deiecisse, adiuncta gloss. verb. videor. ff. de vi & vi armat.

7 Secundo infertur eneruatio argumẽti primo aspectu neruosi cuiusdam aduocati Melchioris relati per Gometi. in regula de triennali possess. q. 10. quatenus ex d. cle. Gratiæ. sumebat argumentum ad probandum, renunciare prius beneficium curatum, qui accipit alterũ illi simile. Quæ tamen argumentatio duobus modis eneruatur: tum, quia, vt prædictũ est, negari potest illam cle. agere de renunciatione: sed de priuatione iuris; quæ quo ad effectum perdendi, illi æquatur: tum, quia non sequitur renunciat expectatiuæ & iuri ad rem: ergo & prouisioni, ac iuri in re. Quoniam hoc non potest renunciari, nisi in manibus superioris; illud autem sic, vt in d. num. d. cap. si quando. dicebamus.

8 Tertio infertur destructio illius illationis, quam illimet Melchior faciebat, scilicet is, qui accipit posterius videtur renunciare prius: ergo perdit eius possessionem ciuilem & naturalem: quoniam ex suo antecedenti concesso, non sequitur sua conclusio; quandoquidem non per omnem renunciationem perditur possessio. per dicta proxime in hac, & præcedenti oppositione.

9 Quarto infertur, facilis defensio illius conclusionis quotidianę, ac aureę, quam Gometius vir varia lectione, & rara eruditione clarissimus ait in d. q. 10. post multa placuisse prætorio Rotæ, quam nos quoque ante operum eius editionem affirmauimus, argumento eorum, quæ ait gloss. illius regulæ quę est 33. col. 8. & penul. Conclusionis, inquam illius, scilicet, eum, qui triennio possedit ecclesiam parochialẽ, sine presbyterio pacifice; posteaquam debuit ad presbyterium promoueri, vti posse beneficio illius regulę de triennali possessore, & per eam repellere contra se agentem. Quoniam non obstat illa priuatio iuris, quominus

insistens

insistens beneficio etiam ipso iure perdito, dicatur illud possidere per triennium; si tanto tempore incubuit ei, per prędicta.
10 Quinto infertur, idem esse dicendum de illo, qui cōtra dispositionē, cap. de multa. tenuit prius per triennium; vel contra extrauag. Execrabilis Ioan, xxij. vtrumque pacifice per triēnium: & de quolibet alio, qui beneficium perdit ipso iure, siue propter violentiam, iuxta cap. eū, qui. de pręb. lib. 6, siue ob non solutionem pensionis, vel dimidiatorū fructuum; quę dimidiatam annatam vocant, siue ob aliquid aliud, quod ad id sufficeret iure cōmuni, vel particulari: & nihilominus ei per triennium insisteret. Quoniā hi omnes pari ratione ea se regula defendere possūnt longe efficacius per ea, quæ à nobis in hac oppositione, & pręcedenti sunt adducta, quàm ea, quę adducit Gomet. ibi rei difficultate superatus, non semel veluti labans. Quibus consequens est, idem dicendum de renunciante; modo is, & prædicti allegent titulos nouos, vel dispensationes sufficientes, licet eas nō probent, vt Cardin. sentit in cap. cum nostris. de concess. pręb. q. 12. & Cosmas in statutis Ecclesię Gallican. de pacif. posse. in glo. 1. col. 5. & 8. vel saltem non confiteantur defectum proprietatis. Alioqui enim ille defectus efficeretur notorius, per cōfessionem illam iudicialem: & ita cum constaret, eum mala fide, & contra conscientiam tenere, merito non debet gaudere beneficio illius regulæ, iuxta ea, quæ tradit Petr. Rebuffus. in tit. de pacif. possessor. num. 28. & longe satius esset eo non gaudere, quam mentiri, arg. cap. Matthæus. de simo.
11 Diximus etiam satis corolatū quoad hunc effectum. Nam quoad effectus illos, de quibus tractatur in cap. cum nostris. & cap. litteras. de concess. prabend. forte non est. vt in opposit. x. iterum tangemus.
12 Sexto infertur, decisio illius quęstionis, quæ anno superiore occurrit, cum in alijs; tum in hac tua Ecclesia Conimbricensi, Reuerendissime Præsul. ac Comes longe illustris. Quam prelectione publica proponere ac rei difficultatem ostendere coram auditorio doctissimo, & ad id vocato, coegit me rumor sparsus; quod in regis, & domini nostri, ac tui, qui eius eras confessarius gratiam, Capitulum tuum multis nominibus egregiū simularet dubietatem, quæ non erat, quo minus pronunciaret sedem vacare. Quæstio, inquam, plurimum controuersa, simul & noua fuit. An Capitulum iure debear, an saltem possit episcopo con tradicente administrare episcopatum, tamquam sedes vacet, quod litterę prouisorię non ostendantur intra sex menses à die datę breuis Apostolici, de more concedi soliti ad capiēdam possessionē Episcopis, apud Sedem Apostolicam prouisis, cum clausula illa: *Volumus autē, quod intra sex menses à data præsentiū computādos, litteras Apostolicas super prouisione, & præfectione huiusmodi sub plumbo in totū expedire, & iura Camerę Apostolicæ propterea debita persoluere omnino tenearis. Alioqui eisdē sex mensibus*

bus elapsis prouisio, & præfectio prædictæ nullæ sint, & esse censeantur.

Fuerunt viri eruditione clari, cum hic;tum alibi,qui dicerent posse, debereq; Capitulum id facere æque, ac faciebat ante illius breuis præ-
13 sentationem.Pro quibus ipsi ita primo colligebamus. Nullus Episcopus, aut superior Prelatus,neq; vllus Abbas,vel prior,qui Abbati equatur,potest administrare dignitatem illam,ad quam promotus est apud Sedem Apostolicam;neque recipi à Capitulo,sine illius litteris ; neque cum illis,nisi priùs ostensis.per extrauag.iniunctæ.de elect.quam citauit Panor. in cap.nostri. & cap.qualiter. de elect.& in cap.in nostra.de rescri.& meliorem mundi appellauit Nicol.Boer.in lib.de legato.pręlud.5.col.3.At in nostro casu Episcopus nō habebat litteras expeditas; & si habebat non ostendebat: ergo neque ipse administrare poterat,neque Capitulum,vt id faceret, permittere: & per consecutionem per Capitulum,& non per Episcopū tali casū debet Episcopatus administrari.

Secundo argumētabamur,quod intentio Romani Pont. concedentis gratiam,est attēdenda. cap.super litteris.de rescr.cap.fin.de præb.& cap.cum in illis.§.1.eo.titu.li.6. At intentio Papæ,qui eiusmodi breue concedit,est eo casu,quo non expediretur litterę intra sex menses,inducere eādem vacationem, quæ fuit ante illud breue concessum:& in illa non potuisset Capitulum recipere Episcopum, neque obedire illi:sine litterarum ostensione: ergo neque in hac.

14 Tertio, quod caussa final.& principalis illius extrauag.expressa est, ne is haberetur Episcopus ,dequo dubitaretur,an esset,vt patet ex proemio ipsius,vnde illa colligi solet,iuxta.cap.quia propter.de electio.& l. fin.ff.de hæredi. instit.& tradit Gome.in regula de annali possess.q.1. at lapsis sex mēsibus,merito dubitari potest,sit Episcopus,nec ne:ergo necessaria erit literarum ostensio,vt Episcopo Capitulum pareat.

15 Quarto,quod caussa finalis tacita illius extrauag.fuit,ne iura Camerę Apostolicę fraudarentur, vel nemiū differentur susceptis Episcopis sine litteris:at si post hos sex menses in breui contentos,Episcopus posset continuare possessionem antea receptā,& capitulum ei obedire.sine litterarū expeditarū ostensione,perinde consequeretur fraus iuriū Cacameræ Apostolicæ: ac si ab initio per solam signaturam reciperetur.

Quinto formabamus argumentum,quod nonnullis apptime eruditis fuit insolubile,scilicet,quod in materia, vbi agitur de receptione,& obedientia Episcoporū, per litteras expeditas,intelligimus litteras expeditas & Capitulo ostēsas,per d. extrauag.iniūctæ.at breue,per quod Episcopo mandatur dari possessio , loquitur de receptione,ac obedientia Episcopi: ergo per expeditionem litterarum, quam exigit intra sex menses,intelligenda est expeditio cum ostensione earum.

16 Sexto facit,quod cum Romanus Pontifex ea, quę iuris sunt positiui vult haberi pro nullis & infectis,nō solum ea ipsa,quæ vult haberi pro talibus

talibus anihilantur: sed etiam facta virtute illorũ, iuxta gl. sing. in Cle. 1. verbo, pro infectis, de censibus. celebratã à multis, in quibus est Card. cum Pan. & Imol. ibidẽ, & Pan. in consi. 84. primi voluminis, Felin. in c. 1. col. 7. & in cap. fin. col. 3. & 4. de constit. & in cap. ceterum. col. penul. de rescrip. at Romanus Pontifex per huiusmodi breue non solum vult Episcopos, quibus illud cõcedit, priuari episcopatib⁹ suis; vel ipsos vacare, si litteras intra sex menses non expedierunt; sed etiam vult prouisiones, & præfectiones prædictas nullas esse, ac tales cẽseri: ergo prouisio, & prȩfectio prȩdictæ; immo & possessio earum virtute accepta, & alia omnia inde secuta erunt nulla. Confirmatur hoc per regulam Can-
17 cellariȩ 34. quatenus habet, renunciationem eius, qui post eam factam in manibus Papæ sex menses, vel in manibus ordinarij vnum vixit, & in possessione moritur, habendam esse pro nulla: at per illam anihilationem perinde perit illa renunciatio, & vacatio inde manans, cum possessione virtute illius accepta, ac si numquam fuisset facta: ergo etiam per anihilationem prouisionis, & præfectionis per huiusmodi breuia inductam, perinde pereunt illæ, ac si numquam factȩ fuissent: at si numquã illȩ factȩ fuissent, necessaria esset ostensio litterarum: ergo etiamsi factȩ fuerint. Confirmatur hoc per regulam Cancellariæ 18. de infirmo resignante inductam eodem modo, quo regula prȩdicta 34.

His tamen non obstantibus contrariũ infertur ex prædictis id, quod etiam tunc visum fuit nobis iuri consonantius, scilicet, neque Capitulũ debuisse, neque potuisse, administrare hunc episcopatum, te, Reuerendissime Prȩsul, non consentiente; immo contradicente ac administrare volente.

18 Primo quod nemo potest, neq; debet inuitus à possessione sua, prȩsertim legitime quæsita repelli: nisi auditus & damnatus. cap. 1. 2. q. 1. cap. 2. de caus. poss. & proprietat. etiamsi dominus rei possessȩ ipso iure illud dominium perdat, & illa si beneficium ecclesiasticum. cap. licet. in 2. de præb. lib. 6. cum multis alijs, quȩ nos ad aliud propositum copiose citauimus in prȩlect. cap. cum contingat. de rescr. in 3. caus. nullita. num. 3. At Episcopus in casu proposito quȩsiuit, & non quomodocunq; sed legitime possessionem per breue prȩdictum: ergo nec potuit, nec debuit inuitus ea priuari, antequam audiretur & damnaretur.

Secundo facit, quod nemo perdit possessionem rei, etiã si sit benefi-
19 cium ecclesiasticum, propterea tantum quod perdat titulum eius, etiã ipso iure, ob aliquam negligentiam, delictum, aut aliam actionem: nisi animus verus, vel præsumptus perdendi eam intercesserit, vt in oppositione 7. conclusum est: ergo licet ob negligentiam expediendi litteras Apostolicas Episcopus perdidisset episcopatum quoad proprietatem: non tamen ideo perdidisset quoad possessionẽ; cum nõ fuerit ei animus perdendi eam: ergo non vacabat quoad eam episcopatus: ac per consequutio-

quutionem non poterat Capitulum absque magna præsumptionis specie, decernere eum vacare, & tamquam vacantem administrare.

Tertio quod ea, quę ipso iure perduntur tolli non possunt à possessore antequam per iudicem competentem declarentur esse perdita. cap. cum secundum leges. de hæret. lib. 6. & l. eius, qui debitorem. in princip. ff. de iure Fisci. At in nostro casu non fuit declaratum per vllum iudicem, episcopatum ipso iure perditum esse: ergo non potuit is tolli ab eo, qui eum tenebat; etiam si vere vacasset per prædictam negligẽtiam expediendi litteras intra sex menses.

Quarto, quod nemo potest iudicare in caussa sua. l. 1. C. ne quis in sua caussa ius dicat. cap. 1. 4. q. 4. Nemo item potest iudicare suum superiorem, cap. cum inferior. de maior. & obed. & cap. inferior. 21. dist. Nemo item dubius de iurisdictione sua potest iudicare. iuxta doctrinã Bart. in l. multum interest. ff. de cõditio. & demonstr. & Petr. ab Anch. & Felin. per illum tex. in cap. 2. de offic. deleg. & gloss. sing. in cap. sæpe verb. *peremptoriæ*. de appellat. at hoc casu caussa erat Capituli, & Capitulum erat inferior, iudicando saltem ratione possessionis; in qua erat Episcopus, & dubitabat de iurisdictone; quia dubitabat de vacatione: ergo neque poterat pellere eum, sine cognitione, neque cognoscere, an esset pellendus: ergo non potuit declarare, episcopatum perditum fuisse, esseque in se deuolutam eius administrationem.

Quinto facit, quòd dispositio conditionalis nõ habet effectum ante conditionem impletam. cap. si pro te. de rescri. lib. 6. l. cedere diem. ff. de verb. signif. neque virtute illius potest iudicari aliquid prius, quàm cõster illam esse impletam, arg. l. duo sunt Titij. ff. de testa. tutel. at prędictum breue est conditionale, quatenus inducit vacationem. Inducit enim eam sub illa conditione: *Si non expediantur litterę intra sex menses*: ergo nihil poterit fieri per illud, donec constet, eas non fuisse expeditas intra illos. at hoc in ipso fine sex mensium constare nullatenus poterit; tum quia fieri potuit, vt penultimo, vel vltimo die illorum expeditæ fuissent Romæ; tum quia danda erat aliqua dilatio alleganti eas esse expeditas: eo quod multis de caussis terra, marique contingentibus fieri potest, vt litteræ Romę confectę intra sex menses non possint ostendi Conimbricę, etiam intra. 12.

22 Sexto facit, quod dispositio à iure communi exorbitans nõ est extendenda, cap. quę à iure. de reg. iur. lib. 6. præsertim cum non cõtinet materiam iuris; sed aliquid contra, vel pręter ius, secundum Panor. in cap. ad audientiam. de cleri. nõ residen. quem sequitur in notabili casu. Gomet. in regul. de triennal. q. 10. pag. 10. Præsertim si etiam sit pœnalis. cap. Pœnę. de pęnit. distin. 1. & maxime ad eum casum, in quo non esset eadẽ ratio. at extrauag. illa iniunctę. exorbitat à iure communi; continet pœnã; disponit in materia, quę est contra vel pręter ius; & in casu

I alio

alio à nostro; & in quo maior ratio suadet decisionem illius extrauag. Exorbitat, inquam, à iure communi. Quia illud habet, æque probari posse facta per testes; ac per instrumẽta l. in exercẽdis. C. de fid. instrumento. extrauag. autem prædicta disponit prouisionem episcopatuũ, & ceterarum dignitatum non posse probari nisi per instrumenta, im-
23 mo neq; per omnia instrumenta, sed tantum per litteras Apostolicas expeditas, quales solæ bulla munitæ dicuntur cap. licet. cap. quam graui. de crimi. fals. & tradit Felin. in cap. ex diligenti. col. fin. de simon. & Gome. in regul. de nõ iudi. iuxta form. quæst. 1. pag. 3. & ante illos glo. regulæ Cancel. 69. continet pœnã immo multas pœnas; & contra multos, vt ex eius lectione palam est; disponit de casu alio à nostro. Nã disponit de prima, & noua receptione Episcoporum, & quorũdam aliorum: in quo maior ratio suadet, decisionem illius extrauagantis, quam in continuãda receptione antiqua, arg. cap. quemadmodum. de iureiur. ergo non erit ad eam extendenda. Et in specie, quod omnis constitutio & regula Cancellariç requirens scripturã ad probãdum sit stringenda; & non extendenda affirmat Rota in decis. 532. quæ in noue rubricatis est. 27. de rescrip. in nouis. quam in id citat Ripa in rubr. de constit. nu. 50. & lib. 2. respõsorum. cap. 1. Et quod illa ipsa extrauagans, iniunctę, sit restringenda, speciatim ait gloss. eius verb. *præsumat.*

Postremo confirmo hęc per gloss. mihi singul. eiusdẽ. extrauag. quę in verb. *recipiant* ait, ostensionem litterarum esse quidem necessariam à principio, cum possessio capitur. non autem postea.

Ad primum ergo fundamentum in contrarium adductum respondeo illam extrauag. inducere nouas pœnas, & agere de receptione prima, & noua: in nostro autem casu agi de receptione antiqua continuãda, & de non repellendo iam recepto; & ita esse diuersum casum à contento in ea, & non solum diuersum: sed in quo non est eadem ratio, quæ in illa, vt palam est: & ideo non esse ad hunc extendendam, per dicta in penul. fundamento.

Ex hac solutione, & duobus postremis fundamentis pro nostra opi-
24 nione factis infertur primo, lapsum fuisse Felin. in cap. veniens. col. 2. de accusatio. & in cap. ne Dei. col. 2. de simo. quatenus per illam extrauag. tenuit generaliter omnes, qui per Sedẽ Apostolicã prouisi accipiũt possessionem beneficiorũ per solas supplicationes signatas, esse intrusos. Cuius auctoritas in hunc diẽ multos fallit, ac multo plures forte fefellisset. nisi nos olim abhinc viginti duobus annis, in academia Cathurcensi à doctissimo doctore Antonio de Petrutia, quem aliquando prælegentẽ audiuimus; cuius insignis repetitio extat in l. 2. ff. de iureiur. cum ambo super eodem casu consuleremur moniti, multa eius consilia reddita secundum illud dictum Feli. reiecta fuisse à Senatu Parlamentæo Tholosæ residenti. postea Salmanticę idipsum nõ semel

audito

auditorium nostrum monuissemus,quod & in hac Academia frequenter fecimus . neque immerito . Quoniam illla extrauagans est exorbitans & pœnalis:& solum disponit de Episcopis & Abbatibus ac prioribus,qui loco eorum sunt,& illis æquantur.Neque est ead.ratio in alijs beneficijs minoribus,quę in illis maioribus, propter maius periculū, arg. cap. vbi periculum . de electio. lib.6 . Quod etiam tenuit Blasius Tholosanus doctor(quem pręceptorem habuimus) in addit.Gulielm. de Monte Laugd.in regula. 1.de regul.iur.lib.6. Felin.autem , vt arbitror,falsus fuit summario Ion. Francis. Pauini, illius & aliorum extrauag.proditoris.

25 Secundo infertur indiligētia quædam Gometij viri alioqui diligentissimi,qui in regul.de non iud. iuxta formā suppli.q. 1.sequutus Feli. in.d.cap. veniens.dixit,eum , qui accipit possessionem alicuius beneficij litteris non expeditis, perdere omne ius, quod habet : licet supplicationem habeat signatam.in qua re ambo bis peccāt.Primo quod illā extrauag.extendūt ad beneficia in ea contenta : deinde quod pręsupponunt eos,qui contra dispositionem illius possessionem capiūt,perdere ius sibi competēs, quod nusquam habet illa extrauag. quam in hoc citat Gomet.neq; regula. 25. Cācellariæ quam in id citat Felin. vt palam ex eorum contextu constat.Neq; est verum.nisi cum violēter accipitur possessio,quo casu etiam si litteris expeditis id fieret, perderetur ius,per cap.eum qui,de pręb.lib.6.

Tertio infertu , lōge rectius esse illud Cassador.in decis. 8.de restit.
26 spoliat.scilicet regulariter restituendam beneficij possessionem ei,qui eam cum sola signata supplicatione accepit, per illam extrauag. iniunctę,inductam per locum ab speciali:ac si clarius diceret, illam extrauag. seruandam quidem esse in casibus in ea contentis ; non esse autem extendendam ad alios.& ita non esse restituendum eum,qui spoliaretur possessione,quam sine litteris expeditis, & ostensis caperet in dignitatibus contentis in illa extrauag.alios autem qui aliorum beneficiorum possessionem caperent sic. Facit,quod signata supplicatiō gratiam perfectam continet, & tribuit ius cap.institutionis. 25.q. 2 & Clem.dudum. §. nos enim,adiuncta glos. in verbo.*verbo.* de sepult.tradit Bald. in.l. fin.C. de legi.Panor . in cap. nostri. de electi. & cap. in nostra. de rescrip. adeo, vt etiam si Papa signans statim moreretur. nihilominus duraret gratia; & per mortem eius , cui facta esset, censeretur vacare beneficium, secundum Rot.in decis. 882 . Nota quod vbi gratia. quæ in noue rub. est 87. de rescript. in antiquis, & tradunt recentiores in rubr. de constit.

27 Quarto infertur , verum esse illud,quod singulatius dixit Cassador. in decis. 2.de re iudi.nempe,absoluendum esse in petitorio eum,qui ostendit solam supplicationem signatam, per quam constat non esse ius

actori; etiam si vna vel altera sententia esset pro actore lata, non obstante regula Cancell. 25. de non iudicando secundum formam supplica-
28 tionis. Ex quo subinfert, solam supplicationem signatam facere fidem quoad possessorium: & etiam quo ad petitorium ad absoluendum tantum reum. quæ conclusio noua & mirabilis est.

Quinto infertur illud Ioan. Milis in reperto. verb. gratia Apostolica, scilicet, prouisum à Papa ante confectas litteras, non habere canonicum
29 titulum, intelligendum esse quoad hoc solum, vt litteris non expeditis non possit iudicari canonicus: non autem quoad alia, vt idem Cassador. vtiliter declarauit in d. decis. 8. de restit. spoliat. quem sequitur Gometius in d. regula. 25. q. 5. memor erroris Felin. & non sui superius relati: licet Ioan. Mil. simpliciter sequatur glo. illius regul. & Felin. in cap. sciscitatus. de rescrip. num. 23. Quod fuit dictũ Rot. in decis. 458. in nouis, quę in noue rub. est 20. de concess. præbend. Pro coroll. facit id, quod sępe contra multos consului, etiam ante Cassador. & Gometij operum editionem, per glos. in hoc aptam regulæ Cancell. 13. & aptio-
30 rem regulæ 53. Nempe solam supplicationem signatam, quæ dispensationem ad duo incõpatibilia continet, quoad forum conscientiæ sufficere sine litteris expeditis, immo & quoad forum exterius, quando in eo non agitur de illis incompatibilibus, sed de alio tertio; immo & si de illis ageretur, modo ante sententiam litteræ expeditæ pręsentarentur. Quæ pulchre declarat procedere Gomet. in d. q. 5. non obstante regula 53. quę habet, dispensatiõnẽ non suffragari, nisi litteris expeditis. Quoniã illa de suffragio, vel auxilio iudiciali est intelligẽda, & non de quolibet: sed de eo, quod est necessarium ad finem principalem ipsius per prædicta. Quod non solum in dispensatione duorum incompatibilium, sed etiam in qualibet alia dispensatione pari ratione dicendũ est. quo plurimorum animos scrupulosos confirmare potes. Quãuis idem Gomet. parum sibi constans in quæstio. 9. eiusdem regulæ aliter, sed frigide loquatur.

31 Sexto infertur, eũ, qui eligeretur vnanimiter à Capitulo, essetq. immediate Papæ subiectus, simul & à Curia Romana longe remotus, recipi posse à Capitulo, & administrare etiam hodie litteris non expeditis super electionis confirmatione: tum quia etiam nullatenus cõfirmata electione recipi posset, & administrare per cap. nihil. de electio. tum quia illa extrauagans non debet extendi, vt prędictum est, vltra ea, quę continet; & solum continet prohibitionem apprehendendæ possessionis, & administrandę dignitatis virtute prouisionis Apostolicæ: ergo non extenditur ad apprehensionẽ possessionis, virtute alius medij legitimi; quale habet huiusmodi electus: tum quia Oldr. conf. 9. Posito sine præiudicio, determinat, archiepiscopum Brach. nostrum primatem, qui est immediate Sedi Apostolicæ subiectus, distans à Romana curia,

vltra.

vltra 30. dietas, ad magnam instantiam sui Capituli; & propter ecclesiæ suæ necessitatem vrgentem, nondum obtenta confirmatione à Sede Apostolica, administrando & bonorum Ecclesiæ administrationi se immiscendo, non incurrere pœnas illius extrauag. Quod etiam annotauit Ioan. Fran. in glos. fin. illius extrauag.

Septimò infertur, illam extrauagantem non comprehendere illos, qui electi à Capitulis confirmātur ab alijs inferioribus à Papa. Illi enim post suas electiones confirmatas poterunt administrare, ac recipi sine litteris Apostolicis, vt Ioan. Monach. aiebat in glo. illius extrauag. Quoniam illa de solis apud Sedem Apostolicam promotis disponit; & non est ad alias per prædicta, extendenda.

Octauo infertur, quod licet vero proprius arbitremur, illam extrauagantem locum vendicare sibi, etiam Abbatissis; quoniam genus masculinum concipit femininum, præsertim in dispositione legali. l. 1. §. 1. ff. de cōsti. pecu. l. 3. in princip. ff. de negot. gestis. Quod plerosq. omnes affirmare testatur Deci. in regul. 2. nu. 108. ff. de reg. iur. etiā in materia odiosa, & pœnali, secundum Cyn. post Odofre. in l. quicunque. C. de seruis fugit. & Alberi. per illum tex. in l. si quis id, quod. ff. de iuri. omni. iud. & alia, quę vbi supra citat Deci. tamen Abbatissæ electæ possent recipi, & administrare sine litteris Sedis Apostolicę, vel alijs, iuxta formam cap. indemnitatibus. de electio. lib. 6. per prædicta duo proxima corollaria. quæ res est quotidiana.

32 Nono infertur, eum, qui bona fide, sine dolo non aduertens id sibi non licere, administrarit, non incurrere pœnas illius. Quoniam illa extrauag. solum punit præsumentem, ac temerarium, vt declarat glo. eius

33 in verbo *presumat*: & dispositio puniens aliquid præsumentem, non cōprehendit eum, qui id bona fide ignorāter, aut imprudens, siue inanimaduertens facit, secundum Cardin. singulariter in Clem. 1. de priuileg. q. 39. Per quod aliqua dixi in cap. 2. de iudi. & multa in multis casibus respondi. Quorum vnum quotidianum est, nō esse ipso iure irregulares, per extrauag. Papæ Pij, quę incipit *cum ex sacrorum*. qui

34 ante legitimam ætatem, vel extra tempora iuris, vel sine litteris dimissorijs, ordine sacro insigniti in eo ministrant, bona fide, sine dolo, sibi licere putantes: eo quod illa extrauag. solos ministrare præsumentes noue efficit irregulares. Nam iure anteriori, neque ita ministrantes essent irregulares, neque per illam inordinatam ordinationem, essent ipso iure suspensi, sed suspendendi, per cap. vel non est compos. de tem por. ordinandor. Per quod plurimi, ignorantes illam extrauagantem respondere solent, non effici irregulares etiam eos, qui dolo ac scienter in illis tribus casibus inordinatè, ordinati administrant. Nec mirum; quoniam omnes qui ad hunc diem commenti sunt in illud cap. ac alia ei similia in eo errarunt, credentes, ita ordine insignitos, non

esse

esse ipso iure suspensos: sed per iudicem suspendendos. Quod ipsum facere Theologi in 4.distin.24. vbi Maior.q.1. parui facit peccatum, quod incurrerent celebrando sic ordinati. Quod ante illum dixit Diuus Antonin. 3.parte, tit.14.cap.16. Et vera quidem esset eorum sententia, attentis legibus in corpore iuris clausis: non tamen attenta illa extrauag. quam curauimus nobis Roma deferri, posteaquam illam extare didicimus ex Villa diego in tract. de irregul.§.10. Longe vero falsa attenta illa, postquã non solum grauiter peccat, qui sic ordinatus an-
35 te absolutionem à suspensione celebrat: sed etiam incurrit irregularitatem à solo Papa delebilem; nisi, vt prædixi, bona fide putans, id sibi licere, ac alioqui non facturus, id faceret. Tunc etenim non videretur eam incurrere propter verbum, *præsumpserint* in ea positum, & doctrinam Card. prædictam quoad forũ præsertim conscientiæ: neque quoad forum exterius, si probabilis apparere posset ignorantia. Quæ conclusio firma nobis videtur in eo, qui non solum bona fide ministrauit in ordine sacro, quo sic insignitus fuit, sed etiam bona fide illum suscepit, putans id sibi licere. Maius autem dubium fuerit, an idem dici possit de illo, qui temerariè quidem suscepit ordinem: sed bona fide, facta pœnitentia illius male susceptionis, putans id iam sibi licere, in eo ministrauit. Quod in hunc diem affirmare non ausi fuimus: nunc autem, salua eruditorũ sententia, videtur posse affirmari: tum, quia pœna hæc irregularitatis solum imponitur ei, qui præsumpserit ministrare. quoniam ei, qui inordinatè ordinatur, alia pœna suspensionis ipso iure infligitur, & in imponenda pœna suspensionis non ponderatur præsumptio: in imponenda vero irregularitate sic: tum, quia frequenter bona fides excusat ab irregularitate: quæ tamen non excusat ab excommunicatione, iuxta gloss. sing. quæ penul. est cap. solet. de sent. excommunic.lib.6. quæ habet, eum, qui bona fide putans se iustam habere appellandi causam, appellat, & post appellationem excommunicatus celebrauit, fidẽs suæ appellationi, esse quidem excommunicatum, si declaretur male appellasse: non esse tamen irregularem: tum, quia Panor. in cap. pastoralis. §. verum. de appellat. col. 4. dicebat, irregularitatem pœnam esse contemptus: & ideo, eum, qui nescit se excommunicatum, si celebrat, non esse irregularem. Quod proculdubio verum est de eo, qui probabiliter id ignorat: tum, quia Domi. in cap. is cui. §.1. not.1. de senten. excomm. lib.6. dixit, irregularitatem non contrahi, sine dolo; vt latius scripsi in cap. cum contingat. de rescrip. remed.2.num.7.

Decimò infertur, verũ videri quod ait glos. prædictæ extrauag. eam fallere in eo, qui prouisus à Papa ob eius obitum non potest litteras expedire, nisi postmultum temporis. is enim qui ob hoc administraret, vel susciperetur sine litteris, non diceretur præsumere, neque per consequutionem incurreret pœnas eius per prædicta.

Vnde-

Vndecimo infertur, iuste me nuper respondisse cuidã Abbati, eum non incidisse in pœnas illius extrauag. quoad forũ præsertim conscientiæ, eo quod bona fide putans sibi licere, administrauit aliquot pauca, eademque satis obscura negotiola abbatiæ, quæ illi collata erat per supplicationem Papæ signatam.

Duodecimo infertur, tute item me respondisse Capitulo insigni huius ecclesiæ, non oportuisse timere pœnas illius extrauagantis, eo quod non pronunciarent, sedem vacare in casu prædicto; licèt iuste possent id pronunciare. Quoniam tantæ rei dubietas eximebat eos à vitio præsumptionis, sine qua illius pœnæ non incurruntur, vt prædictum est.

36 Decimotertio infertur, parum caute dixisse Gomet. in d. reg. de non iudi. iuxta forma. q. 9. per illam extrauag. reprobari decisionem Ludouici Roma. in consil. 348. col. 2. scilicet, constitutionem, vel regulam de expediendis litteris intra certum tempus, non includere episcopatus, tum, quia vera videtur & eam probat Felin. in cap. eam te de rescript. col. 3. tum quia illa extraua. nihil contra illam facit. Quoniam speciatim agit de Episcopis & superioribus. & ideo licèt comprehẽdat eos, & tractet de litterarum expeditione: non tamen probat generaliter constitutionem, & regulam tractantem de litterarum expeditione, comprehendere eos: sed solum eam, quę speciatim disponit de illis: tum, quia illa extrauagans non agit de tempore aliquo ad expediendas litteras præstituto: sed de necessitate illas expediendi, quo possessio capi possit, & dignitas administrari. Hactenus de solutione primi argumenti.

37 Decimoquarto infertur solutio. 2. argumenti, scilicet. quod per clausulam in eo tactam inducitur quidem vacatio ipso iure: sed non illa, quæ primo erat; sed noua: tum, quia pœnalis dispositio ita interpretanda est in dubio; vt quam minimum pœnæ cõtineat, arg. l. si de interpretatione. ff. de pœnis. & aliorum vulgarium: & secundum hanc interpretationem minus pœnæ cõtinet hæc dispositio pœnalis. tum, quia æque apte, immo aptius intelligi potest, vt vacatio, quam inducit, intelligatur incipere à fine sex mensiũ, quàm à die cõcessionis breuis: tum, quia non habet breue, prouisionẽ, & præfectionẽ haberi pro infectis. Quod maioris virtutis erat, quam anihilatio, iuxta gloss. singul. clem. 1. de immunit. ecclesiarum: tum, quia neque disponit, vt sint nullæ, & censeantur esse tales ex tũc, scilicet à die prouisionis, & præfectionis: sed quod sex mensibus elapsis, censeantur nullæ, si intra illos non expediantur litteræ; non obscure adiungens, anihilationem lapsui sex mensiũ, arg. l. in delictis §. si extraneus. ff. de noxal. ac per consequutionem significans, inducere nouam vacationem contingentem per negligentiam expediendi litteras: & non continuationem vacationis antiquę. argumento eorum, quæ iuxta infra in illat. 21. & 22. dicuntur.

38 Decimoquinto infertur, illi extrauag. locũ esse in eo, in cuius fauo-

rem

tem possessio esset accepta, non tamen eius nomine; sed Cameræ Apostolicæ, vsque ad certum tempus, vel donec illi prouisum esset. quod frequenter fit. Is enim non posset accipere possessionem, neque administrare in dignitate contenta in illa extrauag. virtute solius supplicationis signatæ, sine litteris expeditis. & Capitulo ostensis. Quia eo casu ageretur de receptione noua illius, & de possessione nouè illi quęręda: licèt de antiqua Cameræ Apostolicę quæsita. quod nuper cuidam illustri genere viro respondimus; percupientes, respondere contrarium, quod ei longe gratius fuisset.

Decimosexto infertur, solutio tertij argumenti; scilicet, caussam fi-
39 nalem illius extrauag. non esse, ne is, de quo dubitatur, an sit, habeatur Prælatus: sed ne, qui non est, recipiatur nouè in Prælatum, vt ex proœmio illius colligitur quę caussa cessat in eo, qui fuit semel legitime receptus, vt palam est.

40 Decimoseptimo infertur, solutio 4. argumenti; scilicet nõ esse caussam finalem, sed impulsiuam illius extra illam, ne iura Cameræ Apostolicæ soluenda fraudentur: aut certe non esse verum, quod æque illa fraudarentur per antiquę receptionis continuationem, ac per nouam. Quoniam vero simile est, Sedem Apostolicam ita suę Cameræ cauturam, cum eiusmodi breuia concedet ad accipiendam nouam possessionem; vt in illius consequenti continuatione, non possint ęque, atque antea sua iura fraudari.

41 Decimooctauo infertur, solutio 5. argumenti; scilicet, in omni quidem materia, vbi agitur de noua receptione, & obedientia Prælatorum in illa extraua. contentorũ, per litteras expeditas, intelligi de expeditis, & ostensis eis, qui eos recepturi sunt: at in casu horum breuiũ non agi de noua receptione Prælatorum: sed de eis expellendis, vel retinendis.

Decimonono infertur, solutio 6. argumenti, eiusdemque plurimũ
42 vrgentis; scilicet, aliud esse decernere, vt aliquid habeatur pro infecto; quod prædictum breue non facit: aliud cassare aliquid, & anihilare, & decernere nullum in aliquem euentem; quod prædictum breue habet, vt singulariter annotauit Panor. in cap. quę in ecclesiarum. de constit. nota. 4. & in fine cap. non debet. de consang. & affinit. Quod probant singul. duę gloss. coniunctę, scilicet gloss. singul. clem. 1. de immunit. ecclesiarum, quę recepta per omnes adiuncto tex. probat, omnes effectus, etiam iam productos alicuius dispositionis, censeri reuocatos, cũ statuitur, vt illa habeatur pro infecta: & gloss. memorabilis cap. debet. de consanguin. in verbo, de cetero, quæ probat, reuocata & anihilata constitutione, non censeri reuocatos effectus ab ea iam productos.

43 Vigesimo infertur, omniã facta per Prælatos post acceptã possessionem virtute talium breuium intra sex menses datos eis ad expediendas litteras, esse, ac mansum iri valida; etiam si numquam eas expediãt.

Quoniam, vt ex prædictis colligitur, prouisiones illorum Prælatorum, non decernuntur infectæ, & a sua origine nullæ: sed anihilantur per illorum sex mensium lapsum. cui consequens est, ordinationes, litteras dimmissorias, visitationes, processus iudiciales, sententias, fructuum locationes, & alia id genus omnia per ipsos intra illos sex menses facta, valida mansum iri. quod longe memorabile est, ac a nemine, quod meminerim, tactum.

Vigesimoprimo, infertur solutio vltimi argumenti, quod in regula Cancellariæ. 18. & 34. fundabatur, scilicet, illarum regularum clausulas tacitas, vel expressas minus irritantes esse: quam illa, per quam res habetur pro infecta: plus tamen, quam illa, quę simpliciter cassat actũ: eo quod aliquos effectus iam productos à renunciatione, ante eius cassationem, cassat: quod non facit simplex cassatio: non autem omnes, quod facit illa, quæ rem habet pro infecta per prędicta: nam si is cui collatio beneficij facta est, per infirmi resignationem, ante 20. dierum lapsum, & infirmi mortem, accepta illius possessione, celebrarit, oblationes susceperit, contulerit, vel præsentauerit in beneficium ad collationem ipsius spectans, vel aliud id genus aliquid fecerit, omne id valebit, etiam si postea mortuo renunciante intra 20. dies cassetur renunciatio, per quam ipse habuit titulum, arg. regulæ. factum legitime. de regul. iur. lib. 6. Et ita vides, non omnes effectus productos ab illa renũciatione, quæ per illam regulã cassantur, tolli; tolli autem aliquos. Nam collatio virtute illius renunciationis facta, possessio item quæsita cassatur: quæ est memorabilis, eademq; quotidiana illius regulę declaratio: neque per gloss. illius neque Gometium, neque aliquem alium, quem meminerimus, in hunc diem tacta. Gratia breuitatis omittimus monstrare, idem esse dicendum circa cassationem renunciationis, inductam, per regulam Cancella. 34. eo quod non fuerit illa intra debitum tempus publicata.

45 Vigesimosecundo infertur, non satis caute dixisse Gometium, qui obiter tamen, & aliud agens sentit in illa regula 18. de infir. resignante. q. 30. col. 2. allegando illam glos. Clem. 1. de immunit. ecclesiarum. renunciationem eiusmodi resignantis, & intra 20. dies morientis, pro in-
46 fecta haberi. id enim neque illa regula dicit, neque est verum, tũ, quia in proxima illatione monstrauimus, non anihilare illam regulam omnes effectus productos ab illa renunciatione: quod tamen faceret, si eã haberet pro infecta, per prædicta: tũ quia ipsemet paulo superius dixit, vacationẽ illam, quam illa regula fingit venire per mortẽ infirmi renũciantis, qui moritur intra 20. dies, non esse verã, sed fictam: ergo prima resignatio non habetur pro omnino infecta: quoniam operatur, vt vacatio, quæ alioqui vera contingeret per mortem, non contingat nisi ficta: tũ, quia ipsemet paulo inferius, ait beneficiũ ita vacans per mortem

K infirmi,

infirmi, qui familiaris esset alicuius Card. non comprehensum iri sub regula de impetrantibus, per obitum familiarium Cardinalium: & ita fateatur oportet, eiusmodi renunciationis effectū aliquem perdurare, consecuta eius cassatione, ac per consecutionē non haberi eam, pro infecta. Quamquā hanc eius posteriorē decisionē & si non reprobemus; certe in præsentia non approbamus: sicut nec contendimus cum illo, qui dixerit, Gometium intellexisse, illam renunciationem habendam pro infecta quo ad quid; non quo ad omnia, modo confiteatur, non satis apte in id allegasse glo. illam sing. clem. 1. de immunit. Eccles.

SVMMARIVM.

1 *Renunciationis beneficij exceptio aliquando impedit restitutionem aliquando non: & quando impedit, nunc alia, & nunc alia ratione id facit.*

Oppositionis nonæ solutio.

1 AD nonam oppositionem respondemus negādo, exceptionem renunciationis nulla ratione alia impedire restitutionē, quàm quia inducit defectum proprietatis: immo dicimus, per eam non impediri restitutionē; cum nihil aliud, quam defectum proprietatis inducit: at quia plerumque inducit defectum notorium proprietatis, vel amissionem possessionis, vel habet vinculum iuramenti non repetendi. & nonnumquam omnia prædicta, vel aliqua ex illis, ideo exceptio renunciationis aliquando non impedit restitutionē, & aliquando sic, & quando impedit, nunc impedit alia ratione, nunc alia; & aliquando duabus, & interdū tribus, vt clare resolutū fuit supra in solutione 7. opposi. n. 21.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus cap. licet. 2. de præb. lib. 6. num. 6. 10. & 31.*
2 *Restitutio non competit omni male expulso.*
3 *Restitutionem quandoque impedit exceptio defectus dispensationis. num. 14. & 19.*
4 *Possessio quæ non calorata, quę colorata, & varia. nu. 23.*
5 *Restitutionem impedit reseruatio. Quando nu. 44. & sequen.*
6 *Possess. colorata non perdit colorem, perdito titulo, & num. 12.*
8 *Possessio, nec color eius perditur semper renunciatione.*
11 *Spoliatus priori beneficio ipso iure perdito restituitur, non ostensa dispensatione.*
15 *Intellectus cap. constitutus. & cap. quoniam. de filijs presbyt. discussus. & nu. 17.*

Posses

16 *Possessionem beneficij non impedit ius commune contrarium.*
18 *Beneficium patris numquam datur immediate filio, &c.*
20 *Didacus Couarruuias laudatus.*
21 *Intellectus cap. ad decimas. huius titul. lib. 6.*
22 *Restituitur beneficium perditum per cap. de multa, non autem perditum per extrauag. execrabilis. idem, nu. 31. & quare. nu. 32.*
24 *Possessio, quæ parit restitutionem, non semper anihilat prouisionem illam tacentem, neque è contrario.*
25 *Annalis possessio quid pariat, & quid triennalis violenta, non violenta. num. 26.*
26 *Intellectus regul. de annali possessore, & regulæ de triennali. nu. 27.*
28 *Simoniacus quando restituendus.*
29 *Spoliatum litigioso beneficio quando, & quare non restitui.*
30 *Beneficium reseruatum quousque tale manet, & litigiosum non esse tale.*
32 *Beneficium vacans per cap. de multa. retentum vltra tempus extrauag. execrabilis, non est reseruatum: licet, &c.*
33 *Beneficia vacantia per promotionem ad alia restituenda, nec reseruata regulariter, nisi sit Papalis. nu. 34.*
35 *Guliel. Cassador. laudatus.*
36 *Reseruatio obstat restitutioni, & quare contra Aretin.*
37 *Intellectus cap. si eo tempore. de electio. lib. 6.*
38 *Reseruatio impedit possessionis assecutionem, licet non inducat notorium iuris deffectum. nu. 39. Et restitutionem etiam non probata ex continenti. nu. 40. Et etiam generalis est odiosa. Et quinque axiomata singularia de illa nu. 43. & 44. 45. & 46.*

Oppositionis decimæ solutio.

AD decimam oppositionem, quatenus fundatur in eo, quod nulla ratio alia reddi potest, quare petenti beneficij restitutioné, obstet renúciatio, nisi quia per eam inducitur notorius defectus proprietatis; responderi potest per dicta in coroll. 2. solutionis, 7. oppositionis; scilicet id falsum esse. Quoniam possunt reddi etiam aliæ duæ ibi relatæ, & paulo superius probatæ. Quatenus autem proponit, falsum esse, quod defectus notorius proprietatis impediat restitutionem beneficij ecclesiastici, per cap. porro. de diuortijs. respondemus negãdo in casu illius cap. interuenisse defectum notorium proprietatis, vt noue, late, simul & clare demonstramus in cap. in litteris. infra eod. Quatenus autem adducitur probatio ex cap. licet. 2. de præb. lib. 6. qua parte probat, eũ, qui adeptus est beneficium curam animarũ habens annexam, non posse pelli ab altero quod prius habebat simile illi, antequam audiatur:

licet adeo credatur illo ipso iure priuatus, vt episcopus conferre possit illud alteri, etiam eo non vocato; non obscure significans, restituendũ eum esse, si ab eo pellatur non auditus: cum tamen contra ipsum restitutionem petentem sit ius commune, contentum in cap. de multa. de præb. & in extrauag. Ioan. xxij.

1 Ad hanc oppositionem respondemus. Primum meminisse nos bis negare in publica disputatione, ex eo cap. colligi, eum, contra quem est ius commune, restituendum esse. Dicebamus enim ibi non probari, restituendum esse ante omnia eum, qui post adeptionem secundi spoliatur priore, quia ibi solum dicitur, malefacturum Episcopum, qui eum sine caussæ cognitione possessione talis beneficij, priuauerit: at ex eo nõ
2 infertur, eum ante omnia esse restituendum. Quoniam multis male expulsis non competit restitutio ante omnia: tum quia qui siue vllo titulo te vi expelleret à beneficio, quod tu quoque sine titulo detines, & illud sibi acciperet male quidẽ faceret: & duplici nomine; nempe, quod sine titulo id capit, contra cap. 1. de eo, qui mittitur in possess. causs. rei seruan. lib. 6. Et quod vim tibi facit contra totum titulum. ff. & C. ad leg. Iul. de vi. attamen non restitueris, si tuam possessionem nullo titulo iustificare, siue colorare possis, iuxta glos. singul. receptam clem. 1. de caus. poss. Quod in hac ipsa specie singulariter decidit Rota in decis. 679. quę in noue rubricatis est 20. de rest. spol. in antiq. tum quia male fecerit iudex, qui caussa cognita cõtra iustitiam, aliquem sua possessione priuauerit. cap. 1. de re iudi. lib. 6. at ille priuatus, nisi appllatione, vel alio iuris remedio sibi prospexerit, per restitutionem iuuari non poterit, iuxta glos. singul. cap. præsentium. 7. q. 1. & iuxta ea, quæ in cap. conquerente. infra eod. latius diximus. Ex quo infertur, eos, qui dicunt in casu illius. cap. licet. non competere restitutionem male priuato possessionẽ, non dicere aperte contra illud cap. sicut incaute dixit Aeneas in tractatu re serua. q. 4. immo quod non solum hoc non sit aperte contra illud cap. neque contra vllum aliud; sed quod sit verum. facit. Primo illa determinatio Vincentij, quem sequuntur Anton. Aretin. Felin. & clarius omnibus Panor. colum. penul. in cap. ex parte. sub finem. de for. compet. scilicet, quod contra rescriptum impetratum ab spoliato altera ex duabus dignitatibus, quas tenebat, super spolio illius,
3 expressa ea caussa; quod dispensationem haberet eas tenendi; potest opponi exceptio defectus dispensationis per viam subreptionis, licet tangat proprietatem: eo quod illa caussa non expressa, non fuisset illi concessum rescriptum etiam super spolio. Ex quo Pan. ibidem. col. pen. pro indubitato colligit, nec refellitur ab vllo, spoliatum altera ex duabus dignitatibus, etiam si spolietur à priuato, non esse restituendum, nisi facta fide, saltem quali quali de dispensatione.

Secundo faciunt & neruose quidem cap. constitutus, & cap. quoniã. de fil.

de fil. præs. qua parte probant. cum spoliatū, contra quem est ius commune, non esse restituendum; probant enim, filium, præs. spoliatum beneficio paterno non esse restituendum: quia ius commune vetat talem successionem.

Tertio facit cap. ad decimas. hoc tit. lib. 6. quod habet, spoliatum decimis, quas contra ius commune tenebat, non restitui ante omnia.

Quarto facit decisio illa sing. Rotæ 371. Nota quod vbi. quæ in noue rubric. est. 15. de rest. spoliat. in nouis, quæ habet spoliatum altero duorum beneficiorum incompatibilium, quæ vltra tempus statutum in extrauag. execrabilis. Ioan. xxij. tenuit, non debere ante omnia restitui: eo quod apparet talia beneficia non posse iure teneri.

4 Quinto facit cap. litteras. de concess. præb. qua parte probat, possessionem præb. prioris eius, qui alterã similem accipit in eadem ecclesia, non esse coloratam; dum ait, impetrationẽ illius validam fuisse, etiam non facta de illa possessione vlla mentione: quę tamen non fuisset valida, si fuisset colorata: cũ de possessione colorata meminisse oporteat. cap. cũ nostris eod. tit. de concessio. præb. Et quod talis possessio non sit colorata affirmat etiam Domi. in cap. licet 2. col. 2. de præb. lib. 6. & in cons. 86. col. fin. iure cassante colorem tituli, secundum eundem vtrobique. Id ipsum affirmat Fel. in cap. in nostra de rescrip. coroll. 36. in principio post alios, quos ibi refert, pręsertim Roman. consil. 499. In prętmissa. qui vitiose ibi citatur.

Sexto facit, quod non restituitur is, qui cum titulo ordinarij, accepta possessione beneficij, super quo litigabatur, non auditus, nec vocatus expellitur mandato executoris, virtute sentẽtiæ latę super possessione: eo quod contra ipsum est ius commune; scilicet cap. si hi contra quos. vt lit. pend. lib. 6. vt singulariter, ac vtiliter determinat Rota in decis. 419. Nota nunquid. in antiquis. quæ in noue rubricat. est 17. de restitut. spoliat. & in decis. 4. Bisneti. eod. tit.

5 Septimo facit, quod reseruatio beneficij cum decreto irritanti facta non solum inficit collationem beneficij, sed etiam possessionem, secundum decis. Rotæ. 16. in nouis; quæ in noue rubricat. est 3. de restit. spoli. & prædictam. 4. Bisneti. eodem tit. & Egidium conclusio. 536. in possessorio. & Anton. Corset. in tractat. de potestate, ac excell. regia. quęstio 72. in 42. limitatione illius regulæ. Quod spoliatus ante omnia. & c. & Pan. in cap. in litteris col. penul. infra eod. vbi diximus, & tradit Aeneas de Falco. in tract. de reseruat. q. 4. & 1. nu. 11. & 41. effectu, & Rom. in d. consil. 499. in præmissa consultatione: at beneficia incompatibilia, quæ tenentur contra extrauag. execrabilis Ioan. xxij. non solum vacant ipso iure: sed etiã videntur reseruata, per §. qui vero, eiusdem extrauag. ergo spoliato altero illorum non competit restitutio ante omnia, neque per consecutionem ei, contra quem ius cõmune facit.

Contra

Contra tamen hunc modum intelligendi prędictum cap. licet 1. de pręb. lib. 6. & quod in casu illius cap. pulsus à suo beneficio antequam
6 audiatur, ante omnia sit restituendus, multa vrgent. Primum, quod in penul. notab. illius cap. Domi colligit, possessionem nemini esse auferẽdam, nisi discusso iure possidentis. Vnde infert contra executores litterarum Apostolicarũ, qui vocatos possessores beneficiorum, & paratos ad allegandum sua iura non curant audire: sed illico mittunt impetrãtes in possessionem eorum. Cui addit Perus. ibidem. 3. notabili, possessionem sic sine ordine iudiciario, & ita de facto datam, reuocandam esse, sine ordine item iudiciario, iuxta glo. memorabilem. l. minor. §. 1. ff. de euiction. quæ à plurimis putata singul. similem habet in cap. Primates. 2. q. 1. & in l. 1. verb. infirmabitur. ff. de fer. etiam sine citatione, secundum Inno. in cap. querelam. de electio. per quę pro indubitato præsupponit restitutioni ante omnia locum esse in illius cap. casu. Id etiam clare pręsupponit Deci. in consi. 191. in caussa. col. pen. & Aeneas de Falcon. in tract. reseruat. in q. 4. effect. 41. idem præsupponit Oldr. consil. 227. relatus, & probatus ab addit. 4. decis. Rotę 16. in nouis. quæ in noue rubric. est 3. de restit. spoliator. Cuius consilij verba non citato auctore probauit, & posuit Ioan. Andr. in. addit. Specul. de petit. & possessio. §. fi. Idem Anton. in cap. pręcedenti. col. fin. & Panor. in cap. litteris. nu. 29. infra eod. non tamen Alexandrinus in cap. quo iure. col. 3. distin. 8. licet eum quidam in hoc citent. Id ipsum pręsupponit cum multis alijs citatis per se Felin. in cap. cum olim. col. 8. de re iudi. & Nicol. Milis in repertor. verb. *beneficium, quo quis.* & Guliel. Cassador. in decis. 1. de restitut. spoliat. n. 7. & in decis. 14. super regul. Cancel. n. 7.
7 Secundum quod pro hac communi sententia, omissa doctorum auctoritate, est, quod possessio semel quęsita titulo colorato non perdi colorem per solam priuationem iuris non notoriam, vt late probatum extitit in oppositione præcedenti à numero 6. vsque ad 20. & est sententia Archid. in d. cap. licet. verbo, *conferre*, allegantis in hoc casum cap. litteras. de conceſ. præbend. vbi, ait hoc manifeste probari, quatenus habet, eum, qui habet vnam prębendam in aliqua ecclesia, & nanciscitur dignitatem simul & præb. in ead. perdere quidẽ ipso iure priorem prębendam quoad titulum: non autem quoad possessionem. Habet enim ille tex. eiusmodi præbendam vacare quidem iure, non autẽ facto. & quod possessio non perdatur perdito titulo, per sententiã iuris, neq; per sententiam hominis ante executionem affirmat. vltra prędictos in opposi. præcedenti Anton. in cap. pręced. col. final. dicens, hãc esse causam, quare in casu d. cap. licet. non potest tolli possessio priuato ante vacationem. Quod ipsum tenuit late Oldra. in d. consil. 227. & Ioan. Andr. in addi. specul. §. fin. & additio 4. Rota in decis. 16. quæ in noue rubric. est 3. de restitut. spolia. in nouis. & talem possessionẽ esse

colora-

coloratam affirmat Card. in cap. cũ nostris. de concess. præb. q. 6. & 18.
8 Tertium quod etiam per renunciationem expressam, etiam in manibus superioris factam, & admissam non perditur possessio nisi inducat clarum defectũ iuris; aut vere, vel præsumptiue id fiat animo perdendi etiam possessionem; per ea, quę late, ac efficaciter comprobamus in solut. 7. oppositionis.

Quartum quod intentio Rom. Pontificis in illo cap. licet, videtur fuisse declarare, non solum Episcopum malefacturum, qui sine caussæ cognitione expulerit prius possidentem: sed etiam expulso competiturum remedium restitutorium.

9 Quintum quod cõtraria conclusio aperiret viam spolijs multis, grauibus delictis, & seditiosis scandalis; contra legem conuenire. ff. de pactis dotalibus, & cap. ex parte. de consuet. quod in simili ponderabat Cassad. in decis. 1. nu. 6. de restitution. spoliat. Multas item grauissimas lites suscitaret contra cap. finem litibus. de dol. & contum.

10 Videtur ergo dicendum. Primo verum ac germanum sensum prędicti cap. licet, esse, quod nõ solum peccat, & malefacit Episcopus, qui tollit possessionem prioris beneficij curam animarum habentis alicui, secundo simile adepto, non audito, neque vocato, sed quod etiam ille esset restituendus.

Secundo quod est restituendus, sine vlla dubitatione, si demonstret dispensationem ad duo incompatibilia, etiam per solam supplicationẽ signatam. Quoniam illa sola, sine litteris aliter expeditis sufficit ad iustificandum titulum tantum, quantum satis est ad restitutionẽ faciendam, vt in oppositio. octaua, à nu. 25. vsque ad 30. tractauimus: & seruat prætorium Rotæ, vt præ omnibus attestatur Guliel. Cassador. in decis. 8. de restitut. spoliat. respondens ad regulas Cancellariæ contrarium innuentes, vt in d. oppositio. 8. respondimus ad aliud propositũ.

11 Tertio, quod restituendus est, etiam si solum alleget, & non probet, dispensationẽ, vel aliã caussam specialẽ, ob quã possent illa duo simul teneti; qualis est illa cap. dudũ. 2. de electio. & cap. super eo. & cap. si tibi concesso. de pręben. lib. 6. eo quia defectus dispensationis, vel alterius caussæ similis, caussam proprietatis tangit & non possessionis: & ita sine illius discussione restitutio est facienda. cap. 1. supra eod. tum quia ratio, quare ipse nõ debuit priuari possessione antequam vocaretur, fuit: quia potuit sibi cõpetere ius in illo beneficio. Cum ergo etiã post spolium possit ei cõpetere illud, & ostẽdat aliunde colorẽ tituli, cuius virtute petit restitutionem, reponendus erit in illo statu ratione pari, arg.
12 l. illud. ff. ad l. Aquil. tum quia perdito titulo beneficij per sententiã iuris, non perditur color possidendi, vt in 2. fundamento pro hac parte adducto est ostensum; & omnes pro hac parte supra citati hoc sentiũt.

Quarto dico, eum restituendum, etiam si nihil caussæ iustæ retinẽdi

ea alle-

ea alleget, modo non fateatur, se illam sine vlla caussa iusta tenere: sed dicat sufficere sibi titulum coloratum quoad restitutionem, & cùm de proprietate agetur, ostensurum se caussam iustam ea retinēdi. quod eisdem rationibus, quibus præcedens dictum confirmari potest.

Ex his quatuor dictis & sex fundamentis pro hac parte adductis infertur. Primo solutio primi fundamenti pro altera parte adducti, scili-
13 cet decisionem illam Vincen. & corolla. Pan. ex ea illatum, relata in eo, non vendicare sibi locum in duabus dignitatibus retentis, contra dispositionem cap. de multa. de præb. modo non vltra tempus extrauag. execrabilis. Ioan. xxij. nam tūc esset locus dicendis mox in illat. 7.
14 Secundo infertur, solutio secundi arg. scilicet restituendū esse quandoque aliquem antequam demonstret dispensationem; licet id quod sibi petit restitui contra ius aliquod commune tenuisset, antequā spoliaretur, & tenebit posteamquam fuerit restitutus: & ita restringenda
15 esse aliquo modo capp. illa duo cōstitutus. & quoniam. de filijs presby. quatenus contrarium probare videntur: vnde glos. eiusdem cap. constitutus. dixit, illud procedere, quando agitur petitorio, siue super proprietate: vel secundum alios petitorio simul, & possessorio. Sed hęc limitatio non congruit prædicto. cap. quoniam. eiusdem tit. quod palam de solo possessorio agit. quatenus habet, clericum, qui est notorie filius eius, qui immediate fuit beneficiarius alicuius Ecclesię, posse ab illa expelli sine testibus, & sine vlla cognitione caussæ; & nullum ei ob id dari remedium restitutorium, per quod ante omnia restituatur. Quare secundo quidam dixerunt, restringenda esse illa ad casus, in quibus ius commune a principio repugnant tit. spoliati: dictum vero cap. licet. cū his, quæ supra adduximus ad alios, in quibus à principio nihil repu-
16 gnat titulo: sed post adeptionem possessionis cœpit repugnare. Sed etiā hoc refellitur: tum quia repugnantia iuris communis non impedit possessionis assecutionem, vt probat. cap. cum de beneficio. de pręb. lib. 6. quatenus habet, fieri posse beneficium regulare, sęculare; & è contrario per pręscriptionem, quam constat non currere sine possessione. cap. sine possess. de reg. iur. lib. 6. tum quia ex hoc responso sequeretur, clericum sæcularem spoliatum beneficio regulari; vel contrario, regularē spoliatum sęculari; vel minorem 25. annis spoliatum beneficio curam animarum habente; vel canonicum ecclesiæ cathedralis, qui nondum haberet 14. annum completum. pulsum à canonicatu non esse ante omnia restituendum: licèt titulo iustificaret, siue coloraret possessionē, nisi etiam dispensationem prius probaret. Quod est contra decis. Rotæ 114. Nota, quod vbi regularis canonicus in antiq; quę noue rubricatis est 9. de restitut. spoliator. Et contra Pan. receptum in cap. In litteris. infra eod. col. 8. vbi latius diximus, & alienum ab omnium doctorum doctrina, & praxi.

Tertio

17 Tertio igitur noue, sed vere respondeo, illa duo capitula esse limitāda procedere in casibus, in quibus quis petit restitutionem: contra tale ius commune; cui numquam, vel perraro solet Papa derogare; quale est edictum, de quo agunt; scilicet, ne filij presbyterorum succedant patri-
18 bus immediate; cui numquam in hunc diem est derogatum. Quoniam etsi multa beneficia patrum videamus venire ad filios, neque videamus, ullum alium inter illos medium; nullum tamen venit immediate. Quoniam patres solent renunciare primum in fauorem amicorum, quibus fidunt; quiq; postea non expeditis litteris, vt sumptus vitentur virtute solius signaturæ, renunciant in fauorem filiorum eorum: & ita
19 mediate, & non immediate succedunt patribus sui filij. Capitulum vero licet, & supradicta procedunt in casibus, quibus contra petentem restitutionem est tale ius commune, cui facile Papa derogat: sicut in simili id, quod sine permissione principis fieri non potest, dicitur impossibile; cum id non est solitum fieri ab eo, per l. apud Iul. aliàs, idem Iulianus. §. cōstat. ff. de leg. 1. non autem, si est solitum, per l. intercidit. ff. de conditio. & demonstratio. & l. quidam. ff. de rebus dub. Quod olim in cap. super eo. de conditio. appos. Salmanticę latius tractauimus post alios ibi, & in d. §. constat. & Adrian. in 4. de matrimonio. 10. dubio, & alios alibi, quoad matrimonium à consanguineis contractum sub conditione; si Papa dispensauerit. Quod nunc noua, eademque, ni fallor, vera consideratione, quę omnes rem controuertentes conciliasset, illustrassemus; nisi vestra, longe illustris concio, humanitate nimiū
20 abuteremur: & ni doctissimus Didacus Couarruuias doctor Salmanticensis nuper summatim; sed diligenter id attigisset in 2. parte cap. 5. suę, tum vtilis, tum doctæ in quartum librum epitomes; in quo, quæ modestia eius fuit, non erubuit donare nos præceptoris nomine, memor potius illius temporis, quo potuit doceri, quàm huius, quo docere: & nisi propediem edere, diuina ope, pararemus commentaria ordinaria totius huius tituli, in quorum ea parte, qua interpretamur. cap. litteras. infra eod. id inserimus.

Tertio infertur solutio tertij argumenti pro contraria parte adducti,
21 scilicet, restringendum esse cap. ad decimas. huius tit. lib. 6. ad tale ius commune; quale est illud, de quo loquitur. Quod scilicet non solum faciat contra petentem restitutionem; sed etiam pro negante illam: qui communis intelligendi modus est tam glo. in verb. *eundem clericum*, & doctorum ibidem, quàm Panormit. in cap. in litteris. & cap. item cum quis. infra eod. & in disput. Titius, num. 7. Iason cum Communi in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de adquir. poss. num. 47. & sensit Deci. consil. 449. Visis duobus. quatenus n. 20. per illud dicebat, non esse restituendam spoliato possessionem, cum manifeste constat proprietatem pertinere ad spoliantem: cuius gloss. intellectum, diuersas super

ea opiniones conciliando; intellectum item gloss. antepen. & effectum quoad hoc, defectus proprietatis notorij, cum intellectu cap. porro. & cap. significasti. de diuort. & cap. si constiterit. de accus. non omnino indiligenter tractamus in cap. in litteris. infra eodem.

22 Quarto infertur solutio 4. argumenti, scilicet quod aliud est petere restitutionem beneficij obtenti contra cap. de multa. solum, quod nos dicimus iniustum; aliud petere restitutionē beneficij retenti vltra tempus extrauagantis, execrabilis, Ioann. xxij. quod Rota dixit iniustum in illa decis. 375. Nota quod vbi. in nouis, alias incipit; Fuit dubitatum. de procurator. in nouis, quæ in noue rubr. est 27. Nam priore casu est locus restitutioni, vt in 1. illat. dicebamus; quiā nihil aliud obstat eam petenti, quàm quod ius commune est contra ipsum: posteriore vero non est locus restitutioni: quia non solum ius commune est contra ipsum: sed etiam reseruatio, quæ munita decreto irritanti beneficium sic retentum reseruat dispositioni Papę: vt habet illa extrauag. in §. qui vero. vers. quæ omnia, & singula. Et inter alia, quæ obstant petenti restitutionem beneficij est reseruatio Papalis, vt tradunt Pan. & alij citati in vltimo argumento pro priore parte adducto. Quod latius in 7. illatio. vbi illud soluemus, dicam.

23 Quinto infertur solutio 5. argumenti, scilicet, possessionem prioris prębendę ipso iure vacantis per adeptionem secūdę, satis coloris habere quoad vnum effectum: non autem quoad alium. Habet quidem quoad petēdam restitutionem, si ea spoliaretur, iuxta d. cap. licet. 2. non habet tamen quoad impediendum valorem prouisionis Papalis; quę nullam de illa faceret mentionem, iuxta illud cap. litteras. de concess. pręben. Non enim habet tantum coloris quoad hoc, quantum exigit cap. cum nostris. de concess. prębend. cum ibi late notatis per omnes, & per Cosmam in statutis Ecclesię Gallicanę. tit. de pacif. posse. in verbo, coloratū. & Gomet. in regula de trien. q. 27.

24 Et ne hoc mireris considera primo, quod etiā è contrario datur possessio, aut certe detentatio, quę non parit fructum remedij restitutorij spoliato: parit tamen fructum anihilationis prouisionis habitę à Papa,
25 non facta de illa mentione; nempe, possessio annalis beneficij reseruati virtute tituli ordinarij accepta. Illa enim spoliatus non est ante omnia restituendus, vt in illatio. 7. dicam: annihilat tamen prouisionē habitā à Papa, non facta de illa mentione, per ordinationem quandam Papalē descriptam in Cancellaria, & relatam in decis. Rotæ 783. in antiquis, quæ in noue rubricatis est 78. de rescript. Dic, quod ordinatio Papalis. de quo frigide agit Aeneas de Falcon. de reseruat. q. 4. effectu 11. sub finem, & satis confuse Feli. in cap. in nostra. de rescr. coroll. 36. versic.
26 Tertio nota. quorū dicta facile illustrabis, si dixeris, eam ordinationē non solum confirmari hodie, per regul. Cancel. de annali possess. quæ est

est 33.sed etiam extendi ad omnem aliam detentionem anna lem, siue sit vera possessio cum titulo colorato accepto: siue nuda deten tatio beneficij reseruati; de qua loquitur ordinatio illa, siue alterius. vt facile colligas ex Gom. in ead. reg. quęstio. 8.

27 Considera secundo inueniri possessionem, quę quoad vnū parit remedium restitutorium, & non quoad alium, iuxta ea, quę diximus in 7. oppo. nu. 8. Cōsidera tertio, quod possessio quęsita per spoliationem, sine violētia, parit fructū regulæ de annali possessore, vt singulariter ait Gome. in commento reg. de annali poss. q. 64. non tamen parit fructum regu. de trien. vt late concludit idem in regul. de trien. q. 11. An autem vllum spolium contingere possit, sine vlla violentia: & an, si quid tale inuenitur definiatur esse id, quod contingit, sine violentia quoad naturalem possessionem: nō tamen quoad ciuilem, in rub. supra eod. tracto, declarando obscuram decis. Rotæ 417. in nouis, colum. 2. & 3. Si pro spoliato suspēso. quæ in nou. rubri. est 10. de caus. poss. & proprietat. & dicta Domi. & Peru. in cap. eum qui. de præb. lib. 6. & aliorum alibi. vnde huius subtilis differentię veritas pendet, licet id non animaduer-

28 tat Gome. Considera 4. quod possessio simoniaci, cui non obstat notorius iuris defectus, parit fructum remedij restitutorij spoliato, iuxta ea, quæ in cap. item cum quis. infra eod. resoluimus; non tamen parit fructum regulę de triennali, vt exprimitur in ipsamet regula, & latius tractat Gomet. ibidem q. 12. quamuis differentia, quam ponit inrer manifestum, & non manifestum, parum placeat, nisi per non manifestum intelligas eum, qui non potest probari simoniacus: qua tamen expositione, insipida reditur illa differentia cuiuis erudito.

29 Sexto infertur, solutio 6. argumenti, scilicet ei, qui apprehendit beneficium litigiosum virtute tituli ordinarij, negandam quidem restitutionem: sed non ideo solum, quia qualecunque ius commune est contra illum; sed quia tale, quod habet clausulam decreti irritantis expresse tales titulos, & etiam possessionem, saltem tacitè iuxta intentionem tacitam illius cap. si hi contra quos. vt lit. pend. lib. 6. vt declarat decisio illa Rotæ 429. Nota nunquid. in antiq. quæ in noue rub. est 60. eod. tit. & 4. Bilneti, de restit. spol.

Aliter respondebat, & adeo colorate, quidam perdoctus vir, vt multis doctis satisfaceret, scilicet, quod beneficium litigiosum est reseruatū Papæ, per cap. 1. & 2. vt lit. pend. lib. 6. & Clem. 1. vt lit. penden. & ideo nihilo plus quærit possessionem eius prouisus ab ordinario, quàm possessionē alterius alio modo reseruati. Quę tamē solutio minime placet:

30 tum, quia nulla verba illorum capp. sonant reseruationem: tum, quia beneficium semel reseruatum, semper manet reseuatum, etiamsi cesset caussa cur fuit reseruatum. secundum decis. Rotę 181. in nouis, & in noue rubricatis est 10. de prębend. & cuius hęc sunt verba. *Beneficia collecto-*

lectorum, vel subcollectorum semel reseruata, licet desierint esse collectores, & officium eorum cesset, semper manent reseruata: nec aliquis de eis disponere potest, prẹterquam Papa propter decretum Papæ; quia semel fuerunt affecta; quẹ affectio nunquam tollitur, nisi per collationem Papẹ postea subsecuta. Cum ergo beneficia litigiosa, finita lite, desinant esse reseruata, & conferri possint per ordinarios, secundum omnes, consequitur, ea non esse reseruata; licet eorum collatio, lite pendente, inhibeatur cum decreto irritante expresse prouisiones, & tacite etiam possessiones, vt prædiximus.

Septimo infertur, solutio 7. argumenti, scilicet, quod d. cap. licet. & nostra conclusio verificantur. Primo in suo casu, scilicet in beneficio priori animarum cura onerato, quod vacat ipso iure per adeptionem posterioris similis, iuxta cap. de multa. de præb. antequam retineatur vltra tempus cõtentum in extrauag. execrabilis. Ioan. xxij. quoniã constat id non esse ob id reseruatum: argumẽtum autem in solis reseruatis viget. Secundo, uerificatur ratione pari in omnibus dignitatibus, & officijs; quæ per adeptionem similium vacãt virtute illius cap. de multa.
31 nec retinentur vltra tempus dictæ extrauag. Tertio, in omnibus prædictis beneficijs sic vacantibus, licet retineantur vltra illud tẽpus: quoniam per hoc nõ censentur reseruata. Nam per §. qui vero d. ẹxtrauag. citatũ in argumento, nõ reseruantur beneficia priora, quæ per adeptionem posteriorum vacant virtute d. cap. de multa. sed solum posteriora,
32 quæ vacant virtute illius extrauag. propter retentionẽ indebitã priorũ tanto tempore, iuxta gl. 3. Zenzelini mihi singularem in eodem §. verbo, Vt præmittitur, & ea, quæ tradit Felin. cap. causam quæ. col. 5. de reser. quidquid glo. Gulielmi de monte Lugd. dicat in eodem §. eiusdem extrauag. inter communes.
33 Quarto, verificatur in beneficijs vacantibus ipso iure, per adeptionẽ episcopatus, iuxta cap. cum in cũctis. §. 1. de electio. quæ etiam nõ sunt reseruata; nisi promotio fiat per Papam, vt dicemus in illat. seq.

Quinto, in beneficijs simplicibus vacantibus per adeptionem alterius vniformis sub eod. tecto, iuxta tex. singul. in d. cap. litteras. de concess. præb. etiam si secundum vniforme sit anexum alteri diformi eiusdem ecclesiæ, iuxta ampliationẽ singularem Clem. fin. de prẹb. Quinto in alijs multis casibus, quibus beneficia priora vacant ipso iure, per adeptionem posterioris iure, statuto, priuilegio, aut consuetudine id dictante, non incidentia per hoc in reseruationum retia.

Octauo infertur, non esse locum d. cap. licet. & nostræ conclusioni, quatenus habent, spoliatum priori beneficio vacanti per adeptionem posterioris, restituendum esse in posterioribus, quẹ propter nimis longã retentionem priorum, vacant virtute d. extrauag. execrabilis. quia illa sunt reseruata, per d. §. qui vero. neque pari ratione in his, quæ

vacant

vacant per promotionem Romani Pontif. quia etiam sunt reseruata, per extrauag. in hoc singularem, ad regimen. tit. de præb. siue pronuncietur à Papa vacare illa à tempore promotionis, vt de more fieri solet in promotionibus ad Episcopatus, & alias superiores dignitates, siue postea vacent decurso tempore ad id canonibus præstituto, iuxta cap. cum in cunctis. §. cum vero. vel iuxta cap. de multa. de præben. adiuncto cap. si tibi concesso. eod. tit. lib. 6. cum similibus, vt singulariter declarat Cassador. in decis. 2. de constitut. Quoniam oblatio possessionis quæsitæ in beneficijs reseruatis auctoritate ordinaria, non producit restitutionem, vt citata in illo 7. argumento probant: & ita semper fuisse obseruatum in illo celeberrimo prætorio Rotę testatur Collector in decis. 16. in nouis, quę in nouè rubric. est 3. eod tit. & tunc etiam obseruari affirmat Guliel. Cassador. vnus, qui fuit ex auditotibus illius, non
35 tam episcopali dignitate, quàm absoluta iuris peritia longe illustris in
36 decis. 1. huius titul. & merito: tum, quia decretum Papæ reseruationi appositum necdum inficit titulum; sed etiam possessionem, arg. eorũ, quæ leguntur & notantur in cap. vt nostrum. de appellat. & cap. si eo tempore. de electio. lib. 6. secundum quæ decretum Papæ efficit, vt possessio beneficij contra eam obtenta, careat omni iuris effectu: & ita sit potius detentatio nuda & iniusta, quàm possessio, iuxta Rotæ sensum in decis. 16. maxime in addit. 2. quæ in noue rubricatis est 3. de restit. spolia. in nouis. tum, quia per dictã reseruationẽ videtur constare clare defectus iuris petentis restitutionẽ; qui fortius excludit petentẽ eam in materia beneficiaria, quàm defectus tituli colorati, iuxta decis. 14. Rotæ in nouis. Fuit dubitatũ. quæ in nouè rubr. est 2. de restitut. spoliar.

Aret. tamen in l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de adquir. poss. col. vltima, contrariũ tenet & respondet his duobus fundamentis. Priori qui-
37 dem, quod cap. si eo tempore. de electio. lib. 6. quatenus habet, omnia, quæ reseruationẽ sequuntur, carere effectu, licèt electio quæ præcedit eam valeat, intelligendum esse de his, quæ sine electione, quam sequuntur, consistere nequeunt; qualis est confirmatio, & trãslatio veri iuris in illo beneficio: non autem de alijs, quę sine illa consistere possunt; qualis est possessio, quæ potest haberi in beneficio, sine vero iure.

Sed hæc respõsio tollitur à Barthol. Soci. in l. rem, quæ. ff. de adquir. poss. q. 9. ea ratione, quod licèt quęratur possessio beneficij reseruati, vt
38 dicit Aretinus; non tamen cum iuris effectu: sed quia secundum mentem Rotæ vbi supra, ac communem opinionem, falsum est id, quod ait Soci. scilicet quęri possessionẽ beneficij reseruati. Aliter & efficacius respondemus id, quod ait Aret. sine iure quęri possessionem, verũ esse in profanis, & etiam in spiritualibus alijs à beneficijs, & etiam in his, intelligendo de iure vero: non autem intelligendo de iure colorato. Hoc enim necessarium est, per supradicta: & reseruatio non solum efficit, vt collatio

collatio ordinarij consecuta sit nulla, & inutilis: sed quod etiã sit colore vacua: & per consecutionẽ etiam ad possessionem quærendam inutilis.

39 Secundo fundamento respondet Aret. negando, quòd per reseruationem constet notorie de non iure agentis: quia potest esse subreptitia, & id ei opponi potest, & obijci defectus intentionis concedentis; licet esset munita clausula, motu proprio, iuxta cap. si motu proprio. de preb. lib. 6. & Cle. si Romanus Pontifex. eodem titul. potest item opponi falsitas, etiam post sententiam, iuxta cap. cum venerabilis. de exceptio. Et ita multis modis impediri, ne rem notoriam efficiat: sicut etiã instrumentum negatum non facit rem notoriam, secundum Bald. receptum in l. etiam. num. 3. C. de execut. rei iudi.

Hæc tamen responsio tollitur. Primum, quod per eam non tollitur prius fundamentum, quòd solum efficaciter fundat communẽ opinionem. Deinde, quòd hæc responsio solũ excluderet reseruationes occultas, non autem notorias; neque illas, contra quas nihil coloratum opponeretur. iuxta, ea quæ in simili de instrumẽto notat Ioan. And. in addit. Specul. tit. de exceptio. §. dicto. vers. sed an reus, & alij in cap. super litteris. de rescrip. & in cap. pastoralis. de exceptio, & alij alibi.

40 Octauo infertur, reseruationis exceptionem impedire restitutionẽ, etiam si non probetur ex continenti: dummodo intra tempus competens id fiat. Quia hęc exceptio directo respicit possessionem, & per eam negatur in effectu saltem spolium. secundum decis. Rotæ 7. Nota quod ibi, quæ in noue rubricat. est 2. de appellat. & 56. Nota quod vbi aliquis, quæ in noue rubric. est 3. vt lit. pend. Incipit: Si lite pendente, & 471. Nota si, quæ in noue rubric. est 4. De confessis, & 16. quę in noue rubric. est. 3. de restitu. spolia. in nouis. Et nullo iure cauetur, hanc deberi citius probari, quàm aliàs eiusdem naturæ, respicientes ipsum possessorium: ergo non est affirmandum, arg. cap. 2. de translat. prælat. §. consideremus. Auth. de trienn. & semi. collation. 3. Non obstat, quod contrarium determinauit Rota in decis. 275. Nota quod vbi. in antiquis, quæ in noue rubric. est 11. de restitutione spoliatorum, quam simpliciter sequitur Æneas in lib. de reseruat. q. 4. effect. 11. Pro quibus, licet ipsi id nõ dicant, videri potest facere, quòd ea ratione reseruatio impedit restitutionem quòd defectum iuris spoliati efficit notorium, secundum Soci. in d. l. rem quæ. q. 9. versicul. Sed tu considera. ff. de adquir. poss. At per notoriũ iuris defectum non impeditur restitutio, nisi probetur id ex continenti, secundum Pan. receptum in cap. in litteris.

41 col. 10. inf. eod. Non inquam, hoc obstat: tum, quia ratio principalis, & peculiaris quare reseruatio impedit restitutionem, non est illa, quam putauit Soci. sed alia, scilicet, quod nõ solum inficit titulum ordinarij: sed etiam possessionem virtute illius acceptam, vt habent prædictæ decis. & affirmat Cassador. in 1. decis. de reseruation. num. 5.

Arbi-

Arbitramur tamen, quod si reseruatio parum verisimilis opponeretur spoliato, nec ex continenti offerretur probatio, facile præsumi posset malitiosa, ob idq; repelli, iuxta ea quę diximus supra in 3. oppo. nu. 7.8.& 9. duplici coniectura in id concurrente, scilicet quod exceptio opposita agenti de spolio facilius præsumitur malitiosa, quàm opposi-
42 ta agenti super petitorio, vt late diximus supra in 3. oppo. n. 9. Et quod res cũ primis odiosa, videtur reseruatio; duabus rationibus, iuxta gloss. memorabil. cap. præsenti. verb. finitur. de offic. delegat. lib. 6. quam nõ solum arbitror procedere in speciali reseruatione: sed etiam generali, arg. cap. mandatum. de rescrip. & cap. peruenit. 11. q. 1. vt clare sentit Cassador. in decis. 3. reseruat. nu. 5. licet contrarium dicat Æneas, immemor illius gloss. in lib. reseruat. in 2. pręlud. quo casu saluari posset illa decis. Rotæ 275. petenti se restitui. quæ in noue rubricatis est 12. de restitut. spoliat.

43 Nono infertur, reseruationem beneficiorum in octo mensibus Papę vacantium, impedire restitutionem eorum, qui ab ordinarijs de illis, prouisi, possessionemq; assecuti, ac spoliati, se petunt restitui: quod nuper determinauit Rota, auctore Cassador. in decis. 1. huius titul. Nec obstat primo, quod, testante eodem, quatuor auditores, quorum de numero videtur ipse fuisse, cõtrarium senserunt. Quia septem ei, quod dicimus, subscripserũt. Non obstat 2. quod Collector prædictæ decis. 16. quæ in noue rubric. est 3. de restit. spoliator. dixit, reseruationẽ quidẽ specialem certi beneficij obstare petenti restitutionẽ: non tamen generalem; qualis est illa octo mensium, de qua nostra illatio agit. Non inquam, id obstat: tum quia non affirmat illud: tum, quia non ait nõ fuisse seruatum idem in generali, quod in speciali; sed raro vidisse id seruari in generali: tum, quia nulla ratio efficax differentiæ quoad hoc inter illas posset reddi. quod facile monstraremus, ni nos amor finis ab eo reuocaret: tum, quia licet generalis non tam notorium efficiat defectum iuris spoliati, ac specialis; non minus tamen inficit possessionem, cum æqualis potentiæ decretum irritans habeat vtrumque: tum, quia Cassado. in d. decis. 1. huius tit. ait, maiorem partem auditorum Rotæ affirmasse, nullam esse in hoc differentiam inter generalem, & specialem.

Obstat tamen tertio omnium fortissime illa, cui, vt ex Cassador. col-
44 ligo, non potuit tota Rota satisfacere, decis. singularis, & quotidiana; scilicet, quòd illud decretum irritans, quod in expectatiuis inseritur, nõ adeo inficit possessionem à prouiso, auctoritate ordinaria in beneficio expectato, acceptam, vt expectans, eum spolians, cogatur ante omnia ei restituere possessionem. Quod quotidie fieri videmus; quodque pro indubitato habere Rotam præsupponit idem Cassador. Cur ergo decretũ irritans in reseruationibus inficiat possessionem? Obstat etiam quarto
45 alia singul. decis. scilicet, quòd decretum irritans de more inseri solitum

tum prouiſioni Papali ſuper beneficio vacãti non irritat poſſeſſionem, auctoritate ordinaria acceptã, etiam poſt datam illius: quod quotidie accidit, & pro indubitato habere Rotam præſupponit Caſſador. in 2. deciſ. huius tituli. Quo non omnino vili habeas, candide lector, ob idque facile obliuiſcare tot canonum antinomias, nouè nos ſupra conciliaſſe; quoq; ingenium exerceas, dum edimus cõmenta. cap. in litteris. inf. eod. illuc meam de hac duplici antinomia relego ſententiam. Vtq; id vtilius facias, adijcimus tria axiomata, quæ vix vllus negat.

46 Primum, reſeruationem, quo ſpecialior eſt, & certius corpus beneficij reſpicit, eo in hoc eſſe potentiorem; quod affirmauit Collector deciſ. Rotæ nouarum ſub finem 16. quę in noue rubricatis eſt 3. hoc tit.

Secundum, reſeruationem, ac decretum irritans in acceſſibus, regreſſibus, & coauditorijs hodie apponi ſolita, inficere non ſolum collationes contra illa factas: ſed etiam poſſeſſiones virtute illarum apprehenſas: adeo vt ſpoliato qui virtute coactionis ordinariæ poſſeſſionem accepiſſet, agẽti de ſpolio reſtitutio ſit neganda, vt ſingulariter decidit Caſſa. in 2. deciſ. huius titul.

Tertium, reſeruationem, quo notior eſt, eo eſſe in hoc validiorem: & ita reſeruationem cap. 2. de prębend. lib. 6. omnium validiſſimam videri. Quod Collector illius deciſ. 16. quæ in noue rubric. eſt 3. eod. titulo. ſubindicauit, & Soc. rei difficultate ſuperatus in d. l. rem quæ. q. 9. veluti labans ſatis affirmauit. Quę tria conſequitur aliud; ſcilicet dubitari poſſe, cur harum alia aliæ in hoc præſtet, cum fieri poſſit, vt per nullam earum inducatur defectus iuris notorius ſpoliantis, & omnibus inſit decretum irritans? Dubitari quoque poſſe qua in re alia alijs pręſtet, ſi per omnes reſtitutio impeditur. Sed iam plus ſatis prata bibere. Dixi.

Τῷ θεῷ δόξα καὶ χάριτες.

F I N I S.

ORNATISSIMO, CLARISSIMOQVE VIRO AC DOMINO D. HENRICO A CVEVA

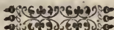
MARTINVS SALVADOR ab Azpilcueta S. D.

CVM superioribus diebus, Henrice ornatißime, summorumq; ducum imaginibus clarißime, Dominus & auũculus meus, præceptorq; noster communis, hanc suam præclarißimam relectionem typis excudendam curasset: huius indicis in ordinem digerendi onus ab eo mihi impositũ, obuijs (quod aiunt) vlnis, merito suscepi: tum vt tanto circunstrepentium negotiorum, & in horas pullulantiũ, mole oppresso, vel hac in parte essem usui, & adiumento: par est nimirum, vt omnes rem pulcherrimam ac saluberrimã conantẽ, pro sua quisq; facultate adiuuent: tum vt tuam illam admirandam, in concinãdo indice relectionis cap. inter verba. eiusdem auctoris, ingenij dexteritatẽ, vel sectarer; cum eam non modo facultate (quæ exigua est) consequi: sed nec cogitatione complecti non immerito desperem. Congeßi itaq; in seriem litterariã cuncta huius aurei voluminis, dignißima equidem, quæ Mineruæ in arce collocẽtur: vt lõge à quouis, inquisitionis labor absit: vtq; in pratis his saluberrimis, ac

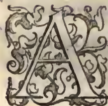
M viridа-

viridarijs amœnissimis facili cuiq; negotio versari liceat. Sed cuinam potissimū hanc nostræ lucubratiunculæ opellam, dicarē, nulla subijt animum hæsitatio: cum tu, mi optatissime Henrice, vnus, quoquo me verterem, occurreres: tum, inquam, quem omni vitæ puritate, & vndiquaque absoluta eruditione exornatum, maiorum tuorum clarissimis stemmatibus decoratum, eidem auctori, ac auunculo meo amicitia longe Christiana coniunctum; & de me deniq; quouis sub cælo nato quàm magnificētissime, multis, & amplissimis nominibus meritū; & amaui semper, & colui. Hoc igitur mei erga te amoris, ceu monumentum, non satis à me condigne erectū, boni consule. Quod superest, Deum Opti. Max. precamur, vt sua dona quæ largissimè in te, nostrum numquam intermoriturum decus, cōtulit, seruare, tueri, & augere dignetur. Bene vale, Henrice humanissime, & Martinum tuum tibi additissimū, mutuo, quod facis ama.

Index rerum, & verborum breuiter collectus.

A

ABIVRARE Ecclesiam quid. num. 10. pag. 8
Abiuratio æque admittenda aduersus agentem interdicto vnde vi, & agentem retinendæ. num. 1. 17
Abiuratio ante possessionem adeptam facta non potest opponi agenti super ea. num. 7. 20
Abiuratio quæ obstat agenti adipiscendæ, obstabit agenti recuperandæ. num. 6. 24
Abiuratio non admittitur etiam contra agentem adipiscendæ; cum coniicitur malitiose opponi. num. 7. ibid.
Acceptatio beneficij indebiti non tollit ius iterum acceptandi debitum, quia tacite conditionalis est. num. 41. 53
Administrare possunt etiam hodie sine litteris aliquot prælati, & prælatæ. num. 31. 68
Agenti per viam attentatorum, licet opponatur defectus notorius proprietatis: non tamen defectus coloris tituli. num. 5. 19
Neque abiuratio spontanea. num. 6. 20
Agenti super restitutione iurium beneficij, non obstat eius renunciatio. numero. 9. 20
Quod quando sit verum tractatur in 7. opposit. num. 7. 44
Αντιλόγια sine oppositio difficilis. num. 1. 59
Annalis possessio quid pariat. Et quid triennalis violenta. num. 25. 82
Argumentum à contrario sensu multis modis solui. num. 4. 6
Argumentum à iure quærendo ad quæsitum, non valere. num. 8. 61

B

BEneficium collatum à Papa eodem die duobus, in quorum fauorem fuit renunciatum coram notario Cancell. debetur ei, cui cum clausula gratificationis fuit collatum, licet posterius in eius fauorem fuisset renunciatum. num. 27. 49
Beneficium dimittens iuxta cap. si beneficia. de præb. lib. 6. quomodo gaudet regula de trien. poss. num. 50. 56

Beneficium dimittens, iuxta cap. si beneficia. de præbend. lib. 6. nec proprietatem, nec possessionem perdit. num. 38. pag. 52
Beneficium dimittere facto tantum, aut verbis, & facto; in casu cap. si beneficia. paria esse. nu. 53. 56
Beneficio ipso iure perdito per non promotionem incumbens per triennium gaudet regula de triennali possessore: & etiam quilibet alius quoquomodo id perdens. num. 9. 61
Beneficium patris numquam datur immediate filio, &c. num. 18. 81
Beneficium reseruatum quousque tale manet, & litigiosum non esse tale. numero 30. 83
Beneficium vacans per cap. de multa. retentum vltra tempus extrauag. execrabilis. non est reseruatum: licet, &c. num. 31. 84
Beneficia vacantia per promotionem ad alia restituenda, nec reseruata regulariter, nisi sit Papalis. num. 33. ibidem.

C

CAssador siue Gassadorus laudatus. num. 35. 85
Qui secum pugnantia vbi videatur dicere. nu. 14. 46
Cedere cogitur, qui facultatem id faciendi petit. num. 5. 6
Conditionem exprimi posse in spiritualibus quomodo. num. 40. 53
Collatori datum tempus ad côferendum, quando currat à die renunciationis factę extra manus superioris. num. 26. 49
Clausulę resolutiuæ breuibus de more inseri solitæ, tenor. num. 12. 62
Clausula habens rem pro infecta, quanto maioris virtutis; quàm quæ cassat. num. 40. 72
Clericus contrahens cum corrupta: vel diu se enormibus miscens, an renunciet priuilegio clericali, & qui relinquit, vel côtrahit in alieno territorio, an proroget. num. 5. 60

D

DEnuo verbum quid significet, & verificari in actu verbali contra Petrum Rebuff. num. 36. 52
Didacus Couarruuias laudatus. num. 20. 81
Dispensationes signatas, etiam litteris non expeditis prodesse in totum in conscientiæ foro: in exteriori vero tantum quoad quid. num. 30. 68
Disputatio quæstionis nouæ super breuibus ad capiendam possessionem de more solutis concedi Episcopis. num. 11. 62
Dolor peccatorum prius natura, licet non tempore, sit contritio, quàm remittat peccata. num. 16. 33
Dubius de iurisdictione sua non iudicat. num. 21. 65

Electo

INDEX.

E

ELectio abiuranti suam electionem, obstat abiuratio. num. 3. Pag. 6
Electio metu facta ipso iure nulla. num. 4. 29
Electio solum dat ius ad rem. num. 5. 29
Electionem metu factam nullam esse, cur non concludit renunciationem quoque nullam esse. num. 23. 35
Electo ius ad rem tantum quæritur. num. 2. 37
Exceptio renunciationis etiam spontaneæ non impedit restitutionem. n. 4. 4
Exceptio peremptoria proponi potest post probationem intentionis actoris, nisi &c. num. 5. 4
Exceptiones plures admittuntur contra petitorio agentem, quæ non contra possessorio. num. 1. 5
Exceptio spontaneæ renunciationis an obstet num. 6. 7
Exceptio omnis, & sola quæ respicit possess. admittitur contra petentem restitutionem. num. 9. 14
Exceptio renunciationis etiam iniuratæ, non admittitur contra spoliatũ, cum præsumitur malitiose proponi, donec restitutio fiat. num. 11. 15
Exceptio renunciationis, quæ præsumptione iuris, & de iure præsumitur coacta non admittitur contra spoliatum. num. 13. 15
Exceptionis vim habens, remedium non repellit agentem, cum proponitur per viam actionis. num. 3. 19
Exceptio tractata ante sententiam coram vno iudice, nõpotest coram eodem post illam iterum tractari. num. 1. 22
Exceptio renunciationis vnius tituli nõ repellit agentem super spolio ratione duorum titulorum. num. 2. 22
Exorbitantia non extendi ad similes casus quando. num. 22. 65
Extrauagantis iniunctæ tenor. Et causa finalis & expressa. Et tacita. num. 13. 62
Extrauag. Iniunctæ pœnam exigere præsumptionem. Et quæ lex malam fidem præsummentem punit, non punit simpliciter transgredientem. num. 32. 33. 69

F

FElini lapsus insignis. num. 24. 66
Fortunius laudatus. num. 3. 28

G

GOmetius laudatus. num. 25. 67
Gometius reiectus. num. 41. 53

Gometij indiligentia, & lapsus communis illius, & Felin. num. 25. Pag. 67
Gometij lapsus circa Extrauag. Iniunctæ. num. 56. 71
Gulielmus Cassador laudatus. num. 35. 85

I

INtellectus Clem. 1. §. sane. de pœnis. num. 8. 30
Intellectus verborum cap. super hoc. & cap. ad audientiam. de his quę vi & Cle. 2. de pœnis collatorum. num. 10. 31
Intellectus cap. ad aures. de his quæ vi, fortificans intellectum nouum huius cap. & cap. præcedentis. num. 14. 32
Intellectus. cap. si vero de iureiur. num. 9. 38
Intellectus cap. quod in dubijs de renunciat. nouus Petri Rebuff. reiectus. num. 35. 52
Intellectus. cap. si beneficia, quoad vnum. num. 45. pag. 54. Et quoad aliud. nu. 46. & quoad aliud. numero. 47. & qualis reditus consulendus sic dimittenti. num. 49. 55
Intellectus Clem. Gratiæ. de rescript. num. 7. 61
Intellectus. cap. constitutus. & cap. quoniam. de filijs presbyt. discussus & resolutus. num. 15. & 17. 80. & 81
Intellectus cap. licet. 2. de preben. lib. 6. nu. 1. pag. 76. & nu. 6. pag. 78. & n. 10. pag. 79. & num. 31. 84
Intelle. cap. ad decimas. huius titul. lib. 6. num. 21. 81
Intell. regul. de annali possess. & regul. de triennali. num. 26. 81
Intell. cap. si eo tempore. de electio. lib. 6. num. 17. 80
Interdicta licet sint personales actiones, tamen cum competunt ad beneficia, caussam proprietatis quodammodo habent annexam. num. 6. 19
Ioan. Barthachi. nonnumquam pro luce tenebras obducit. num. 57. 57
Iura non esse trahenda ad gratiam. num. 2. 11
Iudicem, qui iubet restitui beneficium ei, qui renunciauit illud, eo, quod metu renunciasset, tacite rescindere renunciationem. num. 15. 35
Iuramentum meticulosum valet, nisi cum interponitur super actu alioqui nullo. secundum communem, quę an sit vera alibi disputatur. num. 11. 31
Iuramentum æque obstat agenti possessorio, ac agenti petitorio, & agenti super iure quærendo, sicut agenti super iure quæsito. n. 1. pag. 37. & n. 3. 38
Iuramentum confirmans renunciationem beneficij, videtur factum post perditam possessionem, tenendo cum communi eam perdi per renunciationem solam num. 5. 38
Iuramentum de non petenda absolutione illicitum: sed non in vniuersum. num. 10. 39
Iurans metu renunciare aliquid, potest id renunciatum repetere. num. 4. 38

Lex

L

LEx generalis restringitur quando.num.2. Pag. 6
Libere quid fieri potest.num.44. 54
Litteræ Apostolicæ quæ,& constitutionem præstituentem terminum ad eas expediendas restringendam esse.num.23. 66
Litterarum expeditio quando includit earum ostensionem.num.39.& 41. 72

M

MAtrimonium tam spirituale, quam carnale, metu contractum, nihil valere.num.6.& 7. 29
Malitia facilius præsumitur contra excipientem aduersus agentem possessorio, quam petitorio.num.12. 15
Malitia opponentis in cap.post electionem.de concess.preb. vnde coniiciebatur noue.num.8. 25
Malitia lenius præsumitur contra opponentem abiurationem aduersus agentem possess. quam petitorio num.9. 25
Multa noue collecta ex cap. post electionem.de concess. preb. num.10. 25

N

NOuitas multa commendat: non tamen scripta.num.7. 4

O

OCcasionem delinquendi non esse dandam.num.15. 46
Oratio clamosior aptiori vbi præstat.num.3. 4
Ordinatus inordinate, ipso iure hodie suspensus est: Et si ante suspensionis sublationem celebrat, irregularis, cum quotidiana,& noua limitatione num.34.pag.69.nu.35. 70

P

PApa cum quid vult esse infectum irritat consequentia illud.nu.16. 63
Peccant magis, ceteris paribus, qui bis peccant, quam qui semel.n.9. 30
Possidere possumus iuste quoad vnum,& iniuste quoad alium: sed non possumus possidere quoad vnum, quin etiam quo ad alium possideamus iuste, vel iniuste.num.8. 44
Possessio æque cõtinuari, aut noue apprehendi potest virtute tituli renunciati, ac alterius ipso iure ob aliquam caussam perditi.num.16. 46

Posses-

Possessio beneficij, sine titulo quæri non potest. num. 17. Pag. 46
Possessio beneficij quæritur, & cōtinuatur virtute tit. perditi ipso iure. n. 18. 47
Possessio rei non transfertur in alium per clausulam constituti ab eo, qui eam non possidet: sed possessio beneficij sic ab eo, qui el post renunciationem insistit. num. 19. 47
Possessio ciuilis dat ius libere redeundi etiam vi ad rem possessam. n. 43. 54
Possessio ciuilis non interrumpitur, cum ex continenti quæritur naturalis. num. 52. 56
Possessio cum sola supplicatione signata prehensa, restituenda. num. 26. 67
Possessio an capiatur nomine prouisi, vel nomine Cameræ Apostolicæ plurimum referre in materia extrauag. Iniunctæ. num. 38. 71
Possessio quæ non colorata. quæ colorata & varia. nu. 4. pag. 77. n. 23. 81
Possessio colorata non perdit colorem, perdito titulo. n. 6. pag. 78. n. 12. 79
Possessio quæ parit restitutionem non semper annihilat prouisionem illud tacentem: neque è contrario. num. 24. 81
Possessionem sub conditione relictam vel traditam, nec perdi nec quæri ante illam impletam. num. 39. 52
Possessionem beneficij non perdi per sententiam priuatiuam. num. 55. 57
Possessionem prioris beneficij non perdit quis eo ipso, quod eius dominium perdat, per adeptionem alterius, vel alio modo. n. 2. pag. 52. n. 19. 64
Possessionem beneficij non impedit ius commune contrarium. num. 16. 80
Possessori non audito, sua possessio non tollenda. etiam si dominium perdiderit ante declarationem. n. 18. pag. 64. & n. 20. 65
Prælati gesta intra sex menses Breuis valere, licet numquam expediat litteras. num. 41. 72
Præsumitur aliquid præsumptione iuris, & de iure vsque ad certum tempus, & non post illud. num. 14. 16

R

Regulæ de triennali quoad cap. si beneficia. ratio, declaratio & defensio noua. num. 54. 56
Regulæ Cancellariæ 18. & 34. pulchra, & noua declaratio. Et quod neutra illarum habet clausulam, quæ rem pro infecta habeat, contra Gomet. num. 42. pag. 72. & nu. 45. 73
Renunciationem ob solam, non inducitur defectus notorius proprietatis, ob duas causas. num. 51. 43
Renunciatio spontanea beneficij obstat agenti super proprietate tantum; vel super petitorio. & possessorio simul, secundum omnes num. 1. 42
Et etiam agenti super possessorio tantum, secundum communem. nu. 2. 42
Quæ tamen non est tenenda. num. 3. 42
Renūciatio beneficij qua ratione videatur respicere possessionē eius. nu. 6. 43

Renunciatio beneficij metu facta valet. num. 1. Pag. 9
Renunciatio beneficij etiam facta in manibus priuati nonnumquam tollit possessionem, licèt non tollat proprietatem. num. 3. 12
Renunciatio per viam actionis proposita non repellit agentem, super spolio. num. 4. 19
Renunciatio spõtanea & meticulosa, non sunt paris effectus. num. 1. 26
Renunciatio coacta quare non impedit restitutionem, etiam in casu, quo spontanea impediret. num. 12. 31
Renunciatio non omnis tollit possessionem. num. 19. 35
Renunciatio beneficij metu iurata obstat, & non obstat agenti possessorio: obstat ante absolutionem, & non obstat post eam. num. 6. 38
Renunciatio metu facta, & metu iurata duplici nomine obstat etiam agenti possessorio; & ita duo sunt facienda, quo minus obstet. num. 7. 39
Renũciatio etiã quibus casibus obstat restitutionẽ petenti aliã; alia ratione obstat. num. 21 47
Renunciatio non omnis admissa à superiore tollit possessionem. num. 22. 48
Et econtrario aliqua in manibus eius, qui non est superior tollit eam. numero 23. 48
Renunciatio beneficiarij non facit ipsum perdi eccclesiæ, donec illi superior consentiat. num. 28. 49
Renunciatio facta in manibus priuati, & approbata post sex menses præsumitur, vel fingitur fuisse approbata ab initio. num. 32. 51
Renunciatio vel alia beneficij amissio, sine animo perdendi possessionem præsumitur fieri quoties post eam factam insistitur illi. num. 3. 60
Renunciatio intra tempus legitimum non publicata, quando nulla. n. 17. 64
Renunciationis admissio frequenter pertinet ad alium; quam beneficij collatio. num. 30. 50
Renunciationis admisio à Prælato facta longe aliud est; quàm dimissio a iurisdictione. num. 31. 50
Renunciationis realis & verbalis differentia noua. num. 37. 52
Renunciationis beneficij exceptio, aliquando impedit restitutionem, aliquando non: & quando impedit nunc alia, & nunc alia ratione id facit. num. 1. 74
Renunciationem metu factam non valere, quæ ratio potissimum olim persuasit auctori, & quæ capp. num. 1. 28
Renunciationem metu factam valere, vel non valere; plurimum refert. contra Deci. num. 2. 28
Renunciationes hodie paucæ inducunt notoriũ defectũ proprietatis. n. 4. 12
Renunciauit qui beneficium in fauorem vnius, si spolietur à tertio, restituitur. num. 7. 44
Renunciare non videtur prius, qui adipiscitur posterius: sed priuatur illo. num. 4. 60

Renuncians proprietatem beneficij non renũciat semper eius possessionē. Et qua ratione videretur renunciare illam, eadem quoque videretur renunciare remedium illam recuperandi. num. 5. Pag. 31
Renuncians etiam metu beneficium, non potest vti eius fructibus, donec expresse vel tacite restituatur. num. 20. 35
Et ideo nec tenetur dicere preces horarias. num. 21. 35
Neque ordine sacro insigniri ob titulum illius beneficij. num. 22. 35
Renunciãs beneficiũ, & nihilominus insistẽs ei, possidere videtur illud. n. 9. 44
Et si spolietur agit de spolio; maxime si diu incubuit. num. 13. 46
Renuncians dominium an, & quando renunciat possessionem. num. 10. 44
Et quod hodie pauci renunciantes beneficia, per hoc solum eorum possessiones perdunt. num. 11. 45
Renuncians beneficium etiam animo perdendi possessionem, & antequam ea occupetur ab alio rediens ad eam, possidere videtur: cum ampliatione vtili. num. 12. 45
Renuncians beneficium extra manus superioris an ageat nouo tit. n. 25. 49.
Renuncians beneficium etiam in manibus superioris, sine nouo titulo redit ad illud antequam admittatur vel reprobetur. num. 29. 50
Renuncianti post spolium, & petenti restitutionem, non opponitur renunciatio: sed pactum de non petendo restitutionem sic. num. 7. 14
Renuncianti metu beneficium non restituitur illud, ante rescisionem renunciationis, saltem tacitam. num. 13. 32
Renuncianti beneficium in manibus eius, qui eam admittere nequit, licèt non perdat illud, sępe perdit possessionem. Et ob id repelli potest à petitione restitutionis ipsius. num. 33. & 34. 51
Restitutio non competit omni male expulso. num. 2. 76
Restitutionem petenti obstat spontanea abiuratio in proœm. num. 2. 3
Restitutionem beneficij petens repellitur, obiecto defectu notorio proprietatis. num. 9. 7
Restitutionem petenti obijcitur pactum de non petendo, & iuramentum de non molestando. num. 10. 15
Restitutionem beneficij metu renunciati petens, tacite videtur petere renunciationis rescisionem. num. 17. 34
Restitutionem beneficij petere quem posse aliquando: licèt confiteatur nullum se titulum, cum petit, habere. num. 18. 34
Restitutionem beneficij petenti, non obstat renunciatio, qua non obstante renuncians insistit beneficio renunciato. num. 10. 21
Restitutionem petens, non obstante renunciatione meticulosa, tacitè petit rescissionem illius: qui autem idem petit non obstante iuramento meticuloso, non videtur tacite eius absolutionem petere. num. 8. 32
Restitutionem petentem repellit pactum de non petendo illam, factum post spolium. num. 4. 43

I N D E X.

Restitutionem beneficij petenti non obstare plus, (ceteris paribus,) renunciationem, quam aliqui perditionem tituli, num. 20. Pag. 47
Restitutionem quandoque impedit exceptio defectus dispensationis. n. 3. 76
Quod declaratur num. 14. pag. 80. & num. 19. 81
Restitutionem impedit reseruatio quando num. 5. & seq. 77
Rotæ auctoritas magna; sed non firma num. 7. 7
Rotæ decisio 352. defenditur in vno articulo, & reprobatur in tribus. 24. 48

S

Sententia super possessione, qua ratione quandoque interlocutoria, quandoque dicitur definitiua. num. 2. 18
Sententia, qua iudicatur vt titulus agentis suum sortiatur effectum, videtur lata super interdicto adipiscendæ, non recuperandæ. num. 5. 24
Sententiarum trium conformium executio non impeditur per restitutionem in integrum, etiam ecclesiæ, vel minoris. num. 15. 16
Simoniacus quando restituendus. num. 28. 83
Summa communis præstat Panormitanæ. num. 6. 4
Supplicatio signata sufficit ad absoluendum reum. num. 27. 67
Et probat quoad quid. nu. 28. pag. 68 & non quoad quid. n. 29.
Suum cuique pulchrum. in proœ. nu. 2. 3
Spoliatus priori beneficio, ipso iure perdito, restituitur nō ostensa dispensatione. nu. 11. 79
Spoliatus auctoritate superioris, quando non restitui. nu. 8. 14
Spoliatum litigioso beneficio, quando, & quare non restitui. 29. 83
Spoliatur nemo qui non possidet. 8. 7

T

Tempus regulæ de triennali, continuum esse oportet. n. 51. 56
Titulus coloratus, quoad vnum effectum, & non quoad alium. n. 6. 61
Tituli saltem colorati defectum, obijcere potest agenti adipiscendæ, quilibet clericus ecclesiæ, cuius est illud. num. 4. 23
Titulis pluribus eiusdem beneficij niti quis potest, non solum defendendo: sed etiam agendo. num. 3. 22

V

Vacationem inductam per breuia, Prælatis concedi solita ad possessionem capiendam, nouam esse. nu. 37. 71
Verbum, decernimus, ius nouum significare. num. 7. 29

F I N I S.

Regeſtum.

† A B C D E F G H I K L M.

Omnes ſunt duerniones, M ternio.

R O M AE

Excudebant Alexander Gardanus, & Franciſcus Coattinus.

M D L X X X V.